

BÖRZSÖNYI HELIKON

Irodalmi, művészeti, természetbarát folyóirat

IV. évfolyam 6. szám, 2009. június

"Áldjon meg az Isten mindenkit, aki az áldatlan magyar ugart tördeli."

Farkas Sándor fagaragványa

Tartalom:

3. o.: **Színek évada;** (Ketykó István verse)
4. o.: **Szürke volt;** (Pongrácz Ágnes verse)
- 6.-15. o.: **Vázlat Balassagyarmat térség településeinek történetéhez II.: Becske történetéből; Bercel történetéhez;** (Végh József képes helytörténeti írásai)
- 16.-19. o.: **Kislányok a lépcsőházban; Relaxálás;** (Kovács T. István írásai)
20. o.: **A bolond és a tenger;** (Szájbely Zsolt írása)
- 22.-34. o.: **Fejezetek az elbeszélések könyvéből: A csoda; A találkozás;** (Százdi Sztakó Zsolt írásai)
36. o.: **Ennyi?!** (Végh Tamás verse)
- 38.-43. o.: **Naplemente;** (Móritz Mátyás versciklusa)
- 44.-46. o.: **Van esély: 5. Irány hazafelé;** (Borsi István írása)
48. o.: **Kiabálnék, ha tudnék;** (Székács László verse)
50. o.: **Valamit most már...;** (Kontra Marika Szvita verse)
- 52.-55. o.: **Asztal; Már nemsokára;** (Magdás Emőke írásai)
- 56.-58. o.: **Egy zöld mobiltelefon;** (Kő-Szabó Imre írása)
60. o.: **Igazság kerestetik;** (Zsitvainé Borsos Irén írása)
- 62.-63. o.: **Igazolatlan hiányzás; Lebbenjen a fátyol, hulljon a lepel; Légbe feszített csend;** (Forgács Miklós írásai)
64. o.: **Ennyi;** (Csapó Lajos verse)
- 66.-67. o.: **Csíny; Halacska; Papa után; Be.;** (Nagypál István versei)
- 68.-72. o.: **A túlélés mérlegén II.rész: Második, harmadik fejezet;** (Bíró Pál Tibor írása)
- 74.-77. o.: **Bemutatjuk: Farkas Sándor csont-, és fafaragó;**
- 78.-81. o.: **A hivatásos szûz; Fizetésemelés mai módra;** (Kisslaki László írásai)
- 82.-87. o.: **Beszámoló: Sikerprogram a Múzeumok Éjszakáján; Versünnep;** (Végh József, Karaffa Gyula beszámolója)
- 88.-97. o.: **Most látható a természetben 7. Július;** (Balog István természetismereti rovata)
98. o.: **Ama régi malomkövek;** (Hörömpö Gergely verse)
- 100.-101. o.: **Auditor: Alaplik a leves;** (Szávai Attila írása)
- 102.-103. o.: **Könyvajánló;**
- 104.-108. o.: **Programajánló;**
110. o.: **Pályázat;**
111. o.: **Impresszum;**

E havi számunkat a Salgótarjában élő és alkotó *Farkas Sándor* fa-, és csontfaragványainak képeivel díszítettük. Köszönet a közlés jogáért az alkotónak. Rendkívüli tehetsége, tárgyai szépsége nagy nyereség mindannyiunknak! További sok sikert és jó egészséget kívánok olvasóink nevében is neki! A Szerk.

KETTKÓ ISTVÁN

Színek évada

Lángoló június van.

Ilyenkor verset izzadnak a jázminbokrok

pipacsok ölelkeznek búzavirágokkal

a maszek háztájiban -

az idén a közös lucerna is vöröstengerré változott...

Színek évada ez a nyár: Lángoló június van.

Riszálják kövér feneküket a porban

a fécán-lányok

s mint valami rétre kicsapott tehénkék,

legelnek a bágyadt vadnyulak...

Lángoló június van.

Esténként autógumiba rak fészket a csönd

vigyázzák álmát színes virágok

kibújik könnyű nadrágjából a hold

loccsan formás teste a kád vizében

fürdés után felporzik a fű

a két jegenyesor között,

amint lépked meztelenül, fehér combbal

és kulcslyukon át lesik nagy izgalommal

távolodó alakját a vázába zárt rózsák

hím szálai...

Vácrátót, 1982. június 5.

PONGRÁCZ ÁGNES

Szürke volt

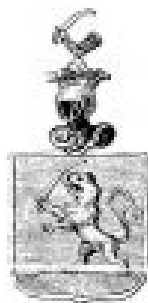
Szürke volt az égbolt,
könnyes mosolya vállamra folyt,
úgy szerettem volna, ha sárgán
látom megcsillanni a napot valahol.
Menekülő nyúlként bokorba bújok,
és hallgatom, ahogyan a vadász szuszog.
Uram, add, hogy rejteken maradjak,
ne engedd, hogy fénylő fogaimmal
halálra marjam a gonoszt.

VÉGH JÓZSEF

Vázlat Balassagyarmat térség településeinek történetéhez II.

Becske történetéből

Becske címere

A település a Cserhát hegységben található, a Galga-patak völgyében a Szanda-hegy lábánál. Első írásos említése 1272-ből származik (*Bechke*). A település középkori eredetű, neve feltehetően a Benedek egykori személynéből származik, ezt valószínűsíti, hogy a település közelében állt egy 12. században alapított benedek-rendi apátság. A török hódoltság előtt számos földesúr birtokolta, közöttük Széchenyi Benedek, a Széchenyi család egyik őse. Az 1562–63. évi török kincstári adószámadási könyvek szerint a hódoltsághoz tartozott, 7 adóköteles házzal. 1598-ban, Nógrád vármegye adóösszeírásai szerint Széchenyi Lajos volt a helység földesura. 1635-ben a Bosnyák család örökösei voltak itt birtokosok. 1656-ban Lónyay Gábornak is voltak itt birtokai. 1715-ben 12 magyar és hat tót háztartást írtak itt össze, míg 1720-ban összesen 23-at. Az 1754–55. évi országos nemesi összeírás szerint ekkor Kanyó János, Plachy Márton és István birtokos nemesek laktak itt. Az 1770. évi úrbéri összeírás szerint Csoma Zsigmond, Szereday János, Rákóczy József, Csernyus Pál, Bay János, Beniczky Sámuel, Bene Benedek, Balczer József, Géczy György, Sréter György özvegye, gróf Berényi Gábor, gróf Berényi Tamás, Beniczky Tamás özvegye, Siket György, Szilassy Gábor, Balás Ferencz, Soóky János és Soóky Antal voltak a helység földesurai. 1826-ban az Aranyi, a Sándor, a Latzkó, a Szatkay családokat, továbbá Párnitzky Józsefet és Bene Károlyt találjuk itt. Később, 1848-ig a Hanzély és a Széchenyi családok voltak a helység földesurai. Jelenleg Sipeki Balás János, Daczó Ferenczné és Guthfreund Márk a helység legnagyobb birtokosai. A helységben levő régi kúria Daczó Ferenczné szül. Dezewffy Melanie tulajdona, melyet még szépapjának nagyatyja: Párnitzky József építtetett a XVIII. században. A másik régi úrilak Balás Jánosé. A 18–19. században közbirtokossági község volt. Becskei idős emberek szerint a Galga-patak völgyében Becskénél ér véget az “Alföld” és kezdődik Mikszáth Görbeország.

Nevezetességei

Balás-kúria: 19. századból, eredetileg klasszicista stílusú, átalakítások után eklektikus stílusú. Az épület ma óvodaként üzemel.

Buddhista sztúpa: 2008. szeptember 14-én, a Becske község mellett található Csigahegyen avatták fel Magyarország új, szám szerint hetedik buddhista sztúpáját. A megvilágosodás-sztúpa felavatását a tiszteletreméltó nepáli buddhista mester, Serab Gyalcen rinpoce végezte.

A római katolikus templom

A falu templomát 1500 előtt ismeretlen titulusra szentelték. 1802-ban alapították újra. Mai Szeplőtelen Fogantatás templomát 1800-ban építették. Harangjai 1532: 72 cm átmérőjű, 1744: 29 cm átmérőjű, 1920: Szlezák László 52 és 43 cm átmérőjű. Orgonáját (1/6 m/r) 1860-ban ismeretlen mester Vác részére építette, 1900 körül telepítették ide.

A bacskei templom

Műemlék híd

A Galga felett ívelő kőhíd a XVIII. század végén épült.

Bercel történetéhez

Bercel címere

Bercel névvel az írott forrásokban először 1271-ben találkozunk egy, a váci káptalan által kiállított okiratban. Az ősi Szolnok-nemzetség birtoka a 12. század elején az idegen eredetű Kökényes-Radnót nemzetségé lett, amelynek nógrádi ága XIV. század eleji kihaltával a Hevesből idekerült Aba nemzetségbeli Rédeiek kezére került. A 14. század első felében vehette fel a birtokosok egyike a településről előnevét, hiszen a nemzetség egyik sarja 1340-ben Berceli László néven szerepel.

1406 márciusában Berceli András, János és Miklós a váci káptalan közreműködésével osztozott meg az összesen 20 népes és lakatlan jobbágytelekből álló berceli birtokon. A birtok felosztása, illetve egy részbirtokért folytatott per eredményeképpen, amely 1410-ben Berczely Ugrin Miklós és Bercely István fia Miklós között zajlott le, válhatott szét a falu Alsó- és Felsőbercelre. Legalábbis 1441-ben “Alsó Berczely” és “Felső Berczely”, másképpen “Nagy Berczely” néven fordult elő. A 15. század végén Szobi Mihály birtokában találjuk Felsőbercelt. A váci káptalan levéltárában lévő 1529-es összeírása szerint pedig már a váci püspökség javait gyarapította a volt Szobi-birtok, itt Nagybercel néven. Az 1542. évi rendkívüli hadisegély kivetési összeírás szerint Felsőbercel a váci püspökségnek adózott. A feltehetően Alsóbercellel azonos Kisbercel településrész az 1570-es években lakatlanná vált, és csak a 18. század végén népesült be. Szanda várának török kézre jutásával török hűbérjegyekben Rusztem pasa, a budai villajet szandzsákbégjének birtokaként Nagy- és Kis-Berczel néven szerepel. Nógrád várának a tizenöt éves háború elején, 1594-ben történt visszafoglalása után ismét a vármegye hatósága alá tartozott. Az 1598. évi adóösszeírás szerint a váci püspök volt a földesura, majd ismét török hódoltsági terület. Az 1633-1634. évi török összeírás szerint a váci nahije (kerület) községei között találjuk, 3 adóköteles házzal. 1651-ben Egry István és Márton adományul kapta Kis-Bercelt. A váci püspök 1675. évi jelentése lakott templomos falunak írta le, amely a római katolikus vallást követte. Az 1697. évi és a későbbi egyházlátogatási jegyzőkönyvek templomát rossz állapotban találták és pusztulásáról szólnak. Új templomát, népe és Migazzi bíborospüspök adományaiból, 1767-ben szentelték fel. Bercel 1699-ben egyike volt a jobbágyság fegyveres önvédelmi szervezete, a közbiztonság fenntartására alakult parasztvármegye 34 hadnagyságának.

A 18. század elején a településen ismét fellendült a szőlőtermelés. 1720-ra Bercel is bekerült a vezető bortermelő falvak közé, Szöllős, Ecseg, Buják, Kosd és Verőce mellé. 1730-ban a még mindig pusztaként szereplő Alsó vagy Kisbercel beolvadt az egykori Nagybercelbe. Az 1740-es évekig a Berczely és Egry családok voltak Bercel földesurai, és a váci káptalannak is volt itt birtoka. A 19. század első felében pedig a Baloghy család szerzett itt birtokot. Az 1784-87. évi első magyarországi népszámlálás idején Bercel lakossága 1100 főt tett ki. A lakosság 237 családban oszlott meg és 165 házat birtokolt. 1828-ban már 1463-an lakták. A helységben ekkor már 4 iparos is folytatta mesterségét (csizmadia, mészáros, szabó, üveges), 2 berceli lakos pedig kiskereskedésből élt. A földművelők leginkább árpát, rozsot és zabot termesztettek. A szőlőtermelés a nép fő megélhetési forrását biztosította az 1880-as években pusztító filoxéra járványig. A berceli szőlők hírnevét báró Marschall Gyula öregbítette, aki 1880 és 1884 között pezsgőgyártással kísérletezett Bercelen és pezsgőjét “Carte Blanche” néven hozta forgalomba.

1910-re Bercel lakossága meghaladta a 2000 főt. 1991-ban 2270-en lakták.

Plébánia

A község plébániája 1696-tól létezik, az első plébános Sóky László volt. A valószínűleg több szakaszban épült klasszicista plébániát a XIX. század első felében alkották meg. A földszintes, egyedülálló, téglalap alakú épület udvari homlokzatán és két oldalfalán zömök oszlopokkal kialakított, széles tornác fut végig. Az északi tornác oszlopai fejezettel ellátottak, a többi oszlop fejezet nélküli. Az épület helyiségei boltozottak, az udvari homlokzat előtt a domboldal bevágását újabkori támfal rögzíti.

Volt Bene-Teichmann kastély

A kastélyt a Bene család építtette kora-barokk stílusban a XVII. század végén. Később a Balogh, majd a Teichmann, végül pedig a Schönaigner család tulajdona. 1945 után iskola és filmszínház, 1960-tól pedig gyógyszerár található alsó szintjén. A téglalap alakú, egyemeletes épület sarkain négyzetes tornyok találhatók. Délnyugati főhomlokzatán szegmentíves, nagy üvegezett bejárata van, hátsó homlokzatán a tornyok között háromszögoromzatos középrizalit helyezkedik el. Az itt lévő bejáratot és a felette lévő ablakot szecessziós keret kapcsolja össze. Az emeleti ablakok hajlított ívű, megtört vonalú szemöldökpárkánnyal vannak lezárva. Földszinti helyiségei süvegboltozatosak.

Volt Bercelly kúria

A késő klasszicista stílusú épületet a község nevét felvevő Bercelly család építtette a XIX. század közepe táján. A második világháború után 1952-ig lakatlan, később a vakok állami otthona nyert benne elhelyezést. Ma ebben működik a megyei közgyűlés Szociális Foglalkoztató Intézete. A dombtetőre épült, téglalap alakú nagyobb épület domboldal felőli homlokzata magasföldszintes kialakítású, az udvari, földszintes homlokzat közepén négy pilléren nyugvó, háromszög oromzattal lezárt rizalit helyezkedik el. A rizalithoz kocsi felhajtó vezet. Ablakai felett egyszerű szemöldökpárkányok, a timpanonban körablak látható. Az épületben végigfutó folyosó tölgyfaburkolatos, helyiségei síkmennyezetesek.

Vir Dolórum szobor

Az 1790 körül, barokk stílusban, tömött vörös homokkőből faragott szobor egyszerű talapzaton áll. Egy tömbből faragták, s körakáson ülő szakállas-bajuszos Szenvedő Krisztust ábrázol. A kínszenvedés tárgyai közül alkotója csak a töviskoronát ábrázolta. A szobor magassága 1,15 méter, teljes magassága a talapzattal 2,98 méter.

Római Katolikus templom

A berceli templomot eredetileg 1697-ben emelték, a ma látható kegyhelytől délre. A korábbi templom pusztulása után, a ma is látható barokk stílusú kegyhelyet 1752-67 között építették. A déli sekrestye 1767-ből való, tornya 1812-ben készült. A templom egyhajós, keletelt, kissé előreugró középtoronnyal. Az oromfal ívesen csatlakozik az órapárkánnyal díszített gúlisisakos toronyhoz. Szentélye keskenyebb, nyújtott, záródásánál mindkét sarkon negyedíves bemélyedéssel. Főbejárata egyenes záródású, a hajófalat középen egy-egy támpillér támasztja. Az e században épült oratóriumok ablakai durván törik át a szentélyfalat. Főoltára barokk stílusú.

Bercel hírességei

Angyal Lajos Születési hely Bercel, Nógrád vm. Születés ideje 1809. II. 18. Foglalkozás, ügyvéd

Baloghy László megyefőnök, Nemesség balogi Születési hely: Bercel, Nógrád vm. Születés ideje 1799. Halálóási hely Pest, Halálózás ideje 1858.

Berczelly Jenő író, felsőház korelnöke Nemesség berczeli Születési hely Bercel, Nógrád vm. Születés ideje 1842. IV. 19. Halálóási hely Bercel Halálózás ideje 1932. VII. 9.

Haulik József kanonok Születési hely Bercel, Nógrád vm. Születés ideje 1787. XI. 11.

Bethlen Vilma költő, fordító Nemesség gr. Asszonynev Kállay Béniné Születési hely Kolozsvár, Kolozs vm. Születés ideje 1850. I. 24. Halálóási hely Bercel Halálózás ideje 1940.

Jobbágy Lukács Születési hely Bercel, Nógrád m. Születés ideje 1964. III. 6. Foglalkozás sportlövő, edző

Jónás Judit színész Születési hely Bercel, Szabolcs-Szatmár m. Születés ideje 1964. I. 8.

Miklóssy Endre építész mérnök, író, műfordító Születési hely Bercel, Nógrád vm. Születés ideje 1942. III. 22.

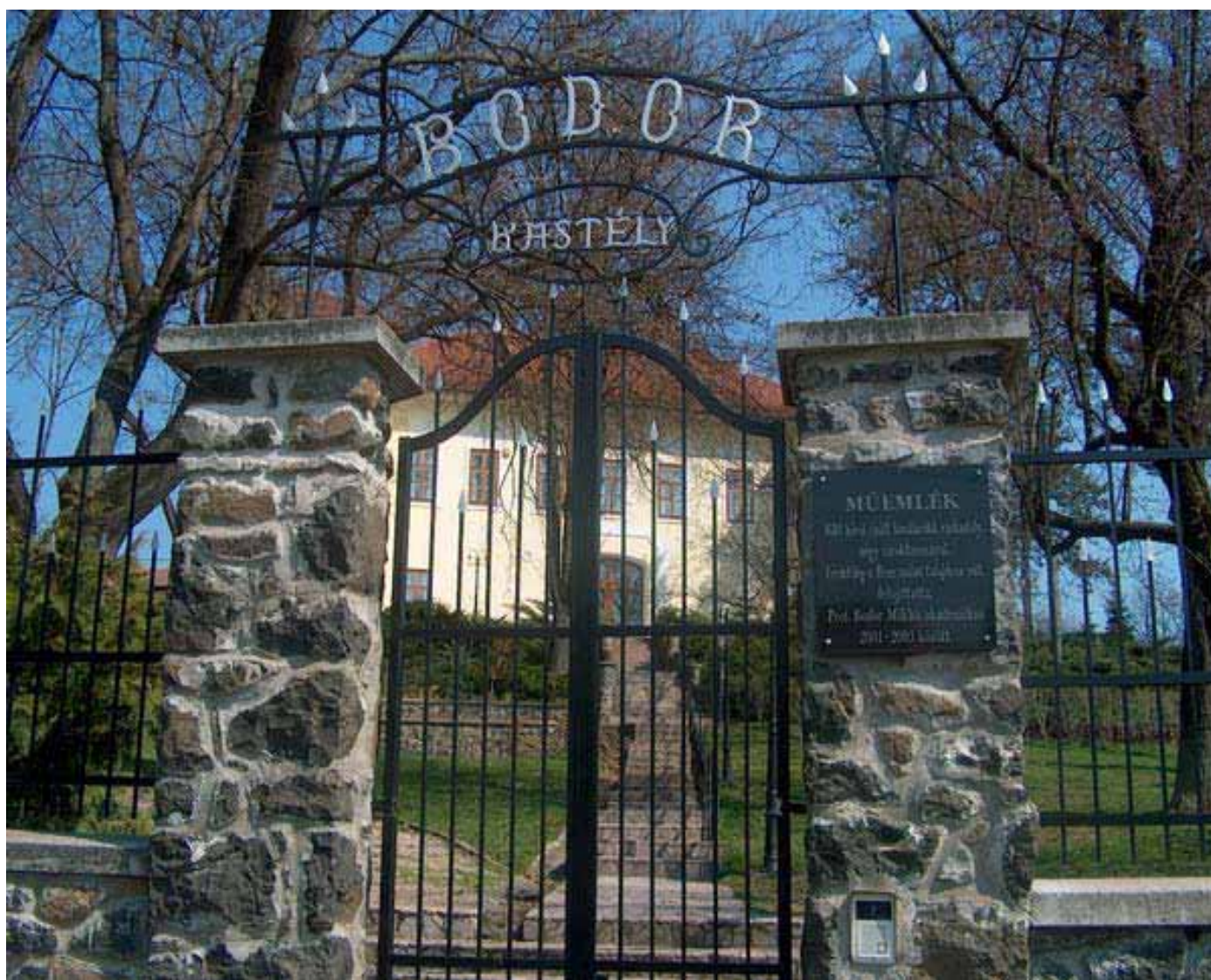
Marschall Gyula altábornagy Nemesség altengotterni br. Születési hely Bercel, Nógrád vm. Születés ideje 1858. IV. 11. Halálóási hely Bercel Halálózás ideje 1932. VI. 2.

Podhragyay László orvos Születési hely Bercel, Nógrád vm. Születés ideje 1922. XI. 5.

Várdy Béla irodalomtörténész, történész, egyetemi tanár Névváriáns McGregor, Gregory; Várdy, Steven Béla; Várdy, Stephen Béla Születési hely Bercel, Nógrád vm. Születés ideje 1936. VII. 3.

Berczel. – Özv. Kállay Béniné kastélya

Kislányok a lépcsőházban

-Kezdjük a napot!- szólította meg saját magát Stromek Alajos, a nyári szabadságának első napján. Az volt a véleménye, hogy rendszeresség nélkül nem lehet élni. Különben egybemosódnak a napok. Észre sem vesszük és már meg is öregedtünk.

-Itt van ni! -mutatott magára a fürdőszoba tükre előtt- Mintha máris gyérülne a sörényem. Még pizsamában ült oda az íróasztalához és ütemtervet készített. Először a napi, aztán a kezdődő szabad két hét programját igyekezett összeállítani. Úgy, ahogy azt már évtizedek óta megszokta a Kötőtűkiszerező Vállalat, -újabbán Kft.- csoportvezetői székében.

Közben eszébe jutott, hogy a felesége munkába menet azt kérte tőle: -Alajos, délelőtt menj le a boltba és hozzád levestésztát, kenyeret, tejet, meg a macskának tíz deka párizsit!

-Na jó! -adta meg magát- Elvégre a feleség kívánsága egyben parancs is.

Csupán az bosszantotta, hogy az asszony nem veszi tudomásul; ő most az évi rendes pihenő idejét akarja a jövője tervezésével eltölteni, nem pedig az élelmiszerboltok gondolái között bóklászni.

A határidőnaplójába felírta, hogy tészta, kenyér, tej, macska. Ezt egy külön kis cetlire is felvázolta, hogy az üzletbe magával vigye.

-A többit majd aztán. -határozta el a fürdőszobába menet. Ott állt már a kiömlő vízszugár alatt, amikor a szobából áthallatszott a telefon csengése.

-A fenébe! Mindig akkor keresnek, mikor fürdök, meg a lakás legkisebb helyiségeiben van dolgom.- morogta hangosan és azon meztelenül, vállán egy törölközővel indult, hogy felvegye a készüléket.

-Irma? -kérdezte egy fiatalos női hang.

-Ma nem írok. -felelte mérgében és a téves hívás miatt lecsapta a kagylót.

A fürdőszobában ezalatt kígyótáncot járt és szerte-szét fröcskölte a vizet a hanyagul ledobott zuhanyrózsa.

-Ez sincs benne a napi tervemben. -morogta maga elé és nekilátott, hogy feltörölje a csempeburkolatot. Ezután már jólesett az újabb meleg zuhany, de azt ismét csak pár pillanatig tudta élvezni.

Most az ajtón csengettek. Sebtében lekapta a fürdőszoba ajtaján lógó köpenyét, amit a meztelen testére csapott és gyors léptekkel ment az előszoba ajtaját kinyitni.

Két fiatal kislány állt előtte.

-Jónapot! Csókolom! -köszönt zavartan a szőkébb hajú. -Az idei telefonkönyvet hoztuk meg. Itt kellene aláírni. -és nyújtotta a golyóstollat.

Stromek kénytelen volt az egyik kezét szabaddá tenni, miközben résnyire megnyílt a fürdőköpenye és a lányok végleg megbizonyosodtak arról, hogy a mezítlábas, vizeshajú bácsin semmi más nincs a köpenyén kívül. Szótlanul távoztak, de a lépcsőház alján pont akkor robbant ki belőlük a visszafogott röhögés, amikor az öreg Darabossal találkoztak.

A havi tv-számlával érkező Darabos ugyancsak nagyot nézett, mikor azt látta, hogy két lány távozik Stromeck úrtól, miközben azon csak egy szál fürdőköpeny lebeg. Ilyet az ő korában! Pedig milyen rendes asszony a felesége.

-Ez az én formám. Borul a napirend. -gondolta Alajos, és a szobába csoszogva előkészítette a pénzt, hogy az érkező Darabosnak kifizesse a számlát. Csakhogy az öreg imádta a hívatását, amihez szerinte hozzátartozik az előfizetőkkel való bensőséges társalgás is, az ilyen havi, rendes alkalmak idején. Nem utolsó sorban a borraivaló kicsalogatása a tisztelt előfizető pénztárcájából. Kínálás nélkül foglalt helyet a konyhaasztal mellett és a rajta heverő újságokra pillantva megkérdezte, hogy azt vajon mind kiolvassa-e Stromeck úr? Mert ő bizony már évek óta nem lapozott bele se könyvbe, se újságba. Minek, ha van tv-je az embernek. Nem igaz? -reklámozta kicsit a saját cégét.

-Na persze, az olvasás is a napirendhez tartozna. -villant eszébe a házigazdának, s éppen ezért nem fejtette ki az ellenérveit, csak menjen már el az öreg, és nyújtotta neki a megszokott összeget.

-Bocsásson meg, de ez a pénz kevés. -jelentette ki a díjbeszedő, s mondta, hogy még mennyivel kellene pótolni.

-Miért? Mindig ennyi volt.- csodálkozott Stromeck.

-Igen, de most emeltek.

-Emeltek? Miért emeltek? -méltatlankodott.

-Azért, mert újabb két csatornát lehet kapcsolni.

-Miféle két csatornát?

-Hát azt, amelyiken olyan szexes műsorokat lehet nézni, meg azt a politikásat.

-Na de én nem kértem azt.

-A közönség, kérem! Az kérte. Megszavaztatták egy kutatólapon, és az jött ki, hogy a többség így akarja.

-Na de milyen szavazás az, hogy velem fizettetik meg a mások ízlését?

-Hát, kedves uram! A mi cégünknel demokrácia van. Én meg ugye a parancsot teljesítem. -hátrált az előszoba ajtaja felé sértődötten a díjbeszedő, aki azt látta, hogy a házigazda homlokán piros foltok jelentek meg. Nagyokat prüszköl, és akadozva kiabálja, hogy ez nem demokrácia, meg, hogy majd ő megmutatja ezeknek, ha... De, itt elharapta a szót. Minek tudassa előre, hogy mire készül.

-Na, tessék! Még ez kiabál velem. Borraivalót nem adott, de fiatal lányokkal cicázik mezítláb, egy szál köpenyben, vagy ki tudja, tán anélkül. -füstölgött magában az öreg Darabos, mikor kihátrált a konyhából. Aztán a központban elmondta, hogy Stromeck Alajos nem akarja kifizetni a megemelt havidíjat. Egyébként neki semmi köze a magánéletéhez, de furcsának találja, hogy két fiatal lánnyal meztelenkedett, akik ihogva-vihogva távoztak tőle, mikor ő becsengetett hozzá.

Stromeck pedig álmában sem gondolta; manapság hajszálon múlik az ember hírbehozása. Mert ugye a díjbeszedő szegről-végről mégiscsak a média embere. Pláne, ha kisvárosban foglalkozik a díjbeszedéssel. A főpénztáros, akinek elszámol, pedig mellékesen a helyi újság munkatársa, aki már megkapta a fülest, hogy Stromeck a másik párt képviselő jelöltje lesz a legközelebbi választáskor.

-He-he! -köszönte meg az információt a zszurnaliszta, és még azon a héten leköszölt egy rövid írást a lapjában, ezzel a címmel: Kislányok a lépcsőházban. Köntös alatt, a meztelen igazság. Így ért véget Stromeck Alajos politikai karrierje, még mielőtt elkezdődött volna.

Relaxálás

Fáradt voltam és ennél fogva munkaképtelen. Hallottam valamit a relaxálásról, ami egyesek szerint csodamódszer. Csak leül az ember, ellazul, szabadjára engedi kószáló gondolatait és egyszer csak beugrik a legjobb ötlet, aminek hasznát veheti. Kiprobálom. -gondoltam és ültem, szenderegtem vagy három-négy órát az ablak melletti karosszékben, de még mindig semmi.

-Kóklerség. -legyintettem aztán, és nagynehezen feltápászkodtam, mire csodák csodája, akkor kattant be a ragyogó ötlet.

Azonnal hozzá kell kezdenem a megírásához. -határoztam. Mert az ötlet olyan, hogy mindjárt fülön kell csípni. Ha éjszaka jön, akkor az ágyból is ki kell ugrani miatta. Különben kihûl, elfakul, s legfeljebb száraz adminisztráció lesz belőle. Kulcsra is zártam a lakás ajtaját, bár előbb még egy kicsit keresgélnem kellett a kulcsot. Végigkotorásztam az öltönyeim zsebeit, hogy nem hagytam-e valamelyikben, de nem. Ott lapult a konyhaablak párkányán.

Ezután már csak az olvasószemüvegemet kellett felderíteni, amit sem a zakók zsebében, sem az íróasztal fiókjában, de még az autóstáskámban sem találtam meg. Ezért lementem a garázsba. Hátha a kocsiban maradt. -feltételeztem, de ott sem volt. A lakásba visszatérve össze akartam hajtani a relaxálás előtt olvasott újságot. Hát, ott hevert az a piszok szemüveg, a kiterített lapok alatt.

Na jó, hiszen felejt az ember! Az agy szelektálja az apró dolgokat, csak a lényegest, a fontosakat tartja meg. A szemüveg ezek szerint nem volt neki fontos.

Most tehát vigyázni, gyorsan az asztalhoz ülni, nehogy elszálljon az ötlet, mert akkor megint várhatok napokig az újabbra.

Hozzá is látok a megírásához szépen, nyugodtan. Először is a piszkozatot írom meg a kiterített fehér papírlapra, aztán tovább finomítva billentyűzöm a gépbe, hogy igényes, mives munka legyen belőle. Így készülődtem.

-Na, ki az már megint? Mit csenget? Sőt, már kopogtat is az ajtón. -füleltem az előszoba felé.

-Hát persze, a Macskási! Pont mára kellett neki megígérem, hogy segítek megfogalmazni azt a hivatalos beadványát. Na, mindegy. Gyorsan elintézem. Csak ez az új ötlet ki ne menjen a fejből! Az a körülményes ember hosszan, aprólékosan magyarázta, hogy mi a gondja, és célja a fogalmazvánnyal. Végül kibökte, hogy most még nem kell megírunk, mert előbb valamit tisztáznia akar magában. Azt is hosszan magyarázta el, hogy mit.

-Ki kell tessékelnem. -mondtam magamban, és próbáltam őt az ajtó felé terelni, de veszemre egy nagyot tüszentettem és a zsebkendőm után kapkodtam. Erre Macskási szörnyűlködni kezdett, hogy micsoda nagy népbetegség ez az allergia és részletes tanácsokat adott a kezelésére. Közben a saját betegségeit is elmagyarázta még az előszobában. Mûanyag szatyrából gyógyszereket kotort elő, részletesen taglalta, hogy melyik, mire való, a nap melyik szakában kell beszédni. Aztán a konyhánk ügyes átalakítását kezdte dicsérni, amit köszöntem, de akkor már nyitottam neki az ajtót és gyengéden megmozdítottam, mire kényszeredett mosollyal kipenderült a lépcsőházba.

-Na, mostmár mehetek dolgozni, csak még ezt a pimaszul csilingelő telefont kell elhallgattatnom. -léptem a készülékhez. A vonal végén üdülési ajánlattal szólított meg egy fiatalos női hang.

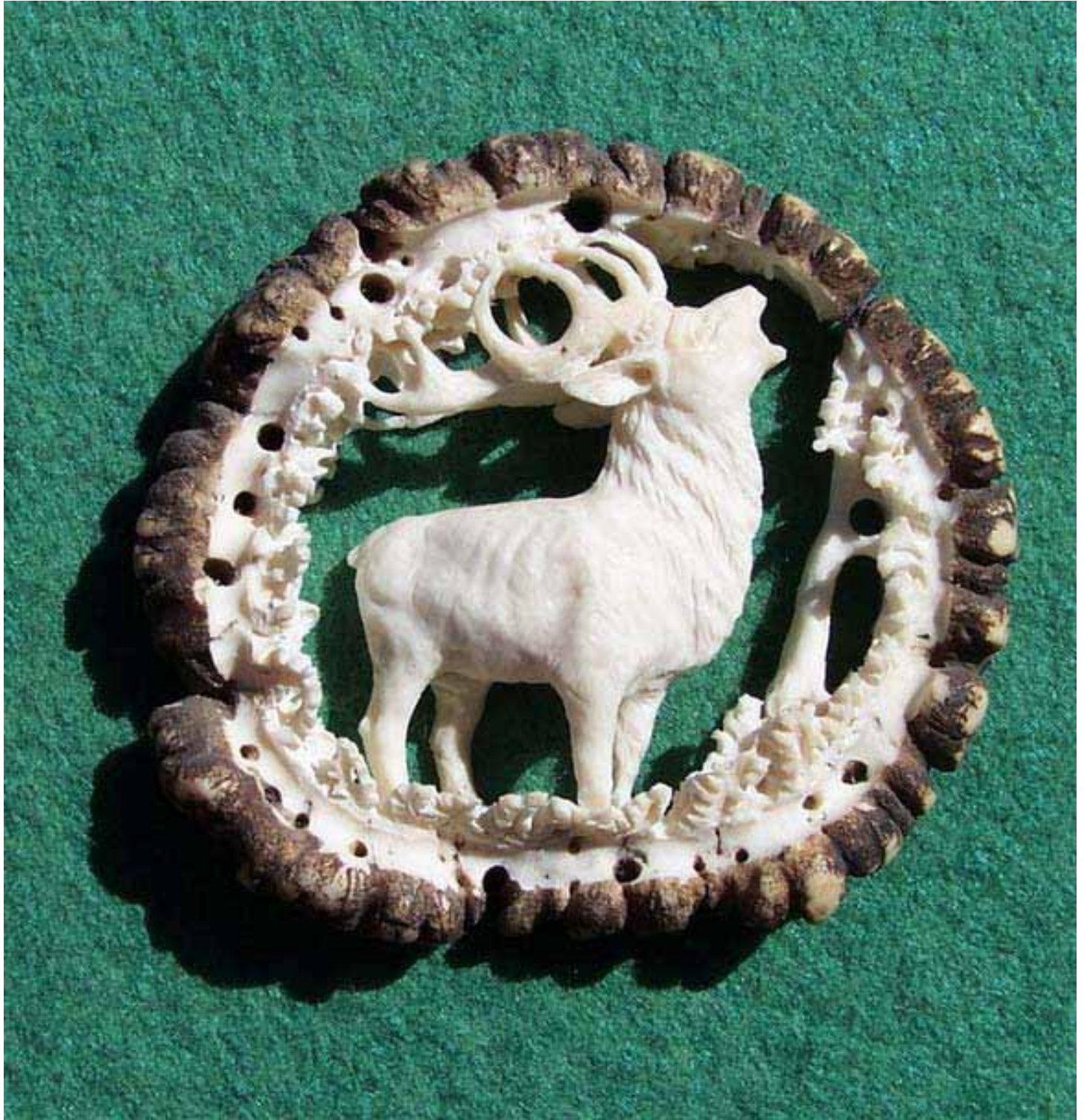
-Köszönöm. -mondtam- Én már egész nyárra szobát foglaltam a Panama-csatorna partján. Ezzel lecsaptam a készüléket és kihúztam a telefonzsinórt, majd lehuppantam az íróasztal elé. Elöttem feküdt a fehér papírlap. Jobb kezem felől mellette a tollam, amely az előbbi mozdulatomtól most dreng-dreng-dreng, legurgulázott a földre, onnan az asztal alá, ahová be kellett másznom érte. Ahogy visszakecmeregtem a helyemre, kicsit belenyilallott a derekamba, de az vigasztalt, hogy mostmár senki és semmi sem akadályozhat a munkában. Nézttem az Á/négyes papírlapot, újjaim közt indító parancsra várt a tollam. A szobában csend volt. A wekker ritmust ketyegve számolta a múltó percekét.

Csak azt nem tudtam már, hogy mit is akartam megírni. Kezdhetttem előlről a relaxálást.

SZÁJBELY ZSOLT

A bolond és a tenger

Október vége felé egyre különösebb színekben játszott a tenger fodrozódó felszíne. A Nap már alacsonyán járt. A fáradó fény nem az égi origóból indulva terült szét a felszínen, hanem kissé elnyújtott alakot öltve, mint egy könnyed arany-szönyeg beterítette a vizet, s a napsugarak csillámló hajtincsekként süllyedtek a felszín alá. A táj minden zugába beitta magát a nyugtalan kábulat várakozástól kesernyés aromája. Egyedül a Hold fénye nem kívánta levetni örökös ragyogásának kosztümét, s mikor a késő esti órákban a felhők egymásba folyó tinta-halmain keresztül beragyogta a végtelent, a vízből kiugró halak ezüst tallerrá változtak, majd elmerültek a mélybe, hogy magukhoz csábítsák a kapzsi halászokat és a kalandvagyó, bátor ifjakat. Az iszapos és nedves part alján, hol még érezhető a föld és a víz örök barátsága, egy aranyszín medál sodródott a vízzel. Szépségére az idő varázspálcája lágyan ölelő moszat-szakállat varázsolt. Csak imbolygott előre és hátra, mivel épségben maradt lánc-karja körbeölelt egy kezdetek óta szunnyadó, kéz formájú követ. Úgy tűnt, az ékszer már szabadulna rabságából, de egy fölmentő hullám sem volt képes kiszabadítani ezt az aranylót, csodálatos tüneményt. Az örök remény lett keserű sorsa, mely a bizakodás oltárára fektette szárnyaló álmait. Vajon kinek a képét rejtheti e bűbajos tünemény? Milyen bánat vagy a véletlen mely furfangja ítélhette a medált erre a keserű és megalázó öröklétre? A választ már maguk alá temették a hullámok és őrzik titkukat, akárha gyémántok sokaságát rejtenének a banditák elől. S most mégis úgy tűnik, hogy a remény, mint a nagy Főnixmadár, feltámadt hamvaiból. Mintha a víznek mélységéből bukkanna elő, a horizont síkja mögül óriás árnyék vetül az alvó tájra. Jelenlététől örvénylik az idő és a tér határai mögött megbúvó varázslatos órák a Kezdetek felé pörögnek. Majd a part megnyílik, mint a napfényre kárhoztatott kagylók váza, s egy görnyedt hátú, gyökér-szakállú öregember lépdél fel a tudat és elképzelés földje alatt megbúvó világok otthonából. Ráncos kezeivel megragadja a medált, s a körben elnyúló éjszaka paplana alatt a varázslat kupáival koccint ezer és ezer rejtélyes alakja a barlangok börtönébe száműzött mítoszok korának. A környező kunyhókban, lidérces álmok közt vergődnek mind az emberek. Csak a Bolond ül izgatottan ágyán, s kezeivel búcsút int valakinek. Vajon kinek? Nagy szél kerekedik, s a hullámok polipkarjai felkúsznak a partra. Sötét van odakint. Végtelen sötétsége minden racionális elme megnyilatkozásának...

SZÁZDI SZTAKÓ ZSOLT

FEJEZETEK AZ ELBESZÉLÉSEK KÖNYVÉBŐL

A csoda

Az ég tündöklő kékjét egy pillanat alatt eltakarták a sötét viharfelhők, a mindig oly tiszta víz szempillantás alatt vált zavarossá, és szinte a semmiből kerekedett akkora szél, amely úgy dühöngött, mint egy tébolydából szabadult őrjöngő, aki örületében mindent szeretne elpusztítani, ami csak az útjába kerül. Irtózatos dühében fákat tépett ki gyökerestül, és a tó vizét felkorbácsolta, hogy méteres hullámok ostromolták a part menti sziklákat, az ég csatornáit pedig megnyíltak, összefüggő vízfüggönnyet vonva a szem elé.

A tó körül élő halászok jól ismerték a tónak ezt a kettős arcát, mint a szeszélyes asszonyt, aki az egyik pillanatban még odaadó szerető, hogy a következőben dühöngő fúriává váljon, és ezért imádkoztak minden reggel, nem is Istenhez, hanem a tó szelleméhez (ki tudja, nem valami ősi vallás emlékeként-e, amely emberáldozatokkal igyekezett elnyerni a tó nagyhatalmú Istenének jóindulatát), nehogy a nyílt vízen érje őket egy ilyen vihar, de ennek ellenére is évente halászok tucatjainak életét követelte cserébe azért a szűkös megélhetésért, amit a partján élőknek biztosított. És még ezért az inséges zsákmányért is rendszeresen megkövetelte, hogy áldozzanak neki.

A viharos tavon most is egy bárka hanykolódott, rajta halálra rémült halászokkal, akik tudták, hogy ütött az utolsó órájuk, és kétségbeesett kiáltásaikkal hívták segítségül Istent. Családapák siratták gyermekeiket, akiket árván hagynak, fiúk búcsúztak zokogva anyjuktól és nővérüktől, és reménykedtek, hogy a kegyetlen tó legalább a testüket visszaadja szeretteiknek, hogy elbúcsúzhassanak tőlük.

A parton ekkor már összecsődültek a falubéliek, a halászok hozzátartozói, és azok a szerencsések, akik még idejében ki tudtak menekülni a partra a dühöngő vihar elől, és most iszonyodva nézték, ahogy a méteres hullámok úgy dobálják a törékeny bárkát, miként gyermek játszik labdájával. A bárka időnként veszélyesen megközelítette a part menti sziklákat, azzal fenyegetve, hogy azok pozdorjává zúzzák, és ilyenkor a parton állók iszonyodva kiáltottak fel, az asszonyok pedig befogták a gyerekek szemét, de a bárka valahogy elkerülte a sziklákat, és a tó közepe felé sodródott. Mielőtt a sors beteljesítette végzetüket, még eljátszotta kegyetlen játékát, és tobzódott a fedélzeten ülők halálfélelmében.

A parton egy férfi állt, aki a szerencsétlenek vergődését figyelte, látszólag tudomást se véve a tomboló viharról és a zuhogó esőről, a haja csomókban tapadt a bőréhez, mégse tett egyetlen mozdulatot se, hogy megvédje magát az esőtől. Egykedvűen nézte az elemek kényének-kedvének kitétt hajót, halálra szánt utasaival. Olyannyira kirítt az összképből, a kaotikus jelenetből, amikor a parton fel-alá rohangáltak az emberek, miközben a bárka halálra szánt utasai kétségbeesett kiáltásaikkal hívták fel magukra a figyelmet, egyszóval olyannyira az ellentéte volt mindennek, mint a nyugalom szobra a pokol tornácán, hogy lassan a parton állók is felfigyeltek rá, sőt, a bárka utasai is észrevették, és most már hozzá könyörögtek segítségért, hogy mentse ki őket a halál karmaiból. A férfi pedig csak nézte őket, majd kinyújtotta feléjük mindkét karját, mint az anya, mikor hívja gyermekét, és ez a mozdulat olyan megnyugtató volt, hogy a bárkában ülők elnémultak, és a dühöngő vihar érezhetően kezdett csitulni, mígnem újra kisütött a nap, és szétkergette a viharfelhőket, hogy pár pillanat múlva a hullámok újfent békésen nyaldosták a sziklákat, és a hajó befutott az öbölbe.

A bárka utasai önfeledt ujjongással üdvözölték a visszanyert életet, és partra lépve összeölelkeztek szeretteikkel, csak egy öreg vált ki a tömegeből, és indult el az idegen felé. Eléje érve földig meghajolt:

– Kit tiszteljük életünk megmentőjében?

Az idegen először csak mosolygott, majd megszólalt:

– Én vagyok, aki eljöttem, mert megígértem, hogy eljövök. Te pedig Péter vagy.

– Igen, uram, az vagyok, Péter a nevem. – mondta csodálkozva az öreg.

– Hát akkor jöjj, és kövess!

– Hova, uram?

– Te halász vagy, és az is maradsz, emberek halásza.

Az öreg tanácskozni kezdett a többi halással, akik időközben köréje gyűltek, és csakhamar arra a meggyőződésre jutottak, hogy az idegen minden jel szerint bolond, de akárhogy is van, megmentette az életüket, és hálásnak kell lenniük neki:

– Nem követhetlek uram, hisz családom van, gondoskodnom kell róluk. – mondta végül – De jöjj, itt van nem messze a házam, és én illő tisztelettel megvendégellek.

A tömeg elindult a faluba, körülvéve az idegent, aki túrta, hogy az asszonyok hálálkodva csókolgassák a kezét, amiért megmentette apjukat, férjüket, fiukat. Útközben a halászok még mindig a viharról beszélgettek, mintha még most se tudnák elhinni, hogy túléltek, amit emberemlékezet óta senki sem élt túl, akit kint ért a tavon, és tisztelettel vegyes félelemmel pillantgattak az idegenre, aki talán varázsló, és most már az sem biztos, hogy bolond.

Ezek a kemény munkában eldurvult emberek, akik naponta tették kockára az életüket azért, hogy családjukat eltartsák, ezek az emberek ugyanúgy a babonák világában éltek, mint apáik, nagyapáik, és hosszú generációkig visszamenőleg minden ősiük. Hittek a tó szellemében, amelyik, ha úgy tetszik neki, hát elveheti az életüket, és ha éppen úgy tartja kedve, kiragadja őket a biztos halálból. Illő tehát az idegennel nemcsak tiszteletből, hanem félelemből is jól bánni. Ekképpen pusmogtak az emberek egymás közt, mialatt a falu felé vonultak, és meggyőződésükben csak megerősítette őket, hogy az idegen láthatóan úgy fogadta a hála megnyilvánulásait, mint ami teljes joggal megilleti őt.

A falu apraja-nagyja összeszaladt a nagy hírre Péter házánál, amely kicsinek is bizonyult ekkora tömeg befogadására, úgyhogy az idegen kénytelen volt kimenni a ház elé, hogy kielégítse a kíváncsiak érdeklődését.

Még be se fejezték a szerény lakomát, amivel Péter, a halászok vezetője vendégelte meg az idegent, mikor hozták az első betegeket, a nyomorultak közt is a legnyomorultabbakat, akik valami újabb csodában reménykedtek, mert már nem tudtak hinni másban, mint a csodában. Jöttek betegek, akiknek nem volt pénzük orvosra, nyomorékok, akiket már egyetlen orvos se biztatott, megtörtek, akik nem tudtak belenyugodni szeretteik elvesztésébe, és ő mindenkit meggyógyított, aki hozzáment. Annyi nép gyűlt köréje a kis halászkunyhóban, hogy kénytelenek voltak megbontani a falat, hogy mindenki lássa, aki látni akarta, csak egy pillantást vetni rá, mert sokaknak már ez elég volt, hogy lássák a csodát, mert az emberek ki voltak éhezve a csodákra.

A betegek már pusztán attól is meggyógyultak, ha megérintették a ruháját, és ő kifogyhatatlan türelemmel és szelídséggel gyógyította a szerencsétleneket.

Asszonyok hozták eléje gyermekeiket, hogy áldja meg őket, és ő derûs szívvel áldotta meg őket, és beszélt hozzájuk, tanította az embereket, azok pedig szomjasan itták szavait, mert volt valami a szavaiban, ami megérintette ezeknek az egyszerű embereknek a lelkét, mert az ő nyelvükön szólt hozzájuk, és nem arról beszélt, hogy milyen rosszak, hanem arról, hogy milyen nehéz élet jutott nekik, és ez az élet könnyen csábít a bűnre, de aki képes ellenállni ennek a csábításnak, az az életet nyeri vissza, mert a bűn, az maga a halál. A lelke hal meg az embernek a bűnben, és ha a lelkét elveszti, sose lehet boldog. Ezért tehát mindenki törekedjen úgy élni, hogy ne hasonuljon meg a lelkével, mert csak a szelídek lehetnek boldogok, míg a dühöngők állandóan dühük tüzeiben élnek, és sose lesz számukra megnyugvás.

Elévittek egy bolond lányt, aki megszállottként bolyongott a környéken, éjszakai szállása mindig ott volt, ahol éppen ráesteledett. Ha jó lelkek megszánták és beengedték házukba, akkor egy zugban húzódott meg, máskor az állatok közt vackolta be magát. Jótét lelkek adományaiából tartotta fenn magát, akik meghívták asztalukhoz a tébolyodott lányt. Ő a szemébe nézett, és rögtön látta a lelkében megbúvó mély fájdalmat, amit eddig senki se értett, és mint a szennyezett vizű forrás mérgezte lelkét. Anyja szülés közben halt meg, mikor vele vajúdott, még alig hároméves, amikor apja nem bírta tovább viselni bánatát, és véget vetett életének, és tizenöt éves, mikor fivérei egy viharban mind elpusztultak.

Ennyi csapás kellett ahhoz, hogy eszét veszítve kóborolni kezdjen, mint valami holdkóros. A lányhoz lépett, és a többiekhez fordult:

– Az élet szentje ő köztetek, mert kevesen szenvednek többet, mint ő. – majd a lány felé fordult, fejét két keze közé fogva kényszerítette, hogy a szemébe nézzen. – Ne félj, mert eljött a feloldozás órája, amiképp minden szenvedés egyszer véget ér.

A lány szemében először riadalom tükröződött, annyi év után az értelemnek valami jele, majd mintha nyomasztó, mély álomból ébredt volna, egy pillanatra megingott, hogy félő volt, elesik, de nem ez történt, hanem zavarodottan nézett körül, és láthatóan nem értette, hogy mit keres itt, ennek a tömegnek a közepén, majd elsietett.

A tömeg hirtelen szétvált egy szigorú, szikár alak előtt, akit reverendájáról azonnal fel lehetett ismerni, ő volt a falu papja, és egyenesen az idegen felé tartott, a tömeget egy néma intéssel oszlatta fel.

Az emberek szótlánul engedelmeskedtek, és a tömeg szétszéledt, mint a gyerekek, akik rossz fát tettek a tűzre, és ennek tudatában is vannak. Az idős pap megállt az idegen előtt, reszketett a szája széle felindultságában, és vádlón a másokra mutatott:

– Ki vagy te, és mi jupon teszed, amit teszel?

– Én vagyok, aki eljöttem, mert megígértem, hogy eljövök.

– És mi jupon művelsz itt csodákat, mi jupon zaklatod fel ezeket az embereket?

Az idegen éppoly szelíden és megértően nézett a másokra, mint találkozásuk első pillanatában, ami csak még jobban bősztette a másikat:

– Az emberek szenvednek, és én azért jöttem, hogy enyhítsem a szenvedést.

– Csakhogy te elmész, és ezek az emberek megint szenvedni fognak, és akkor hogyan prédikáljak nekik a templomban az Istenről, aki jó és kegyelmes, de rajtuk nem segít, de te itt voltál köztük, és meggyógyítottad őket.

– Ők nem tudják, hogy ki vagyok, és kinek a nevében művelem ezeket, de te tudod.

– Tévedsz, én se tudom. Bár úgy viselkedsz és beszélsz, mint Ő, de honnan tudjam, hogy Ő vagy-e, és nem az, aki az Ő helyét akarja elfoglalni?

Az idegen nem szólt semmit, csak mélységes szomorúsággal nézett a másokra.

– Nem, ne nézz rám így, ezzel a vádló tekintettel, hisz te magad mondtad, hogy legyünk éberek, mert sokan lesznek a hamisak, és csak egy az igaz, és az én dolgom pont az, hogy ezeket a szegény együgyű embereket megmentsem a tévelygéstől.

Ezért hát kérlek, menj el!

Az idegen nem válaszolt, csak elindult kifelé a faluból, és a pap, aki még mindig ott állt ahol az előbb, tekintetével követte őt. Az emberek, akiknek nem volt más dolguk, még ott ólálkodtak a ház körül, a halászok már visszatértek munkájukhoz, kimentek a tóra, kivetették hálóikat, és elfeledkeztek az idegenről, aki köztük volt, csak a bolond lány tűnt el a faluból.

A találkozás

Az író vidékre utazott egy barátjának a hívására, aki egy tanyán élt, lovakat tenyésztett, és boldog volt. Évente megismétlődő alkalom volt ez az életében, olyan, mint az ősz megérkezése. Pár napot, olykor pár hetet a tanyán töltött, és nézte az anyjuk mellett bájosan, sután ügető kiscsikókat. Szerette a csikókat nézni, és ha tudott volna rajzolni, hát lerajzolta volna őket, de így csak vett egy albumot, amibe csupa ló volt rajzolva. Szerette nézni az izmos, erőteljű duzzadó csődöröket, a kecses kancákat, de kedvencei a kiscsikók voltak, akikből még minden lehet nagydíj-nyertes éppúgy, mint szódás ló, de most még nem voltak mások, mint esetlen mozgású, aránytalan felépítésű kiscsikók, akik ott csetlettek-botlottak folyton anyjuk nyomában, és ha megéheztek, csak odabújtak annak hasa alá.

A barátja bejött érte a VÁROSBA, mivel neki nem volt autója, sőt vezetni se tudott, gyűlölt mindent, ami a technikával volt kapcsolatban, és csak a legszükségesebb esetekben használta a tudomány legújabb vívmányait.

A technika elidegeníti az embert a valóságtól, üvegfalat emel közé és a való élet közé, becsapja, szebbnek mutatja, mint amilyen. Mint mikor a kisgyerek a terrárium biztonságában látja a halálos mérgeű kígyót, megcsodálja pompás mintázatát, de mikor elragadtatásában érte nyúl, megmarja. Így vagyunk a tévével is, a híradóban esténként szörnyűségeket látunk, de csak legyintünk, mert már képtelenek vagyunk egy hollywoodi film és a valóság közt különbséget tenni.

Miközben az autó száguldott, ő a tovatűnő tájat figyelte. Rosszkedve volt, mint mindig, ha autóban utazott, és a kinti világot figyelte. Megvolt az az érzése, hogy ő most kívülálló, aki csak pillanatokra van jelen a dolgokban, csak arra a szemvillanásnyi időre, amíg az autó áthalad egy ponton, aztán, mint a mozifilmeken, máris új kép következik. Nem szerette a világnak ezt az örült tempóját, amely ráhalmozza az emberre a benyomásokat, hogy ideje sincs feldolgozni, megemészteni őket, így az ember örök kívülállónak érzi magát, csak pillanatokra részese a dolgoknak, aztán az élet örült tempója máris továbbhajtja. Hol vannak ma már a régi, komótos beszélgetések, amikor órák álltak rendelkezésre egy téma megbeszélésére, és hetedízigen visszamenőleg megvitaták a beszélgetés tárgyát. Ma már csak két-három tőmondat fér bele abba a pár percbe, tisztára a napilapok szerkesztőinek a stílusában, akik a címlapra teszik az összeollózott szenzációkat, aztán jó mélyen az újság belsejébe elássák az elemzést, amiből nemegyszer pont az ellenkezője derül ki a címlapon jelzetteknek.

Utálta ezt a felszínességet, ami mindig csak a látszat alapján dönt. Ezért van aztán annyi neurotikus ember, aki nyugtatókon él és pszichológushoz jár, vagy negyvenéves korára a stressz kiégeti. Ha egyszer a jövőben egy történész ennek az évszázadnak a legjellegzetesebb tárgyát keresné, az nem az autó vagy a csúcstechnológia más vívmánya lenne, hanem egy pszichiáter díványa, amely mindezt összefoglalja.

Miközben az autó száguldott vele, falta a kilométereket, az író az út mellett elszáguldó fákat, házakat, időnként egy másik autó száguldott el mellettük, olyan hanghatást produkálva, mintha hangágyút sütöttek volna el a közelben, és közben eltöprengett azon, hogy az utak nem érnek véget, mint ahogy a világnak sincs vége, hiszen minden út végén egy másik út kezdődik, és vár ránk, így aztán csak útszakaszokról beszélhetünk, amelyeknek a végére érünk, és ezeknek az etapoknak a végére a halál teszi ki a végső pontot.

Ami őt illeti, ő nagyon keveset utazott, mármint fizikailag, valójában azonban már bejárta az egész világegyetemet, mert utazni lehet úgy is, hogy beülünk az autóba, és úgy is, hogy kiterítünk az asztalra egy térképet... Az utazás nem is fontos, a lényeg az, hogy valami cél felé tartjunk.

Barátjának a tanyája kilométerekre volt minden lakott helytől, erdők és lankás dombok ölelésében, hatalmas térség körülkerítve, ahol a lovak kedvükre nyargalászhattak. Ahogy elnézte kecses futásukat, szinte kedve támadt versenyt futni velük. Valahogy belé is beléköltözött az az elemi életösztön, ami a lovakban volt. Sokszor mondogatta a barátjának, hogy nyisson egy panziót depressziós városiaknak, akik eltöltenének egy hetet itt a természetben, a lovak közt, és megváltozott emberként térnének vissza a taposómalomba.

Errefelé mindig az évnek az őszi időszaka volt a legszebb, mikor megélnék az erdő, nászukra készülődő szarvasbikák bőgésétől hangos minden, a fák levedlik zöld egyenruhájukat, és egy varázsütésre színek millióit öltik magukra, mintha a természet egész évben erre a pár hétre készülné. Olyan ez, mint mikor a kacér nő a végleges búcsú előtt az ajtóból még visszafordul, és rávillantja elhagyott kedvesére azt a mosolyt, amivel egykor megbabonázta, hogy a másiknak még nagyobb legyen a kétségbeesése.

Szerette ilyenkor az erdőt járni, egy gigantikus kiállítás látogatójának érezte magát, amit a természet csak azért rendez, hogy megalázza az elbizakodott embert, aki elvakultságában felsőbbrendűnek hiszi magát. Ahogy az évszázados faóriások közt bolyongott, belényilallt a fájdalom, hogy az ő élete csak egy villanás az időben, és úgy megy el, mintha itt se lett volna, hogy senki se fogja tudni, hogy itt volt, élt. Vajon van-e akkor értelme az egésznek? Számít-e valamit az életünk, hogyha nem hagyunk hátra valamit?

Aztán elszégyellte magát, ez megint tipikusan elbizakodott emberi gondolkodás, amely azt hiszi, hogy ő, csakis ő hivatott a világot megváltani, és hogy nélküle megállna a föld forogni.

Barátja nagyon bölcs ember volt, amolyan vidéki filozófus. Azért nem költözött be a városba, mert vidéken elmélyültebben lehet gondolkozni. Itt nincs az a sok zavaró körülmény, ami elvonja a figyelmet. Itt meg lehet tenni azt, amit a városban nem, hogy órákig bámulsz egy felhőt.

Az író lelkét mindig felüdítette egy jóízű beszélgetés barátjával. Meggyőződése volt, hogy ha egyszer írásra száná magát, íróként is sikeres lehetne.

Sokat vitatkoztak erről a barátjával, mivel nem tudott belenyugodni, hogy barátja eltékozolja mindazt a bölcsességet, amit hosszú évtizedek alatt megszerzett. Barátja minden alkalommal azzal hátrította el, hogy megmarad a lovaknál, mert azokban még sose csalódott.

Háromszor volt nő, és egyik feleségét se ő hagyta el. Volt benne valami, ami rövidtávon vonzotta, de hosszútávon taszította a nőket. Ahogy nemegyszer fogalmazta, vele nem lehetett veszekedni, és ezt a nők hosszabb ideig képtelenek elviselni. A nőknek lételemük a veszekedés, és a legszenvedélyesebben pont azzal tudnak veszekedni, akit a legjobban szeretnek, s ha a másik erre nem vevő, azt ők hajlamosak úgy dekódolni, hogy nem szereti őket. Egy férfi erre azt mondja, hogy baromság, de hát a nőknek ilyen a logikájuk, és ha ezt a logikát egy férfi ajkbiggyesztve lenézi, hát ne feledjük, hogy a mi férfilegikánk önmagában éppoly esendő, mint a nőké, és valahol a kettő ötvözetéből születik meg a tökéletes LOGIKA.

Állítólag gyerekei is voltak, de évek óta nem látta őket, mert volt feleségei nem engedték a közelükbe, bíróságra pedig nem volt hajlandó menni, mivel megalázzónak találta, hogy vadidegenek döntsenek abban, amit felnőtt emberek egymás közt képtelenek megoldani.

A kályhában vidáman és hetykén pattogott a tűz, barátságos meleget lehelve, sejtelmesen világítva meg az asztalnál ülő két alakot, a konyha másik felét sötétségben hagyva. A fény időnként ijesztő árnyakat vetített a falra, három-négyszeresére megnövelve az alakokat és különös árnyjátékokat produkálva.

Az árnyak néha függetlenítték magukat, és önállóan kezdtek élni a maguk kétdimenziós életét, amibe időnként az író is bekapcsolódott, különböző figurákat keltve életre, hol egy kutyát, ami macskát üldöz, a macska egy fára menekül, onnan fújtat dühösen a kutyára, majd egy vágató lovas kerül a képbe, akit egy másik lovas üldöz, és utolérve párbajra kényszerít, de hirtelen egy újabb árny kerül elő, a párbajozók közé veti magát, az egyik lovagnak a szíve hölgye, a másiknak pedig a húga. A két lovas fegyverét eldobva az ájult hölgyhöz rohan, és élesztgetni kezdi. A hölgy kinyitja szemét, és a szívének oly kedves két férfit nézi, akik ellenségesen méregetik egymást, de ő megfogja a kezüket, és gyöngéd erőszakkal kézfogásra bírja a két ellenséget, a lányrablót és a dühös fivért, és mikor megpróbálják visszahúzni kezüket, nem engedi. A szúrók tekintetek lassan megenyhülnek, és az ajkakon már ott bujkál a mosoly.

– Szunyókáltál. – hallotta barátja hangját, aki épp most tért vissza a pincéből egy demizsonnal, és két vizes poharat vett ki a kredencből.

– Kóstold meg, tavalyi termés.

Kidörzsölte az álmodt a szeméből, és elvette az egyik poharat az asztalról, amibe a barátja bort töltött. A tűz felé fordítva megvizsgálta a színét:

– Azt álmodtam, hogy az árnyékok a falon önálló életre keltek.

Barátja figyelmesen hallgatta:

– A szénmonoxid. – mondta végül – Nem szelel jól a kémény, engem is megtréfált már párszor. Még mielőtt beköszönt a tél, muszáj lesz kisöpörmöm.

Az író a barátjára nézett, aki határozottan rosszkedvűnek látszott:

– Mi történt?

– Az egyik lovat holnap a vágóhídra kell küldenem. Sántít a jobb mellső lábára.

– Nem lehet megmenteni?

A barátja búsan megrázta fejét:

– Nem. Volt nála az állatorvos, és ő tanácsolta, hogy küldjem a vágóhídra, hogy ne szenvedjen.

– Mi történt vele?

– Összeverekedett egy másik csődörrel az egyik kancán. – fölemelte a poharát, és egy hajtásra kiitta, elnézett a feje fölött.

– Mindig a nő a férfi veszte.

– Rosszkedvű vagy, és igazságtalan.

– És szerinted miben nincs igazam?

– A nőket vádolod, pedig a férfiak azok, akik birtokolni akarják őket.

– Lehet, hogy igazad van, de a nők ezt szépen ki is használják. Ujjuk köré csavarják a férfit, és ha már nincs belőle hasznuk, hát eldobják.

– Az álomban is egy nő volt a főszereplő. Azt álmodtam, hogy a két férfi párbajozni akart, de a nő közéjük vetette magát, és megakadályozta a párbajt.

– Igen, néha vannak ilyenek is, csak az a baj, hogy legtöbbször a regényekben meg a te álmaidban.

– Azt hiszem, mindketten kicsit részegek vagyunk.

Barátja rábólintott, és feje lassan az asztalra hanyatlott. Kint felugattak a kutyák. Barátja három félelmetes külsejű vérebe vigyázta a tanyát, amelyeknek még napközben se volt tanácsos az újukba kerülni, nemhogy éjszaka.

Barátja kiment, hogy utána nézzen, mi történt, az író pedig újfent egyedül maradt, és minden figyelmét a bornak szentelhette. A kályhában a tűz már elemésztette a hasábfát, csak parázslott, úgyhogy újabb hasábot kellett rádobni, amitől a tűz új erőre kapott.

A pohár bort a tűz felé fordította, és figyelte, ahogy a láng egyé válik a vörösborral. Lehet, hogy a tűz és a bor édestestvérek? Évmilliárdokkal ezelőtt, amikor a föld még csak fortyogó láva volt, Isten megteremtette a szőlővesszőt, ami először nem volt más, mint fogalom, és csak mikor a láva kihűlt, és megjelentek a növények, akkor sarjadt ki az első szőlővessző.

Az emberek először csak mint bogyót fogyasztották, aztán jött egy újító, aki kifacsarta a levét és italt készített, egyszer azonban megfélekezett az italról, s csak akkor kóstolta meg, amikor már erjedni kezdett, s rájött, hogy így még finomabb, és megszületett a bor.

Az emberek edényekben tárolták, amíg ki nem forrott, és olyan ital lett belőle, amitől berúghattak.

Ettől az időtől fogva kezdtek nevezni az istenek italának és szakrális célokra használni, mert vörös színe emlékeztetett az emberi vér színére.

Azonban volt egy másik, fontosabb oka is a bor szentségének, ez pedig mámorkeltő hatása volt, amivel megadta azt a kegyet az embereknek, hogy kilépjenek a mindennapok röghöz kötöttségéből, pár órára a szférákba emelkedjenek, ahol hitük szerint az istenek lakhelye volt. Így lehetett a görög mitológia egyik legfontosabb istene Dionysos. Ő nem szerette a bort, de a barátja termését meg kellett kóstolnia, különben megsértődött volna. Még akkor is, ha másnap olyan fejfájás gyötörte, hogy a szemét se bírta nyitva tartani. Úgy vette ezt a fejfájást, mint áldozatot barátságuk oltárán. Már most arra gondolt, hogy holnap milyen fejfájásra fog ébredni, és ettől a gondolattól kétségbeesett. Arra gondolt, hogy ha nem gondolna a fejfájásra, talán nem is fájna a feje. Megfigyelte, hogy pusztán a fájdalomtól való rettegetés is képes előidézni a fájdalmat, és ha valamivel el tudja terelni a gondolatait a fájdalomról, akkor már nem is lesz olyan elviselhetetlen.

Ergo, a fájdalom önmagát idézi elő, a mi félelmeinkből táplálkozik, és ha nem félnénk tőle, akkor meg is szűnne.

Persze, ha belegondolunk, hogy a fehér elefántra nem gondolni átkozottul nehéz olyankor, amikor nem szabad a fehér elefántra gondolni, akkor ez nem is olyan egyszerű.

A háta mögött kinyílt az ajtó, a barátja tért vissza, de nem volt egyedül, egy fiatal férfival jött, aki az öltözéke alapján akár csavargó is lehetett. Látszott rajta, hogy már napok óta nem volt fedél alatt, arcát többnapos borosta fedte, haja hátul lófarokba fogva, ruhája kísértetiesen idézte a hatvanas évek hippimozgalmainak egyenöltözékét, legkülönösebb azonban a pecsétgyűrű volt a kezén, sehogyan sem illett egész megjelenéséhez.

Kérdőn nézett barátjára, aki előreengedte az idegent, de ő csak széttárta a karját. A nyitott ajtón egy jó adag hideg is beszökött, és mintha csak ezt a tényt akarná az idegen szavakkal is megerősíteni, megszólalt:

– Kint hideg van. Megláttam az ablakban a fényt, és idejöttem. Nagyon hideg van kint.

– És mit kerestél odakint?

– Az erdőben akartam éjszakázni.

– Örültség.

– Most már én is tudom.

Az idegen a tűzhöz lépett, és kezeit kinyújtva melengetni kezdte. Kicsit sötétebb bőre elárulta, hogy nem egészen ilyen időhöz van szokva:

– Hogy hívnak?

– Gabriel.

A házigazda egy újabb poharat keresett, és Gabriel, miután átmelegedett, az asztalhoz ült:

– És miért akartad az éjszakát az erdőben tölteni? – kérdezősködött tovább az író.

– Mert megszoktam. – Gabriel elhallgatott, míg megitta a pohár bort.

– És mivel foglalkozol?

– Szabad vagyok.

– Szóval csavargó. – mondta ő, nyomatékosítva a második szót, mintha ezzel ítéletet is mondana.

Gabrielre azonban láthatóan semmilyen hatással nem volt az „ítélet”.

– Ha neked úgy tetszik, hát nevezd csavargónak.

Hirtelen a házigazda is bekapcsolódott a beszélgetésbe:

– Szabad csak akkor lehetsz, ha nincs semmi, amihez ragaszkodnál.

Gabriel ránézett, mint aki magától értetődő dolgot mond:

– Nekem nincs semmim, amihez ragaszkodjak. Nem vagyok se gazdag, se szegény, élek.

Barátja csapott le az utolsó szóra, mint vérese az áldozatára:

– Hát ez az, élsz, tehát mégiscsak van valamid, amihez ragaszkodsz, az életed.

Gabriel elgondolkozott, mint akit most megfogtak:

– Igazad volna, ha ragaszkodnék az életemhez. Bármikor elvehetik tőlem, akár most, te is, és én nem fogok védekezni. Mit gondolsz, ha féltem volna, ide mertem volna jönni? És ha az a két dög megérzi, hogy félek tőlük, vajon nem téptek volna szét?

– Egyszóval, te nihilistának tartod magad?

– Inkább fatalistának. Hiszek benne, hogy a világegyetem bizonyos rendszer szerint működik „és ne legyen a ti szívetekben félelem, mert bizony mondom néktek, hogy az embernek haja szála se görbül meg ok nélkül”.

Nyugtalanul ébredt, először azt hitte, hogy a feje fáj, de hamarosan rá kellett jönnie, hogy bár fáj a feje, de ez nem az a szokásos fejfájás, és nem ez nyugtalanítja.

Mintha légszomja volna, a szája egészen kiszáradt, mert alvás közben azon szedte a levegőt, és csakhamar rájött, hogy az orrlíkai tömődtek el. Vélhetően tegnap hűlhetett meg.

Kint sötét volt, csak egy halvány, alig észlelhető derengés jelezte, hogy valamikor majd a reggel is megérkezik, valahol még egy kakas is megszólalt, és az író fejében egy nyugtalanító gondolat fogant meg, olyannyira nyugtalanító, hogy még a fejfájás is fokozódott. Gabriel! Mi van, ha éjszaka megszökött, csak előbb még kirabolta a házat? Tegnap este nem tűnt valami bizalomgerjesztőnek, zavart volt, és mintha feszélyezné valami, ráadásul az egész éjszaka a rendelkezésére állt, hogy felkutassa, ami érték a házban van.

Este rögtön feltűnt neki rajta valami furcsa, az az értékes pecsétgyűrű az ujján, nem illett egész megjelenéséhez. Most ez a megfigyelés egy csapásra felértékelődött, és csak növelte gyanúját.

Barátja a szomszédos ágyon békésen hortyogott, ő bezzeg képtelen volt bárkiről is rosszat feltételezni, és erre a naivitására már sokszor ráfizetett, de nem bánta, mert mint mondta, képtelen lenne úgy élni, hogy a másokban mindig csak a rosszat sejtse. Akkor már inkább nézzék baleknak vagy bolondnak.

Gabriel a konyhában aludt egy ócska díványon, és ő most kikászálódott az ágyból, hogy megnézzze, ott van-e még. A szoba ajtaja keservesen feljajdult, amikor kinyitotta, és szembetalálta magát Gabriellel, aki épp a konyhába lépett. Zavarba jött. Hülyét csinált magából. Folytatta útját, mintha azért kelt volna fel, hogy az udvaron elvégezze dolgát:

– Tudtam, hogy gyanakszol rám.

Az ajtóban megtorpant, majd visszafordult és Gabrielre nézett:

– ...és a gyűrű családi emlék, apám után maradt rám.

Folytatta útját, és kilépett az udvarra. A benti meleg után a kinti hideg nyomban felpezsdítette vérét, úgyhogy kénytelen volt összeverni kezeit, és ugrálni, hogy egy kicsit felmelegedjen. Ezeken a látogatásokon mindig összeszedett valami meghűlést vagy más légúti nyavalyát, amit a tanya erős levegője okozott, amit az ő, városi szmoghoz szokott szervezete nemigen tolerált.

Visszamenni nem akart a konyhába, legalább is addig nem, amíg össze nem szedi gondolatait. Szégyellte magát, hogy ilyen átlátszó, és tegnap nem tudta eltitkolni véleményét:

– A barátodnak szép lovai vannak.

Ezt Gabriel mondta, miután jól összefázva visszatért az udvarról, mintha az előbb mi sem történt volna, és most őszintén hálás volt neki ezért:

– Néha olyan rajongással beszél róluk, mint hősszerelmes a szíve hölgyéről.

Elhallgatott. A beszélgetés zsákutcába jutott, és ő kétségbeesetten törte a fejét, hogy új témát dobjon fel:

– Egész éjjel azon gondolkoztam, amit a szabadságról mondtál.

– Én éjszaka aludni szoktam, a gondolkozásra ott a nappal, az éjszaka a pihenés ideje.

Volt a másik hanghordozásában valami, ami egyből felbőszítette. Egykori tanárára emlékeztette, akivel kölcsönös ellenszenv alapján gyűlöltek egymást, és ez a küzdelem végigkísérte mind a hat évét, amíg középiskolába járt.

Az ő hangjában volt valami hasonló fensőbbeséges gög, kioktató hang, amivel éreztette velük, hogy ő úgyis mindent jobban tud:

– Honnan veszed, hogy csak te vagy szabad?

– Ismerem az embereket, és tudom, hogy milyen tévképzeteik vannak a szabadságról. Amit ők annak neveznek, az csak a szabadság illúziója, és ők ezt tudják, mégis megelégszenek ezzel az illúzióval, mert a valódi szabadság olyan macerás és annyi mindenről le kell mondani érte, amiről ők nem akarnak lemondani.

– Kíváncsi vagyok a te meghatározásodra a szabadságról.

– Ha figyeltél, már tegnap elmondtam. Amikor az ember nem kötődik semmihez sem, beleértve az életét se, az a szabadság.

– Egyszóval te nihilista vagy.

– Nihilista lennék? Nem. A nihilista nem hisz semmit, és ezért hiszi magát szabadnak.

– Hinnék neked, ha egyetlen példát is mondanál az ilyen szabadságra.

– Keresztelő János, aki a pusztában élt, vadméhek mézével táplálkozott, állatbőrökbe burkolózott, és mikor betelt az ideje, meghalt.

– No és persze Jézus.

– Nem, Jézus nem volt szabad, ő küldetésének a rabja volt, és Buddha se volt szabad, bár azt tanította, hogy szabadulj meg vágyaidtól, hogy szabad lehess, de az igazság az, hogy szabad nem lehet az, akinek küldetése van.

János az más, ő volt a pusztába kiáltott szó, és ő ezt tudta magáról.

Míg hallgatta a másikat, maga se tudta miért, de gyűlt benne a keserűség:

– Ezek után már azt se tudom, hogy irigyeljelek vagy sajnáljalak téged a szabadságodért, hisz pont most vallottad be, hogy semmilyen életcélod nincs.

Gabriel nem válaszolt rögtön, először csak hintáztatta magát, testsúlyát váltogatva helyezte hol az egyik, hol a másik lábára, és ettől az lett az ember érzése, mintha Steve Wondert figyelné.

– Én fatalista vagyok, ami a hitnek egy magasabb foka.

Nyílt az ajtó, és a konyhába a barátja lépett be, félig-meddig még mindig az álom karjaiban, résnyire nyitott szemeivel álmosan hunyorogva a kályhához ment, és felszította a tegnapról még megmaradt, hamu alatt parázsló tüzet.

Pár hasáb fát dobott az izzó zsarátnokra, ami ettől hetykén fellobogott. Kiment az udvarra. Negyed óra telt el, és egy vödör vízzel tért vissza, öntött a lavórbá, és feltette a tűzhelyre melegedni. Gabriel, aki eddig csak némán figyelte, most megszólalt:

– Arra gondoltam, hogy maradnék még egy ideig, és segítenék, amiben tudok.

Barátja nem válaszolt, kiment a kamrába, és egy jókora darab szalonnával tért vissza, kenyeret szelt mindhármuknak, és valahonnan hagyma is került az asztalra:

– Itt keményen kell ám dolgozni, fizetni viszont nem tudok sokat.

– Nekem a szállás ellátással megfelel.

Barátja megvonta a vállát:

– Senkit se küldtem még el, aki itt akart maradni.

Elkezdődött a reggeli, az első pár falat után a barátja megszólalt:

– Nyolcra jönnek a lóért.

Gabriel, mintha csak erre várt volna, azonnal lecsapott a témára, és szavaiból kiderült, hogy ért a lovakhoz. Az író féltékenyen figyelte a párbeszédet, kicsit sértődötten is, úgy érezte, hogy barátja tudomást se vesz jelenlétéről, amiért szinte gyűlölte Gabrielt.

– Arra ébredtem, hogy a kutyák ugatnak. Először azt hittem, hogy ez is csak álom.

– Biztosan a rókát üldözték, amelyik idejár kosztolni. Már három tyúkomat elvitte.

– És te hagyod? – kapcsolódott be ő is a beszélgetésbe.

Barátja vállat vont:

– Az a helyzet, hogy nem szokott megkérdezni, hogy elviheti-e a tyúkjaimat. Különben neki is kell valamiből élnie. A múltkor már rászántam magam, hogy puszkavégre kapom, és felkutattam a vackát, de csak a három kölyök volt benne. Neki se könnyű egy családot eltartani, majd ha felneveli őket, lelövöm, és kikészíttetem a bundáját.

– Addig is jópár tyúkodat elviszi.

– Nem irigylem tőle.

Elhallgatott, és figyelmét az ételre összpontosította, a szalonna fűszerezésének tökéletes harmóniájára, amit csak alátámasztott a hagyma. Késével apró darabkákat nyisszantott, amiket összezsippentett a kenyérral, így tette a szájába, majd harapott a hagymából. Egy idő után rájött, hogy már nem is azért eszik, mert éhes, hanem az ízek kedvéért.

A hosszú, zárt platójú autó megállt, a kísérő leugrott, és egy papírt nyújtott át barátjának, aki kinyitotta a karám ajtaját, ahol az egyik ló félrehúzódva a többiektől szomorúan lógatta a fejét. Talán már sejtette, hogy milyen sors vár rá. Barátja sokat mesélt neki a lovak rendkívüli intelligenciájáról, amivel azt is megérik, ha már itt a vég. Csöndesen túrta, hogy a lovászfű a nyakába dobja a vezetőkötelet, és az autóhoz vezesse. A jobb mellső lábára sántított, és mikor a kijáráthoz ért, hirtelen felnyihogott, és megpróbált még egy utolsót galoppozni, de fájós lábára nem bírt ráállni. A jelenet annyira szívszorító volt, hogy barátja elfordult, a többiek ne lássák könnyeit, de az ő torkában is gombóc volt, csak Gabriel nézte szenvtelenül, látszólag érzelmek nélkül a jelenetet.

A többi ló felkapta fejét a nyerítésre, majd az egyik ló hirtelen nekiiramodott, és ámokfutásba kezdett. A ló felbicegett a rámpán és eltűnt a kocsiban. Barátja ekkor nem bírta tovább, és elindult az istállók felé, majd rövidesen eltűnt a szemük elől. Már korán reggel kint volt a lónál, és egész addig maradt mellette, míg az autó érte nem jött. Simogatta, megkefélt a sörényét, kockacukorral kedveskedett neki, és kis híján elsírta magát, valahányszor a ló ráemelte szelíd, mélybarna szemét. Ezt jó pár év múltán mesélte el neki, amikor már beszélni tudott a dologról, és nem szorult össze a torka, valahányszor eszébe jutott. Egy pillanatra még az is az agyába villant, hogy visszaküldi a kocsit, ha megjön, de aztán felidéződtek benne az orvos szavai, hogy mennyire szenved szegény pára, és felülkerekedett benne a józan ész.

De azt akkor is nagyon nagy igazságtalanságnak tartotta, hogy egy hentes bárdja alá kerüljön, aki lókolbászt készít belőle, feldolgozza, akár egy birkát, akit születésétől azért nevelnek, hogy egyszer majd pörköltöt készítsenek belőle, vagy gulyásba vagdalják a húsát. De egy lovat, akit arra nevelnek, hogy az ember hűséges társa legyen... Úgy érezte, hogy az már a kannibalizmus egy formája, ha az ember megeszi leghűségesebb társát is. Igazából a legszívesebben fogta volna a vadászpuskáját, és lelövi a lovat, ha lett volna hozzá ereje, és még a büntetést is szívesen kifizeti, ehelyett azonban elbűjt, mikor megjöttek a lóért.

Barátjának híresen jó lovai voltak, köztük egy nagydíj-nyertes is, amire ő külön büszke volt, és egy dossziéba gyűjtötte a róla megjelent cikkeket és képeket, tudta róla, hogy titkos álma egyszer majd a saját lovait versenyeztetni, de egy istálló fenntartása nagyon sok pénz.

Az autó eltűnt a kanyarban, a ló kidugta fejét a nyíláson, mintha búcsúzni akarna a kedves tájtól, ahol társaival annyit vágta, és annyi zabot ropogtatott. Már csak az autó egyre gyöngülő bűgása hallatszott, és az író elindult megkeresni a barátját. A levegő csípős volt, és ahol testét nem védte ruha, ott vörösre marta bőrét a hideg, de nem törődött vele, élvezettel szívtá be a friss levegőt. A meleg levegő, amit kilélegzett, a hideg levegővel keveredve párává alakult, és ő egy pillanatra elgondolkozott, hogy mekkora utat tesz meg a testében, míg végül hasznavehetetlen szénmonoxiddá válik. Még emlékezett egykori kémia tanárának arra a mondására, hogy az emberi test egy nagy vegyigár, amely különböző vegyületeket alakít át számára hasznos tápanyaggá.

Az író talpa alatt megroppant valami: a földre pillantott, egy tócsába lépett, amit vékony jégártyával vont be az éjszakai fagy, a jégdarabkák mint finom üvegcserepek úszkáltak a víz felszínén, hogy rövidesen semmivé enyészzenek, amint a nap eléri őket sugaraival. Túl korán születtek, ha tudtak volna várni még egy hónapot, már sokkal jobb esélyük lett volna túlélni a napsütést, de hát most még erős volt a Nap, és könyörtelenül visszaverte fagykirálynak az éj leple alatt indított támadását. Kinyitotta az istálló ajtaját, barátja ott ült az egyik bálán összegörnyedve, mintha a gyomorszájára mért ütés miatt lenne rosszul, és közben a vállát rázta a hangtalan zokogás. Az író úgy döntött, hogy nem zavarja, óvatosan behúzta inkább az istálló ajtaját.

Elhatározta, hogy rövid sétát tesz az erdőben, már úgymint csalogatta, hogy lépjen be elvarázsolt birodalmába, s ő megoszthassa vele megannyi csodáját.

Barátkozott a gondolattal, hogy egyszer majd kiköltözik az erdőbe, és magányosan fog itt élni a gondolataival, minden idejét a nagy MŰ megírásának fogja szentelni, miközben azt is tudta, hogy erre sose fog sor kerülni, mivel hiányzik belőle az erő a sorsfordító elhatározásokhoz. Ezenkívül azt is tudta, hogy nem neki való a csendes szemlélődés, neki az kell, hogy az élet sokkolja, akkor hozza legjobb formáját. De hát azért élünk, hogy álmunk legyenek, még ha álmunk megvalósítására annyi is az esélyünk, mint egy lottóötösre. Még nem volt egészen az erdőben, amikor az egyik bokor tövében valami pirosat pillantott meg, közelebb ment, és rájött, hogy egy állattetem az, az éjszakai róka teteme. Tehát ráfázott arra, hogy éléskamrának használta a barátja tyúkólját, a két kuvasz alaposan megtépte a bundáját, ebből ugyan nem lesz rókaprém. Családja ma hiába várja vissza éjszakai portyájáról, soha többé nem visz nekik tyúkokat.

Mindig szeretett volna naplót írni, de túlságosan gyöngy volt hozzá, hogy majdan, évek múltán szembesüljön egykori önmagával, a gondolataival.

Tapasztalatból tudta, hogy nem mindig kellemes érzés tükörbe nézni, kivált ha előző este alaposan kirúgtunk a hámból, hullaszín, karikák a szem alatt, az éjszakázástól elgyötört arc stb. Valami hasonló a helyzet akkor is, ha a gondolatainkkal szembesülünk, és nem egészen értünk egyet azzal, amit egy éve, egy hónapja vagy éppen tegnapelőtt gondoltunk. Szerette magát tévedhetetlennek hinni, és bár tudta, hogy ez nem igaz, az illúziót legalább szerette volna megtartani. Író is elsősorban azért lett, mert így álarc mögé bújhatott, és bármikor mondhatta: iapiapacs, nem ér a nevem. Másrészt, hiányzott belőle a rendszeresség, márpedig ha valaki naplót ír, ez a minimum.

Az elmúlt napokból mindenesetre sok minden bekerült volna ebbe a naplóba, érzések, emlékek, az őszi erdőben tett séták, amelyek észrevétlenül hagyták ott ujjlenyomataikat a gondolkodásán, és szülték meg felvillanó gondolatszikráikat, amelyek félve húzták meg magukat agyának valamelyik zugában, hogy kivárják, mikor hívja őket elő, hogy aztán a gondolatszilvánokok kerek egészé, gondolattá legyenek.

Ez a pár nap, bár még maga se tudatosította, de megváltoztatta, pontosabban elindult egy úton, amelynek a végén egy másik ember várta, aki ugyanolyan volt, mint ő, a tökéletes alteregója, de ez a hasonlóság csak alá kerül, és fokozatosan feladja önmagát, ahogy a másik bűvkörébe kerül, jóllehet ezt még maga se tudja, sőt, meglehet, foggal-körömmel hadakozik még a gondolat ellen is, talán még gyűlöli is azt a másikat, de hiába, tehetetlen ellene. A keresztények ezt a folyamatot

nevezik megtérésnek.

Gabriellel továbbra is tartózkodó volt, ellenszenvét palástolandó alig váltott vele pár szót, de valahányszor találkozott a tekintetük, mindig ő volt az, aki szemét lesütötte, mintha elkövetett volna valamit ellene, amiért szégyenkeznie kellene, és ettől még inkább gyűlölte a másikat. Féltekenyen figyelte, hogy barátja és Gabriel mennyire megértik egymást, mint a régi szerető, akit elhanyagolnak egy új miatt, és vetélytársában megérzi a helyére pályázó utódját.

Tegnap azzal a szándékkal feküdt le, hogy másnap visszamegy a városba, és barátjával megbeszélte, hogy az az autójával visszaviszi őt. Épp befejezték a megbeszélést, amikor Gabriel a konyhába lépett, és közölte, hogy másnap elmegy, és mikor a barátja felajánlotta, hogy őt is elviszi, ahova akarja, elutasította őt, és egyáltalán, szokatlanul ridegen beszélt vele, mintha az elmúlt pár napban nem is kerültek volna barátságba, vele pedig épp ellenkezőleg, feltűnően szívélyesen viselkedett. Nem tudta mire vélni ezt a változást, csak arra tudott gondolni, hogy összeveszett a barátjával.

Őt pedig megpróbálta rávenni, hogy ő se menjen autóval, hanem tartson vele, ilyen szép őszi időben egy napi kényelmes gyaloglással elérhetik a várost, mondta, és ő beleegyezett, bár tudta, hogy örültség, amire vállalkozik, hiszen nincs ilyen hosszú gyalogláshoz szokva, de büszkesége nem engedte, hogy meghátráljon.

Nyugtalan álma volt ezen az utolsó éjszakán, pedig minden szépen indult. Az erdőben sétált, a madarak önfeledt kórusa énekelt, mintha egy láthatatlan karmester vezényelt volna. Hogy szinte úgy tűnt neki, nem is október közepe van, hanem május, a fák lombkoronája még üdezőld, a leveleket nem perzselte még meg a nap tüze, és a földet nem szikkasztotta ki a vízhiány. Az egyik bokron pici madarat fedezett fel, amint önfeledten trillázott, de ahogy közelebb lépett hozzá, riadtan verdesni kezdett szárnyaival, sebesültnek tetteve magát, és ő még álmában is szeretett volna felkiáltani, mert boldog volt. Ekkor hirtelen minden megváltozott, az ég elsötétült, az erdő színe haragoszöldre változott, a szél tomboló dühében a fák lombkoronáját cibálta, a madarak rémülten elhallgattak. Egyszerre minden olyan lett, mintha az erdő URA viselne ellene hadat, és ki akarná űzni a betolakodót, aki megbolygatta nyugalma, aki nem tartozik ide, közönséges szentségtörő, aki bemocskolta az erdő szentségét, mert öntudatlanul megsértette évezredek törvényét, és ezért most a félelmetesen hajlongó fák azzal fenyegetik, hogy agyonsújtják.

Még ébren is emlékezett arra az iszonyú rémületre, ami akkor úrrá lett rajta. Kétségbeesetten próbált kijutni az erdőből, de rémülten eszmélt rá, hogy letért az ösvényről és eltévedt, és minél inkább igyekszik kijutni, annál mélyebbre került az erdőben, míg végül egy bokor megállította, ágai ráfonódtak, hogy megfojtsák.

Kétségbeesetten tépte ki magát az álomból, és felült az ágyban. Sokáig így ült ott, lüktető halántékára szorított kezekkel, iszonyatos volt ez a halálfélelem, mintha pisztolyt szegeztek volna a fejéhez. Kitapogatta az ágy mellett az órát, és a hold fényénél megnézte, még az éjszakának majdnem a fele hátra van, de ő nem tudott újból elaludni, álmatlanul forgolódott, és csak most tudatosította, amit eddig a fáradságtól észre se vett, hogy rettentően kényelmetlen ágyban fekszik.

Kemény volt, akárha a pusztta földön feküdne, és borzalmasan hepehupás, úgyhogy képtelen volt benne valamennyire is kényelmesen elhelyezkedni, hogy valamijét ne nyomta volna valamelyik kidudorodás. Most már arra is rájött, hogy miért ébredt az elmúlt napokban mindig úgy, mintha éjszaka külön-külön törték volna össze minden egyes csontját, és tellett bele öt percbe, amíg rendesen ki tudott egyenesedni.

Alig várta, hogy az udvaron megszólaljon a kakas, és már kászálódott is ki, hogy felöltözzön. Azt hitte, rajta kívül még mindenki alszik a házban, így amikor kilépett a tanyaudvarra, hogy friss levegőt szívjon, és egy alakot pillantott meg, akinek a hajnali köd miatt csak a körvonalait tudta kivenni, rögtön arra gondolt, hogy betolakodó. Aztán eszébe jutott a tanyát őrző két véreb, és ez a gondolat kicsit megnyugtatta, de rögtön ideges lett, hogy talán elkóboroltak vagy valami más módon hatástalanították őket.

A következő gondolata már az volt, hogy védtelen, és valami alkalmatosságot kell keresnie, amit fegyverként használhatna. Szerencséjére épp a keze ügyébe esett egy bot, amivel a disznóknak szánt moslékot szokták megkeverni, és most ott volt a falnak támasztva. Megragadta a botot, az idegen háta mögé osont, és már lendítette a botot, hogy lesújtson, amikor Gabriel megszólalt:

– Ugye szép hajnalunk van?

Eldobta a botot, és zavarában csak valami helyeslésfélét tudott motyogni, meg hogy ő se tudott aludni:

– Szeretem az ilyen éjszakákat. – folytatta Gabriel, akárha észre se venné a zavarát – Kijövök ide, és csak nézem a csillagokat, és azt gondolom, hogy milyen pici is vagyok én, egy atom a teremtésben, ami csak egy felvillanás, elvégzi feladatát, aztán átalakul. Olyan ez, mint mikor a tudós a mikroszkópban figyeli az egysejtű papucsállatkát, mi is ilyen furcsa kis állatkák vagyunk valakinek a mikroszkópjában. Szóval, ilyeneken... Szoktál te imádkozni?

Meglepte őt a váratlan kérdés, úgyhogy nem is tudott hirtelenjében válaszolni, de Gabriel nem is várt választ, felmutatott a csillagos égre:

– Látod azt a káoszt, mintha csak egy kisgyerek rajzolta volna tele pöttyökkel a rajzlapot taláalomra, pedig van benne rendszer, és mi, mióta csak képesek vagyunk gondolkodni, ezt a rendszert keressük, pedig ez a rendszer itt van az orrunk előtt. Isten ad értelmet egyedül ennek a káosznak, hogy a helyére kerüljön minden. A teremtésben mindennek megvan az értelme, az embernek éppúgy, mint a papucsállatkának, lehet, csak annyi, hogy tápláléka legyen egy magasabbrendű élőlénynek, de akkor se haszontalan az ő élete se.

Őszintén szólva nem volt most hangulata filozófiai vitákba merülni, a hőmérő ilyenkor hajnaltájt még ugyancsak nulla fok körül mozgott, és ő fázott, és szó nélkül visszaindult a konyhába, ahova rövidesen Gabriel is követte.

Bent nem volt sokkal melegebb, mint kint, hisz az esti tűz már elhamvadt, de Gabriel felszította, és a lángok hamarosan vígan lobogtak. Miután átmelegedett, erőt vett rajta az álom, és elszundított. Fogalma se volt, hogy meddig alhatott, arra riadt, hogy nyílik az ajtó, barátja lép a konyhába. Gabriel még mindig ott ült a széken, a tüzet bámulta és az ortodox zsidók szokása szerint ingatta a felsőtestét, mintha a tűz istenéhez imádkozna.

Eszébe jutott, hogy pár óra múlva el kell búcsúznia a barátjától, és visszamegy a városba, és ekkor az is az eszébe jutott, hogy nem kérte, hogy barátja autóval vigye vissza, hanem gyalog megy a városig, Gabriellel.

Most már bánta elhamarkodott döntését, legszívesebben visszakozott volna, amit barátja láthatóan ugyanígy gondolt:

– Éjszaka nem gondoltad meg magad a tegnapi elhatározásoddal kapcsolatban?

Hálásan tekintett barátjára, de aztán pillantása Gabrielre esett, aki még mindig mereven a tüzet nézte, és előre-hátra hajladozott, de neki úgy tűnt, mintha egy gúnyos mosoly suhant volna át az arcán:

– Nem, nem gondoltam meg magam.

A Nap már magasán a horizonton járt, fittyet hányva az éjszakai fagynak és a naptárnak, amely mégiscsak késő őszt jelzett; és úgy ragyogott, mintha legalábbis augusztus vége lenne.

Gabriel már az út első órájának a végén megjegyezte, hogy úgy látszik, az idén is lesz indián nyár, de őt ez nemigen vigasztalta, hiszen nem elég, hogy a kilométerekkel, de még a hőséggel is meg kell küzdenie.

Reggel, mikor elindultak, még rajta volt a bélelt anorák, de a délelőtt folyamán fokozatosan lekerültek róla a ruhadarabok, úgyhogy a végén már csak egy atlétatrikó és rövidnadrág volt rajta, és nem értette, hogy a másik elviseli az anorákot, mintha a nap csak rá sütne, ráadásul fogcsikorgatva figyelte, hogy Gabrielnek húsz-huszonöt méterrel előtte láthatólag kutyabaja se volt, minden megerőltetés nélkül diktálta a tempót, pedig még az ő csomagjait is neki kellett cipelnie.

Dühös volt magára, amiért képtelen vele lépést tartani, és ezért most jobban gyűlölte a másikat, mint az elmúlt napokban bármikor, és amikor az füttyörészni kezdett, meg volt róla győződve, hogy csak az ő bosszantására füttyörészik, hogy ő lássa, mennyire föl se veszi a gyaloglást.

Igen, meg akarja őt alázni, mert ő is tisztában van vele, hogy néma, de annál ádázabb küzdelem, ami köztük folyik.

Kezdődött azzal, hogy betolakodott a barátja házába, és kihasználta annak a naivságát.

Úgy állította be magát, mint holmi Übermensch, aki leereszkedett a páriák közé, és mindezt valami zavaros filozófiába csomagolta.

Már az út második órájában erői végére ért, de a világerő se szólt volna Gabrielnek, hogy lassítsanak a tempón, bár legszívesebben az út mellett egy fa alá rogyott volna, hogy ott maradjon mozdulatlan akár az idők végezetéig is, de addig mindenképpen, amíg nem jön egy autó, amelyik felveszi. Csak vonszolta magát szinte önkívületben.

Valahol olvasta, hogy az ember önkívületi állapotban gyakran hallucinálni kezd, és neki már többször tűnt úgy, hogy autózúgást hall.

Érezte, hogy talpát véresre törte a cipő, ami sok mindenre volt alkalmas, csak az ilyen hosszú túrákra nem, és most minden lépésnél emberfeletti kínokat állt ki, már rég ordítania kellene a fájdalomtól, ha volna ereje ordítani, Gabriel imbolygó alakját már csak elmosódva látta, sőt, időnként ki is került a látómezejéből, de mégis gyanította, hogy ilyenkor csak ő ájult el pillanatokra, hogy aztán agyában nyomban megszólaljon a vészcsengő.

Egy idő után már kezdett úgy viselkedni, mint egy érzéketlen, bizonyos célra programozott automata, és vakon csak a cél elérésére törekszik. Neki az volt a célja, hogy lépést tartson Gabriellel, vagy legalábbis ne veszítse szem elől.

Végül, amikor már kezdte azt hinni, hogy sose lesz vége ennek a szenvedésnek, Gabriel megállt, de ő még tovább botorkált, és pár méterrel meg is előzte, mint azok a felhúzzható kis figurák, amik addig nem állnak meg, míg a rugó le nem jár, aztán ott esett össze az út szélén.

Fogalma se volt róla, hogy meddig feküdt így félig öntudatlanul, a világ jelzései csak halvány impulzusokként jutottak el az agyáig, és azt is csak tompán érezte, hogy Gabriel fölemeli, és valahova elvezeti. Élvezte az arcát cirógató gyöngye szellőt, a húst, amit a fa árnyéka adott, és rövidesen teljesen magához is tért, bár ha megmozdult, így is sajtott minden tagja. Gabriel mellette ült, és jóízűen falatozott:

– Amint látom, kikészített a gyaloglás.

Legszívesebben valami cifrát választott volna, de lenyelte, és megelégedett egy ellenséges pillantással. Gabriel zavartalanul folytatta:

– Ha tudtam volna, hogy erős a tempó amit diktálok, megpihenhettünk volna, elég lett volna szólni, de hát te nem szóltál, mert büszke vagy, és egy kicsit gyűlölsz is, mert úgy érzed, hogy betolakodtam az életedbe, nem ismeresz, és úgy viselkedsz, mint az emberek többsége, akik kapásból elutasítják, amit nem ismernek.

– Mert te persze annyira más vagy. – fakadt ki végre ő.

Gabriel ránézett, tekintetében olyan csodálkozással, mint aki nem érti, hogy a másik eddig hogyan nem vette észre a nyilvánvaló ténytet:

– Igen, más vagyok.

Erre a nem várt válasza ő döbbenet nézett vissza rá, és válaszolni is elfelejtett, pedig az elmúlt napok után ez már nem is volt olyan váratlan, de Gabriel folytatta:

– Gyűlölsz, mert tudod, hogy jobb vagyok nálad, és az emberek először megpróbálják elpusztítani azt, ami jobb náluk, majd gyűlölni kezdik. Ez a világ eredendő romlottsága, amit már kétezer éve próbálnak megváltoztatni olyanok, akiket mi szenteknek, mártíroknak hívunk. Néró se azért üldözte a keresztényeket, mert veszélyeztették volna a hatalmát, hanem, mert tudta, hogy jobbak nála, mint ahogy a környezetében is elpusztított mindenkit, akiről megsejtette, hogy jobbak, mint ő. A gazembernek is van lelkiismerete, és valahol, a lelkének valamelyik zugában tudja, hogy amit csinál, az csupa gonoszság, csak állandóan menekül a lelkiismerete elől, és ezért elviselhetetlen a számára, ha kénytelen szembesülni valakivel, aki jobb nála, mert a gazember csak gazemberek társaságában érzi jól magát.

Gabriel elhallgatott, és a távolból idelátszó csúcokat kezdte nézni, ő pedig háborgott magában, mit képzelt ez, hogy különbnek tartja magát nálánál:

– Ezek szerint én el akarlak téged pusztítani?

Gabriel ránézett, és ő megborzongott, mert úgy érezte, hogy a másik a legrejtettebb gondolatait is tudja:

– Én a gazemberekről beszéltem.

– Legalább azt köszönöm, hogy engem nem számítasz a gazemberek közé.

– Ahhoz, hogy valaki gazember legyen, bátorság kell; hogy valaki szembeszálljon az isteni és emberi törvényekkel, és ezt sokan nem merik vállalni.

A csönd hosszúra nyúlt, de a beszélgetés érdekes módon mégse szakadt meg, mintha hirtelen rádöbbsent volna telepatikus képességeire, hogy semmi szüksége szavakra, hogy értse a másikat. Valahogy arra is rájött, hogy a másik egész idő alatt manipulálta őt, de sehogy se tudott rájönni, hogyan csinálta, mintha kézen fogva vezette volna egy úton, amin maga sose indult volna el, máskor tiltakozott volna, kapálózott volna ellene, de most valahogy nem bánta, sőt egyszeriben megvilágosodott, hogy talán erre várt egész életében, egy esélyre, amely megváltoztathatja az életét.

Gabriel ott ült alig fél méterre tőle, elég lett volna kinyújtani a kezét, hogy megfogja, de valami visszatartotta ettől az apró mozdulattól, pedig érezte, hogy szüksége lenne rá, mert valami olyasmit tud, amit ő nem, és ezt a valamit neki is tudnia kell, mert nélküle szegényebb lesz, és ezt a valamit nem könnyű szavakba foglalni, mert a szavak túl laposak, azok a szavak, amelyekkel két ember beszélget, túl elkoptatottak, túl sok mocsok tapad hozzájuk, talán egy mozdulat, ahogy megfogod a barátod kezét, vagy egy gesztus, igen, egy gesztus többet mondhat, mint millió teleírt sor, mert minden szó mögött száz másik szó búvik meg, és te csak tévelyegsz a szavak labirintusában, ezért adta Isten az embereknek a zenét, hogy a kiválasztottak elmondhassák a többieknek mindazt, amit szavakkal lehetetlen elmondani.

Egyszeriben rájött arra, amit annyi ember élete végéig se ért meg, pedig az élet folyton ezt sugallja, csak mi süketek vagyunk, hogy megértsük a szavakon túli üzeneteket, hogy létünk feltételezi a másik ember létét, sőt jólétét is, és ha elpusztítjuk a másikat, kicsit magunkat öljük meg.

– Ideje továbbmennünk.

Ezt Gabriel mondta, miután felállt, és kinyújtóztatta a tagjait.

– Ki vagy te? – kérdezte ő.

Úgy nézett rá, hogy megborzongott a tekintetétől:

– Vannak kérdések, amelyekre senki nem válaszolhat helyetted, neked kell rá megkeresned a választ, ezért aztán fölösleges is feltenni őket.

Kezét nyújtotta, hogy felsegítse, de ő pár méter után képtelen volt továbbmenni, ezért aztán lestopoltak egy autót, ami bevitte őket a városba.

VÉGH TAMÁS

Ennyi?!

Túllépni öröknek hitt, csodaszép pillanatokon,
szívemelő álmokon, nap-nap után elpergetve
kezünkből áldó nyaraink hullámzó kalászeit,
s tétlen várni, míg felettünk magába roskad az ég.
Dolgunk ma, tényleg ennyi lenne csak itt?!

MÓRITZ MÁTYÁS

Naplemente

Dsida Jenő emlékére

A részvét, a szenvedőkkel való együttérzés költőjének

Lélekszemű ember

Csókot is adtál, erőt is adtál,
harangok szóltak, -Téged temettek;
sokért cserébe keveset kaptál,
nedves sírokban holtak nevettek.
Hullott rózsák közt botorkáltál térdig,
szél korbácsával az éjszaka megvert;
bolondnak néztek, azt mondták: nem értik
benned a néma, lélekszemű embert.

Földbe fogódtál faként keményen,
hiába jöttek éjjeli törpék;
gyökerekkel nedves televényen,
törzsedet ezren hiába törték.
A kriptaajtót bevágták utánad,
vitted magaddal a sok kopott álmot;
az űrbe vittél minden célt és vádat,
azóta is a perceket számlálod.

Mosolyod, -hajad, azóta kopik,
azóta rázkódnak a csillagok;
egészen a feltámadásodig,
mióta sárba zuhant a napod.
Azóta fekszel mint ájult törmelék,
folynak az ismeretlen messzeségek;
mohába öltöztél, és áll a kerék,
azóta sem kiáltasz: *Hiszen élek!*...

Megtettél mindent mit megtehetted,
sok millió vágyad összehordtad;
ha tartoztál: mindent megfizettél,
a harcba a fejed is behorpadt.
Tele is volt közúzással és vérrel,

álltál az ostoros közápor alatt;
nem dobtál vissza csak puha kenyérrel,
hogy végül Neked már kenyér se maradt.

Holt testedre gyertyák füstje kormolt,
arcodra folytak sárga vegyvizek;
a felejtés vízesése mormolt,
hol lombok helyett sötétség zizeg.
Te a kimondhatatlant már ott érzed,
hová megaláztatásod vezetett;
a zuhanó Nap is aranyat vérzett,
míg felmutattad két üres kezedet.

Csillagokat űzve onnan nézel,
nem kell már nézned lábad elébe;
maradsz szíveden tétova kézzel,
mint az ifjan meghalt szentek képe.
Mentél a valóság fölötti létbe,
suhogtak a harmattal belepelt fák;
galambok között a nagy sötétbe
eltűntél, mint a régi, holt legendák.

Réten járva ittag a föld szagát,
nem lettél púpos, nem görnyedt vállad;
bár álmodtál ezeregyéjszakát,
nem nőhetett rőfnyire szakállad.
Akár a bolond csillag, úgy futottál,
vagy csak ültél akár a holtak álma;
és hogy Föld alá, vagy mennybe jutottál?...
Ezt kérdezem, versemet recitálva...

Tehetetlen meddig csügg két karod,
meddig játszol még, mint szél a lombbal;
feltámadásod ki mikor csikarod,
meddig fekszel, stoikus nyugalommal?...
Te, aki csókot, erőt is adtál,
kiért harang szólt, kit eltemettek;
éhes voltál, de nem téptél, -haraptál,
bolondnak néztek, kutyába se vettek...

Két szemed világa

Éltél keserűvé lett kenyereden,
kóborolva lelkeddel tenyereden;
éhező lelked önmagába rágott,
míg az elmúlás az eszedbe vágott.
Gondolkodni az életről a romokra ültél,

míg lassan sötétedett és Te fázósra hűltél;
ordításod és hallgatásod észre se vették,
míg a fájó szívedet a gögös harcok ették.

Fütyöréztél csak, míg a rögöt rúgtad,
az alkonyatnak varázsigéd súgtad;
nagy, éjsötét átkot mondtál magadra,
míg sebed mérgesebb lett napról-napra.
Kicsiny téglákból akartad fölrakni a hazát,
míg imásan könyörögted ki élted igazát;
elfutott a tavasz, amit az ajkadra vettél,
kemény, sötét, szótlan, makacs és mogorva lettél.

Ha süttött is a Nap, -nem értetted,
vonító vadként a vackod féltetted;
a hajad borzoltad, a szürke kócot,
míg viselted a foltozott darócot.
Szárny nyelved sebzett volt és égő fejed zavart,
míg elindultál hogy felkutassál minden magyart;
mogorva lettél, kemény, sötét, szótlan és makacs,
rögeszmédre fonódtál, mint szőlőkarón a kacs.

Nem tudtad lemosni a rád csurgott vért,
letenni unt terhedet, a cifra bért;
ha jajt hallottál, nem tudtad feledni,
a halottakat nem tudtad eltemetni.
De rögeszméd, a hamis-igazad nem eresztett,
bár a fegyver megdicsőült és ragyogni kezdett;
de nem sikerült fegyver szorongatóvá lenned,
úgy zengett a trónjavesztett magyar Isten benned.

Pária voltál, bűnben és nyomorban,
míg véred észrevétlen gyűlt a porban;
füstös lángokra szítottak a borok,
rád emlékezve elszorul a torok:
Csak epévé ne változzék a víz ha lenyelem,
izzó vasszög át ne üsse nyelvem, és tenyerem...

Mentél, nem volt gondolatod...

Mentél, nem volt gondolatod, se terved,
és érezted, hogy kebeledbe harap;
féltél: nyáladat lenyelni se merted,
míg ruhádon átmelegedett a nap.
A fák incselkedően földre hajoltak,
kapuk mögül vicsorogtak az ebek;

elhagyott az ifjúság, mint a holtak,
míg kerested a régi hangszeredet.

Keveset aludtál, -többet epedtél,
de szád néma maradt, kitátva hosszan.
Ebédre ócska tarisznyádból ettél.
Nem bújhattál el, -féltél: el Ő kísér,
ki lobodzva jön, lépte néha csoszsan,
és olyan hûvös, akár az esti szél.

Az alkonyi fény keringett...

Az alkonyi fény keringett és forgott,
halk lépted alatt remegtek a rögök;
az éjszaka mély remegéssel morgott,
fojtogató árnyként a hátad mögött.
Vigyázva léptél, hogy egy gally se roppant,
míg felborzadt ebek marták a holdat;
ütött az óra, -a vén és a rokkant,
és vele együtt álmodtad a „volt”-at.

Hallgattad: az aggodalom hogy dobog fel,
míg a leheletgözös napot lested,
míg mély, állati félelem, fogott el.
Közel kerültél a fuldokló lázhoz,
míg a legnaposabb helyet kerested,
az örökké tartó nászéjszakához.

Érted, ki lángokat úztél...

Zarándoklatodon fájdalom termett,
korbácsütéssel és ezer kereszttel;
magányos voltál, nem volt célod, -terved,
Féltél: földed mostohaként ereszt el.
Ott álltál csak a lángos éjszakában,
mely beléd szívódott, fölfelé eredve;
az őszi lomboknak hervadt szagában,
fölfelé minden rostodba, -eredbe.

Húsodba végzetes harapást ejtettek,
kezedre csöppent a nap éji hamva,

míg énekelve a földbe rejtettek.
Volt, aki két napig dörzsölte szemét,
érted, ki lángokat űztél rohanva,
míg béke lettél, boldog por és szemét.

Nem kerültétek el egymást...

Az élet békességét mért feletted,
mért mások találták meg helyetted?...
Mért jutott eszedbe mind gyakrabban,
a derengő torkú alkonyatban?...
Fojtott sírástól mért rengett melled
mért nem akadt nála jobb modelled?...
Mért bújtál el hogy szíved ne lássák,
míg sirattad a nyár elmúlását?...

Mért engedted: tested züllés fűjja,
mért nem hitted hogy lesz tavasz újra?...
Mért vártad sírástól rengő mellel,
mért álmodtál fekete lepellel?...
Mért engedted hogy csókolja szádat,
mért született komor betűszázad?...
Jó mély gödröt mért nem neki ástál,
mért hallgattad az Ő káromlását?...

A fehér tébolyban üdvöt nyerve,
mért akartad: vigyen akármerre?...
Mért tetszett meg éppen az Ő képe,
a keserű és rossz feketébe?...
Mért nyújtottál kezét Őt keresve,
hogy rád boruljon akár az este?...
Mért jutott eszedbe mind gyakrabban,
a seszínű, álmos, néma habban?...

Mért nem hagytad el, mért nem feletted?...
Meghalhatott volna más helyetted!...

Az ezredik házból

A lakodalomból, az ezredik házból,
a nagy ucca végéről, biztos lennének
akik ellátogatnak hozzád a kertbe.

Szépeket írál nekik, -feljűk tårnád
karjaid. Tovább nem lógatnád a rózsafa mellett.
Felhõ kígyókat nem lesnél sírásra görbűlt szájjal,
az egyedűllét iszonyú félelmében.

Neked játszanák a ropogós muzsikát,
kertedbe hömpölyögne a táncdobogás.
Nevetve vennéd le az est köpönyegét.
Körbevennének Téged, sok pénzt és meleg
ételt is kapnál, ahogy bort, szerelmet, és csókot is.

BORSI ISTVÁN

Van esély 5. Irány hazafelé

Rövid pillanatokra elveszítettem a kapcsolatot magammal. Nem találok – hova is? Különös, nehezen jegyezhető az, mikor – nem vagyok sehol! Vagy még igazibb: Mindenhol – vagyok. Minden képben, minden valaha volt érzésben egyformán. Nincs tér, sem idő – csak valami áradás. Valami mély, tiszta és időtlen, ragyogást keltő Szó járja át a mindenséget: Szala...Szala... Szaallaa...

Valaki rám kacag. Talán már kívül van – tőlem. Azaz, már valahol, valaki vagyok!

-*Hé, hé, barátocskám!* – fricskázta meg gyengéden az orrom, egy tündéri bájjal bíró ifjú hölgy. Azzal ellibben mellőlem, könnyed rakott szoknyája harangként lendül rajta, áttört, míves fehér csipkeblúza vonzóan emeli ki gömbölyded nőiességét. – *Azt hittem, hogy már én sem bírok veled, annyira elszálltál – magadtól. De odavagy a férfiasságodért!* - rám tekintve mondja nekem, s a válla fölött hosszú, sötétbarna hajzuhataga sörényként ír az ég kékjének hátterébe egy félkörívet. Már érzékelek. Tudom, hogy itt lehettem, valahol egy tengerparton, kissé szétesve, valami asztrális teadélután – ahá, ott - abban a szép házikóban, valami nagy fehérség – ahá -, Solon nevű égi küldöttről is előjönnek emlékek. Alighanem igencsak beolvasok neki, de nem tudom, hogy hova is tűnhetett. Már megint az ő keze lehetett ebben a dologban! Most mi van, kihasználják itt a tudatlanságomat? Aztán felvesznek esetleg egy olyan filmre, melyet az emberi lelkét tanulmányozó orvos-csoportnak mutogatnak majd, elrettentő példaként? Vagy valami beugrató műsorba estem bele? Vagy talán a Földön, az a test nyakalt be valami drogot?

-*Nincs kedved érezni a hullámokat?* – hívott az ifjú hölgy magával, majd a hosszú szoknyáját boka magasság fölé húzva, bele – nem lép, hanem – ereszkedik a parti hullámocskák közé.

Ekkor jöttem rá, hogy nem jár, hanem – suhan. Mintha egykor, a Föld bolygón láttam volna már ezt a suhanást. Talán tudatosan a tündéri jelenségekről, emléket ébresztettek az orosz nemzeti táncot bemutató, harangszoknyás táncosnők. Sok éves gyakorlásuk eredménye, hogy a parketten suhanó lányoknak nincs csípőmozgásuk, rezdülésük a nagyon tipegő lépteik nyomán, oly benyomást keltve, mintha ők nem is földi lények lennének.

- El vagyok bűvölve tőled! – szóltam a jelenségnek, de mégsem figyeltem igazán rá, mert az emlékeimből próbáltam összerakosgatni magam. – Ne haragudj, de mintha találkoztunk volna! Ki vagy te? – fordultam felé, közben két lábamon haladva hozzá léptem.

-*Nem valami nagy szám, ha ez a csajozós dumád!* – mondta kacagva.

-Nem ez volt a célom! Tényleg: Találkoztunk volna már?

-*Nevezhetsz Solomének! Na, nem piszkállak tovább! Inkább tiszteltem a benned megnyilvánult férfit. Akár köszöntésként is fordíthatod a nevem jelentését, mely szerteágazott a világon égi hírként. Solima, Szelim, Salom, Szalomként, női és férfinévként, de még Súlyomként, a Fény Fiának egyik nevéként is alapjában egy és ugyan az! A Nagy Szala. A legfelsőbb lelkek összehozása, hol a Szellem köszönti a Szellemet. Tartalma az Isteni Üdvözet.*

-Különös, de most ötlött fel bennem az a hang, mely még visszacseng bennem. Mintha az előbb hallottam volna valahol a neved. Vagy várjál csak! Á, csak hasonló! Szaalla, vagy Szala, netán Szálla...

-*Még mindig hiszel a véletlenben?* – közben tündéri kis lábával rúgva egy kis vizet rám loccsantott.

-Igen is, meg nem is! – vágom rá azonnal, nem túl meggyőzően. Persze néha tapasztaltam azt, hogy a többszöri ismétlődése valami mintának, eseménynek, névnek, nem volt véletlen, mert üzenete van neki.

-*Nem lehet, hogy akár egynek is van, csak nem állhatsz mindig géniuszként helyt az életedben?* – kérdezett engem Solome, hangjából inkább mély megértés, szinte száanalom érződött. Talán már tudta, hogy „nehéz a bányászok élete”, az emberi ismeretekből való megélés. – *Tudod már, hogy miért én fogadtalak? Solon már feladta, hogy visszahívjon téged. Tényleg, kicsit elszálltál! Nem igazán talált semmit, amiért vissza tudott volna gyömöszölni az elhagyott „palackodba”. Ha nincsenek kötődések, vágyak, úgy széjjelsugárzódasz, mint a napfénytől oszló kicsiny felhőpamac. Na, de azért a szoknyasuhogás csak bejött!* – két kezével Solome, tündéri pajkosan libbentett a szoknyáján.

-Bocsi, de nem értem még mindig. Te csalogattál vissza a testembe, valamit akarsz tőlem? Vagy én lennék az, akinek vonzó egy ilyen nő? – közben a víz fodrát figyelve azon tűnődtem, hogy Solon, a korábbi tanítóm már említette, hogy a gondolat ezen az asztrális síkon egyből megtestesül.

-Rád lennék moccanva? – kérdeztem meglepve Solomét.

-*Ki tudhatja már a mai világban?* – kérdi élccel a hangjában Solome.

De mit, élccel? Ércsel! Ahogy a szemébe néztem, *folymatosan átváltozott!* Előbb az arcvonások, majd rövidebb lett a haja, csipkés blúzocskában férfias karok és mellkas jelent meg, néhány pillanatban még transzvesztita kinézettel állt elem SOLON, majd Solome ruhája is Solon hosszú, fehér, aranszegélyű köntösévé válna, ott állt a tanítóm.

-*Csukd be a szád, mert belerepülnek a legyek!* – szól Solon. - *Nem tudtam mást tenni, hisz tényleg szökésben voltál! Becsaptalak volna? Rá se ránts! Mindkét forma az, aki vagyok. Sőt, végtelen sok lehetek – de mindig választok valamit, mégpedig okkal!*

Továbbra is csak bambulok, hiszen ez nem olyan, mint egy bukfcenc. Vagy mégis, mint a mesékben? Háromszor átbucskázott a csúf szereplő, s olyan meseszép fiú, vagy lány lett belőle, hogy azt még Solon is megemlegeti!

-*Okkal vagyok magas férfi, ha téged tanítalak, mert te, ott a Földön ezt fogadtad el eszményképnek, a középkorú, magas férfi tanítót. Mit gondolsz, ha farsangi fánknak jelenek meg neked, fahéj illattal, az elméd, vagy a nyáladat indítom meg, ha megszólítalak? Akkor is így figyelsz?*

-Huhh! Lassan már jól utánozom a baglyokat – miattad! – pirítok a Tanítóra. – De miért is kellett ma „riszálnod”?

-*Mert még szereted a férfiaságodat. De másként, mint amikor kisfiú voltál, vagy nagykamasz. Mára már sokkal érettebben tekintesz a nőkre. Gyerekként a fiúktól érettebb játszópajtásaid voltak a lányok, majd ők, anya és nagymamaként a tégedet tenyerükön hordozó nevelők, Erosztól fölfűtve vágyaid tárgyai, később múzsáid, mígnem egy naptól kezdve megláttad bennük a tündért, koruktól és külső jegyeiktől függően. Majd egy másik, fennköltebb napon, először is a nőkben láttad meg – Istent. Az Életteremtőt, a világszülőt, az ōs-gondozót. Míg a Fény, a Nap nemz és növel, az Anya, An, Eme, Mama szül, táplál és nevel. A választott nevednek megfelelően a nő, „sorsországban”, saját királyságod trónjára helyez. Az apáknak tanulni kell a felelősséget és a gondozást, de a Nagyboldogasszony, az Ős-ősanyának sokadik ágú utódja, természete szerint – éli és áramoltatja – a Szeret őseréjét! Szeretetet világra hozni csak a Nő képes, akár úgy is, hogy a férfi személyben feléled, az Örök Nő energiája... Lám, a férfi, de még Isten is vele együtt teljes!*

-Míg női testben paradéztál előttem, Solomeként, mintha a férfiaságomra utaltál volna. A női testedért jöttem vissza?

-*Játék az egész élet!* – folytatja Solon. – *Játszottam a nőt, hogy a még be nem teljesített, meg nem unt férfiszerepet visszavedd. Hiszen mai személyiséged egyik fontos része. Előbb ember, majd férfi vagy. Neved, foglalkozásod, mind eltörpülnek ezek mellett. De még, ami igen-igen fontos, hogy Magyar vagy! Itt, a hazádban vissza fogjátok hamarosan tenni a legfelsőbb irányítást a Nő részére, mert a férfielvű világrend elveszítette a kapcsolatát az Anyával, a Teremtővel. A végtelen zsákutcákkal tarkított anyagelvű, „atyaúrstenes” szigorral bíró országunkat a Szeretők mentik meg. Részint az arra kész férfiak lelkén át belülről megjelenve, anyagelv helyett a gondozó „anya – elvből” kiindulva, újjá építve a keblüket. Továbbá a Kozmosz rendjére ráhangolódva, beavatott nő a Szent Korona várományosa. Mert az Ősforrásból, Világszülő Ősanyából ez az impulzus áramlik, a minden betűjével nagyban közlendő: SZERE TETT már most is lett! Abból a szeplőtelenségből teremődik a Világ, de a Korona és a Nő házassága ismét elhozza e Földre a Megújítót, ki már Van Isten egyszülötte.*

Majd látva a tanítóm az ismételt gondolkodásomat, baráti gesztussal megérintette a vállam. Értetlenül álltam, majd tisztázni kívántam valamit.

-De Solon! Ha erről valahol szót ejtek, minimum kiröhögnek. Ha meg valaki hinne is, az meg attól félne, hogy egy „nagy nemzeti herelés” kora jön el, az amazonok országa!

-*Az akarnok elveket, az egyénre szakadás téveszméjét kell herélni magatokban! Akár úgy is, ahogy anyátok tanította, az anyanyelv segítségével is. Olvass, és legyen füled, hogy halld! Legyél „fülozófus”!* Egyén, egyéniség. 1- én. Megegyezik. Egyesül. Mert még az egyén élete is azon múlik, hogy a test és a lélek, illetve annak vezérszála – Szala – egységben van-e! A sejt is egység, de szolgálja a nagy egységet, ami a SZER-vezet. Szala, mint a Szellem írja az írmagot, a gént, melyet a lélek és a test kiolvas. – Solon elrévült, lángoló tekintetét figyeltem.

-*A Magyar Írmag üzenete, mit átdok! Férfitek, női testben harcos férfilelkek, nyissátok meg szíveteket, a feltétel nélküli szeretetnek, mert az nem csak a nemzet, de a Földanyánk élő szférájának megmentéséért, így az egész emberiségért újat, megújuló Földet teremtetek! Az OK-talan odaadás, az elvárás-nélküliség kiéget bennetek minden salakot! Lehet, hogy fájni fog! Ne takard el a szégyenedet! Szemfényvesztők így nem tudnak gyógyulni, sem az ő erejükből gyógyítani.*

Fekélyes sebeket halmozók, régebben csonkítva lettek. De ne féljétek, a világ mindig változik. Mára már létezik a gyógyító Fény! Képletesen és valóságosan egyaránt. Ha magányosan is, de mindenképpen lélekben mezítelenné kell válnotok, hogy a gyógyító sugár elérhessen! Ahogy szerét ejted, hogy felkutasd a Nőt, akkor anya-elvű növekedést fogsz tapasztalni, nem csak a belső, hanem a külső világban is. A szeretet a szerves világot újjá szervezi, a Szarvasnép csodáját nagy örömmel veszi majd a világ. Röpké évek se teljenek addig fölöslegesen, erősítsétek az ételt, mi a testetekbe jut. Mégpedig az Élettel, melynek adóállomása a hazátokban van. Neve, a Szent Korona. Alá helyeztétek a tönkölyt, hogy egy holdhónapig áldásából részesüljön, de ez alatt természetes napfény is érje az Élet Oltárát. Ezt osszátok fel a nemzettségnek, a megújulás vetőmagjaként. Ápoljátok, miként Apolló fénye ma is ápol benneteket! Anu szent kertészetét, Anu jelein nevelt növényeket Életre felébresztve, kössétek egybe a biogazdasággal. Ettől gyarapodik az ország és éled bennetek is az Írماغ! Mi már megtettük, egy korszakkal korábban. Most rajtatok a sor, hamarosan belakjátok a magasabb síkú világokat is, hogy - onnan kilépve – a világúrben Úr-ként utazva, ápoljátok az erő Életfákat. Építitek Van helyét, magyar „A VALÓ KITES VARA-t”.

Anu vérei, Magyarok. A Világ Köldökéből jöttök, a Nemestől származók, Életfátok, a mayák, nagák, a Ma-Garok, mágusok fája most nő fel az egekbe. De tisztán kell azt tartanotok, mert kártevők oda nem juthatnak fel, mert kiirtódik miattuk minden, amiért a sokaság megszenvedett. Még féltek, mert csak lefelé néztek, szédültök és kétségbeesetten távolodónak látjátok a korábbi erőteket, javaitokat. Tudd, hogy Nemzőknek és Szemzőknek szült az Anu, hamarosan kijárjátok az osztályt a Világegyetemen.

Mikor Solon befejezte a monológiát, már együtt lebegtem vele a világúr végtelenségében. Már nem a tanítóm ált mellettem az óraadáson. A korábbi jelenetek víziója, vagy valóságai jelentek meg elmémbe. A forma csaknem teljesen feloszlott, mi emberszerű volt. Szemek és szemek... Szemek, melynek fekete szembogarában univerzumok tükröződnek. Egyikben elnyeletnek, míg egy másikban a Teremtő álmai áradnak a világok felé. Ist-állót építünk a csillagoknak és Ist-ápoló helyeket, Földeket, a világ megfáradt utazóinak.

Magunk vagyunk, de nem egyedül. Halljuk Anu hangját a forrásból, a boldogság vidám, világteremtő hangját:

-IAO! Iaaoként visszhangzik, mintha a Jó születne.

Egy szem néz mélyen a szemembe, Solon szeme, a Van Isten szeme, régi nevén a Való, az Asszony szeme, melyben tükröződöm, de akkor...

Akkor megcsördül valami, mely minden izmom összerándítja:

-Istim, csörgött az óra! – majd egy Nő keze simítja meg szeretettel az arcom. – Fel kellene kelni! Hallod?

Hallom, és azt is, hogy valami visszacseng:

-Mit választok? Mit választok? Tényleg fel kell már ébredni!

2009. 06. 02.

SZÉKÁCS LÁSZLÓ

Kiabálnék, ha tudnék

kiabálnék, ha tudnék,
Anyám voltál, meghaltál,
hogy féltetted az Istent,
hogy vallottad, s hitted,
fájt neked, mert tiltották,
mert gonoszak zabolázták,
kiabálnék, fel, süketüljenek,
már ne, ne bántsanak, ne,
hisz temetőbe vitt a halál

kiabálnék, ha tudnék,
de kinek, kit érdekelt
a sorsod, megfeszítettek,
meg a háború, üldözések,
meg minden rendszer,
csak fáradtál, keseredtél,
pálcát törtek feletted,
ok nélkül, hamis feszülettel,
hogy ne legyen utad,
hogy ne legyen gyökered,
hogy vigasz célod se álmodd,
hogy majd valóra váltja,
egy szebb világra magzatod

felkiabálnám az alvókat,
hallják, lássák, ki voltál,
...de minek, minek és kinek,
hisz tisztességed kit érdekelt,
a sorsod, ...megfeszítettek, ...
s most rég halott apámmal
viseltek ismét együtt
ismét egy keresztet,
a mennyekbe temetettet

KONTRA MARIKA SZVÍTA

Valamit most már...

Valamit most már csinálni kéne,
Hogy ne üljön nyakunkba a múlt,
Ne nyomjon össze gerinc-roppanásig,
S ne kelljen cipelni ezt a súlyt!

Én gyertyákat gyűjtanék az emlékezéshez,
És két marokkal szórnám a reményt.
A múltban kutatva a jövőbe látnék,
És gazdaggá tennék minden szegényt.

Ám alamizsnát, azt senkinek sem adnék,
De megmutatnám, hogy melyik út igaz.
Hitemnek porából szórnék én elétek,
Hogy legyen útmutató, legyen vigasz.

Fáklyaként lobogjon előttünk mindig
Az idők mélyéből feltörő tudás!
Óvnánk és őriznénk magunk megtartva,
Hagy buzogjon csak bőséggel tovább!

És álljunk a viharban büszke-szilárdan
A hegyek ormán ott legfelül,
Meg sem rezdülve, hitüinktől bátran,
Álljunk példát mutatva, rendületlenül!

Mert valamit végre tenni kéne,
Hogy ne üljön nyakunkba a múlt,
Ne nyomjon össze gerinc-roppanásig,
S ne kelljen cipelni ezt a súlyt.

MAGDÁS EMŐKE

Asztal

*Senki se tudja, mit vesztett,
de a sétatéren, a híd alatt,
az ágyban, a csókban, a zsebemben
valamit mindenki kutat.*

*Valahol valami eltörött,
valahol valami nincsen rendjén.
... Künn a határban Kain zokog
a holt Ábel fölött.*

-Dsida-

A kisasztalnál ülök, a kedvenc kisasztalomnál, amit kislánykoromban faragott nagyapám. Sötétbarna erezete van, fényes. A sarkai kopottak csak, a sok költözéstől. Újra kéne lakkozni.

Már megint éjszaka van és már megint álmos ködburok, lélekremegés. Mintha beszippantott volna a kávé örvénye, színe, illata, belém szivárgott ez a kurta-furcsa éjszaka búskomor, ólmos hangulata és terjed, játszadozik a zsigereimmel. Nézem az órát a falon. Elfogyott már belőle az erő, kihagy a tiktakja, és azon gondolkodom, hogy ezek az elveszett percek soha nem kerülnek vissza többé. Mint ahogy azok a dolgok sem, amiket elvesztettem a híd alatt, a sétatéren, az ágyban, a csókban, a zsebemből.

Az idő, az olvadó órák jutottak eszembe. Az elveszett emberek, akik mellém szegődtek, majd kisodródtak az életemből. Mindegyik átutazó volt, és én is átutazó lettem. Egy kis csavargó. Aki mindig mindent odaad, elveszít, hátrahagy.

Hat éve már, hogy nem is láttam. Sípolt a telefon. Némán néztem rá és gyűlölni kezdtem a csöngését. Valamit éreztem a levegőben, mint amit az akasztottak éreznek ítélet előtt. Ő volt az.

- Otthon vagy? - kérdezte fojtott hangon. - Legyél otthon...

- Itthon. Ugyan hová mennék? - kérdeztem. Várakozóan.

- Ne menj el. Jövök nemsokára.

Aztán megjelent az ajtóm előtt ázóttan és hosszú percekig nem vette le rólam a tekintetét. Olajzöld színű szeme volt, szép szeme, lézersugaras pillantása. Mindig harmadfokú égési sebeket okozott rajtam, amikor rám nézett.

- Gyere be. Biztos megfáztál.

Félszegen ült le és néztünk együtt a semmibe. Talán csak percek teltek el, talán hónapok, talán hatszázhuszonöt év, amíg megszólalt.

- Sajnálom.

Egyetértően bólintottam. Hagytam, hadd beszéljen, én már úgysem mondhatnék semmit.

- Vonzott az a másik lány. Amikor megpillantottam ott, a folyosón, lecövekelttem mellette. Egy ideje vonzott. Már nem vonz. Nekem a te szád kell. A te kezed. Sajnálom. Tudom, hogy késő.

Kínos csend telepedett közénk. Szépek voltunk, bohók is fiatalok. Aztán, ahogy elnéztem, eszembe jutott, hogy én nem is akarok ennek a fiúnak a felesége lenni. Tizenöt éves kislány voltam, amikor legelőször megpillantottam a parton, a híd mellett. Ő meg tizenhét, alig pihés szakállal.

- Elkísérhetlek egy darabon? - kérdezte bátortalanul, félszeg mozdulatokkal. Mosolygott a szája.

Bólintottam és mentünk egymás mellett hangtalanul. Aztán másnap este is és azután is, és azután is, aztán megfogta a kezemet és bizseregtem az ujjaitól. Egyszer megállított, de látta a szememben, hogy én nem vagyok kész rá. Három hónapot várt a csókomra, mert az én csókomért meg kellett szenvedni. Mindenért, amit adtam valaha. Ezt ő kiolvasta a szememből. Tudott olvasni a szememből, nem úgy, mint a többiek, akik négy nap után benyújtották a számlát és követelték a jogait, hogy na babám, most már áttérhetnénk a lényegre. A Lényegre, ami a pólóm alatt van.

- Most bágyadt lettem tőled. - mondta egyszer a fűzfák alatt. Az orromat fürkészte. - Mi lesz velünk, kisleány, ha felnőttek leszünk?

Régebben szerettem volna, hogy egyszer majd az egyetlen leszek valaki számára. Elmorfondíroztam rajta, hogy talán nem is kéne büntudat marcangoljon, hogy nem figyeltem rá eléggé és hagytam, hogy mást szeressen. Már felnőttek voltunk. Talán nem is kéne mellette lennem, és lehetnék én a szerető, s akkor legalább velem csalnának meg, s nem engem. Lehúzta az ujjáról azt a gyűrűt, az asztalra tette és kilépett az ajtón. Halkan csukta be maga mögött. Évekkel később az apámmal ültünk ugyanazon asztalnál, ahol akkor vele és ahol éppen most ülök.

- Nem voltam jó apa. - mondta, miközben bûvölte a cigarettája kanyargós füstjét. - Nem voltam jó apa. - ismételte magában újra. - De talán majd az unokáimmal másképp...

Hallgattam. Ismét csak hallgattam. Mit mondhattam volna tizenegy év után? Szeretném, ha kellenél valakinek - gondoltam nagyot sóhajtva - de mit tudnál te adni? Magadon kívül van pár rongyod, a polcodon egymásnak veti a hátát néhány könyv, mert a nagy részét elittad. Odaadtad másoknak vagy tüzet gyújtottál velük, pedig megígérted, hogy egyszer majd nekem adod őket. Aztán van még pár bútorod és néhány háztartási eszköz, ami ott lapul évek óta a poros helyén. Csaknem húsz éve. És a nagy barna szőnyeg is, igen, amit elvittél, mert neked kellett inkább. Önérzetből. Hogy te legyél a győztes, és mi majd csupasz talpainkkal lépdeljünk az ócska szolgálati lakás betonján, pucér falak között, mindig emlékezve, hogy...

Volt egy családod és egy lányod is volt, de látom tizenkét év után a tekintetedből, hogy őket inkább hagyjuk. Talán majd az unokáiddal másképp - jut eszedbe ez a képtelen ötlet.

És vagy te. Pár esetlen szó, pár elhúzott mozdulat, megtagadás, lélekverés, néhány emlék - mindezek szerveződve körülengik ütött-kopott, erős vonalú, szikár személyiségedet. És van még a kezeden egy táska, talán abban van az egész életed. Még irataid sincsenek. Szerencsétlen vagy. Késő van. Ülünk egymással szemben az asztalnál, és magamra gondolok. Tudtam, hogy nem szabad ma eljönnöd. Ezek után már nem is mondok semmit. Olvasd ki a szememből, hogy nem kellesz. - ilyen gondolatok jártak a fejemben, de csak ennyit mondott a szám:

- Mindenünk elveszett.

- Tudom, hogy nem lehet bepótolni ezt a tíz évet...

Súlytalanul hullott a földre a cigaretta hamva. Nézte egy darabig, aztán szétmorzsolta a szőnyegen.

- Tizenegy. - Javítottam ki és a szavaim keményen koppantak a falon.

- Tizenegy évet. Nem tudtam, hogy kell... elmentem akkor, elvittem magammal mindent, tudom, megbuktam, de megbocsáthatnál.

- Én nem haragszom rád, apa.

- Ígérted, hogy jössz akkor, amikor nyílnak az akácok és nem jöttél, mert...

- Nem jöttem apa. Talán nem kellett volna akkor sem ott lennem melletted.

- Tudom. - mondta tárgyilagosan. - Talán néha az ölembe kellett volna vegyelek, amikor kislány voltál és bújtál hozzám, de anyádat nem szerettem, mert nem akart téged és...

- Apa, tudod, hogy ez nem így van.

Magyarázkodott. Néztem, mennyire beárkolták az arcát a ráncok. Már szemüveget hord. Gyengén lát és őszbe borult a haja. A kemény vonások ugyanolyanok, mint azelőtt. Csak a szép száját örököltem tőle és a nagy, fekete, fájdalmas szemét. Hirtelen nem találta a helyét, mintha levegő után kapkodott volna.

- Elmegyek. - mondta. - Új életet kezdek.

- Nem újdonság. - válaszoltam. A hangom színtelen volt.

- Van egy nő, akit szeretek. Román. Talán vele majd sikerül. Gyere velem.

Nem néztem rá. Tagadólag ráztam a fejem és összeszorítottam a számat. Megvető mosoly bujkált a szájam szélén.

Felállt a nagy ember, egyensúlyozott egy darabig előttem, majd levette a karóráját:

- Ezt a nagyapád hagyta rád. Svájci óra. Vigyázz rá, értékes. Majd, ha fiad lesz, add tovább neki. Isten veled, leányom.

És kiviharzott az ajtón.

Most itt ülök, ennél az asztalnál. Egyedül vagyok. Nem fenyeget az a veszély, hogy kilépek az ajtón és otthagynom magamat. Mindjárt hajnalodik. Kihagy az óram tiktakja.

Cogito interruptus.

Késő van.

Már nemsokára

Döcög a szekér a faluszéli földesúton. Két izmos lábú, szilaj testű, fekete ló húzza. Esti párát zihálnak. Az erőlködéstől megfeszülnek a farhátú izmok, ahogy akadozik a kerék a mélyre vájt és megkérgesedett sávokban. A bakon egy ember ül, szürke szemű, szúrós nézésű, egyenes háttal, összevont szemöldökkel, fején szalmakalap, kezében ostor. Néha suhint egyet a levegőben, és nagyokat cifráz minden zöttyenésnél.

- Csááá! Hobééé! - kurjongatja, amikor a jószágok eltévesztik az irányt - Az anyátok úristenit, hát ilyen fából faragtalak titeket? - s köpködve mormog magában.

Elosont már a nap a látóhatár alatt. Álmos rigók gubbasztanak a kökénybokrok ágain, s riadva röppennek széjjel, amikor elrobog mellettük a szekérral.

- Ott vagyunk már, nagypapa? - kérdezi a szekér hátában kucorodó apró fiúcska.

- Nemsokára. - int az ember, és már mosolyog a szeme, amikor a gyermekre néz.

Minden évben kijár ide, erre a helyre, Péter-Pál napján, mióta meghalt a felesége, és csak ül, egy fának támaszkodva magában, néz előre, egy szava sincsen. Olykor órákig téfnereg. Ma kihozta az unokáját is. Egymás mellett sétálnak a rögök között. Ennek a szántóföldnek története van. Itt kezdődött el minden. Leveti subáját, és a szekérré akasztja, a lovak hátára pokrócot tesz, meg ne fázzanak a szekérhúzás után. Megállnak a szántóföld szélén. A zsebéből cigaretta kerül elő, majd gyufa után kotorász, rágyújt és leülnek a fa tövébe. *Annak a bizonyos fának a tövébe*. Hogy is volt az? És fejében megszínesednek az emlékek, eszébe jut *az a bizonyos nyár*. Megkopott, elhalkult dallamok játszadoznak a szélben.

Régen volt már, amikor Péter-Pálkor megszakadt a búza töve, s lehetett aratni. Az aratás idejét mindig gondosan megválasztották ezen a vidéken. Újholdkor nem volt szabad hozzákezdeni, de Illés napján sem szerencsés, azt mondják, mert beléjük csap a villám.

Hajnalban már javában hajlongtak leányok és asszonyok a sárga rendek között, s messzire szállt, lebegett a szántóföldek fölött a nóta.

Arass, rózsám, arass,
megadom a garast.

Ha én meg nem adom,
megadja galambom.

Arattam, arattam,
kévét is kötöttem,
a rózsám tarlóján
meg is betegedtem.

Serényen markolják a kezek a gabonaszárat, suhognak a sarlók, kipirulnak az arcok, gyűlnek a kévék, amiket aztán a férfiak kötöznek össze. A kévékötés mindig az ő dolguk

Az aratás meg asszonymunka, férfi nem sok van, csak a fiatalabbja. Azok is csak a leányok miatt gyűlnek ki a mezőre, hátha kézreakad egy kökényszemű, pántlikás gesztenyebarna menyecskének való.

Az aratás ideje a párválasztás ideje is. Ilyenkor figyelik meg csendben, ki kihez való.

A munkában nem ügyel az ember, csak dolgozik. Ilyenkor lehet látni, ki a restebb fajta, ki a szorgos, ki az engedékeny, hangos vagy halk szavú, s ki milyen természettel van megáldva. Az udvarlás nem ökörvásár, biztosra kell menni. A családban elkél a szorgos asszony, aki nem retten el sem a sok munkától, sem a sok szüléstől. Kell a dolgos kéz a családban. Kemény a munka, sok a föld. Kell a sok gyermek.

A harmadik sorban hajlongott akkor Szabó Piros is, Szabó István legkisebb leánya. Szép leány, ringókeblű, karcsú a dereka, haja koszorúba fonva, égő arca kicsattan a melegtől, nagy őzikebarna szemével úgy tudott a legényekre nézni, hogy azok menten beleremegtek tőle.

Ő volt legszebb a faluban. Sok kérője akadt már, de őneki egy sem kellett, mert az ő szíve csak egyvalakiért lüktetett. A szülei nem szerették a választottját, mert szegény családból jött, az apja cipész volt a faluban, a földjét elvesztette kártyán és vagyon nélkül maradt. De a leánynak mégis ő kellett, hiába tiltották.

Amikor a sor végére ért, hirtelen elkapta valaki a kezét.

- Csitt te, én vagyok az! Ne visongjál. Várlak a tölgyfánál, légy ott nemsoká'

A leány körülnézett, látja-e valaki, de nem látta, az asszonyok el voltak foglalódva a magukéval, senki nem figyelte, mi történik körülötte.

A tölgyfánál fűtörésze állt a legény. Keze zsebre vágva, s tüzes szeme sötétén csillogott.

Amikor odaért a leány, elkapta a derekát, a fához szorította, de olyan erővel, hogy az beleszédült vaskapocs ölelésébe. Száját ráégette a leány duzzadt ajkára, mígnem levegő után kapkodtak már mind a ketten.

- Kellek én teneked, kis Piros? - kérdezte szinte fuldokolva.

Kacér kis fejét odahajította a fiú vállára és pajkosan felkacagott.

- Mi lelt téged, csacsi? Megrontottam a szemed világát?

A fiú megmarkolta a vállait és újra nekiszegezte a fának.

- Kellek én teneked, kis Piros? - kérdezte újra, s nem vette le róla a tekintetét.

A leány megrebbent. Arcáról eltűnt a nevetés, pír lepte el homlokát, kikapta magát a szorításból, hátat fordított a fiúnak és lesütötte a fejét. Halkan szólalt meg.

- Kellesz.

A fiú lehajolt, felvett egy marék rögöt, odatartotta a lány elé és mélyen a szemébe nézett.

- Istenemre esküszöm, előteremttem neked a földet. Lesz házunk is, sok állatunk, szép életünk. Csak jer velem. Éjfélkor várlak a kútnál. Ha szeretsz, ott leszel. - mondta, s ujjai közt szétmorzsolta a rögöket, aztán elsietett. Remegve várta az estét. Nem volt nyugovása.

Ott lesz-e a leány? Eljön-e? Szeret-e engem igazán?

Lassan szürkült. A sötétség belepte a fákat, az embereket és titokba burkolózott az este.

Éjfél előtt tíz perccel már ott toporgott a kút körül. Minden neszre felütötte a fejét, türelmetlenül járkált fel-alá és halkan mormogta magában, hogy úgyis eljön, úgyis őtet szereti, úgyis ővele lesz boldog, őneki szül sok gyereket, s őerte fog lélegezni e kerek világon. Pontban éjfélkor a kúthoz ért. Szemük összevillant, a leány beletette a kezét az ő erős kezébe...

Az öreg arca megszelídült az emlékezéstől. Lehajolt és egy darabka földért nyúlt. Morzsolgatta az ujjai között. Ősz haját esti szél lobogtatta, s fázósan húzta össze subáját.

A tölgy mellett kopjafa. Rajta a felesége neve.

Levetette a kalapját és könnyek gyűltek a szemébe. Már nem volt szomorú. Tudta, már nem sok van. Hamarosan megérkezik, és újra foghatja a kezét, azt az áldott két jó kezet, ami soha meg nem állt egy pillanatra, ami alól kenyerek nőttek ki, étel került az asztalra, amivel könnyeket törölt, arcoskákat simogatott és a férfi munkától verejtékes homlokát.

- Már nemsokára ott vagyok. - mormolta halkan, csöndes mosolygással.

A gondolatait egy csengőbongó gyerekhang szakította meg a háta mögül.

- Mít mondtál, nagypapa?

Az öreg elmosolyodott. Felkapta a gyermeket és átbukdácsolt a szántóföldön. A szekérrre rakta, megsimogatta álmos fejét, és azt mondta:

- Nemsokára angyalom. Nemsokára jó lesz minden.

A lovak megindultak, csillagos volt az este. Már nem siettek sehová.

Az esti pára leszállt, halkan zúgott a harang és mintha a bogarak is azt szolmizálták volna a világba, hogy már nemsokára...

KŐ-SZABÓ IMRE

Egy zöld mobiltelefon

Ágota sokáig aludt ma. Már délelőtt tíz óra is elmúlt, amikor kikászálódott az ágyból. Fáradtnak érezte minden porcikáját, nem akart mozogni, sem a karja, sem a lába. A hangulata is pocsék volt, úgy érezte, ez a nap nem az övé. Talán, egy jó volt benne, négy év után, hogy ismételten szabad. Ez a szabadság érzés adott némi erőt ahhoz, hogy elindítsa ezt a csütörtöki napot. Végre, megszabadult a részeges, csavargó férjétől. Szerencsére visszaköltözött az anyjához - akit mindig is emlegetett. - Az ő főztje jobb volt! - érvelt néha. Ilyenkor szeretett volna a képébe csapni és azonnal elzavarni, de nem volt sem mersze, sem ereje hozzá. Most újból a lakásában lakhatott, egyedül. - Nem asszony kell neked! - mondta neki többször. - Valaki, aki kimossa a gatyáidat, meg néha szétteszi a lábait, hogy elmondhasd, férfi vagyok! Gyenge dolognak érezte ezt a kapcsolatot. Ő másra vágyott. Huszonnyolc éves volt, amikor belebotlott ebbe az Ernőbe. - Nem is tudom, mit ettem rajta? Most, hogy visszagondolok, még a sarkon lakó Feri is különb volt. Ez a magas, fekete fiú, mindig ott állt az utca sarkán, mintha nem lenne soha semmi dolga. Az legalább szépen köszönt, mindig megállított és érdeklődött, hogy mit teszek, mikor leszek szabad. Biztos randit akart kérni, de erre én naivan, nem is gondoltam. Most már tudom hülye voltam, csak vártam, vártam egy lovagra! Azt azonban nem tudtam sohasem megmondani, hogy az a lovas, milyen legyen, hogy nézzen ki. Aztán az jutott az eszébe, hogy nem így indultak a dolgok. Ernő is rendes volt, szerette is talán. Arra emlékszik, hogy a kezdetekben, ölelte, csókolta, jól megropogtatta a csontjait. Arra a bizonyos csúcsra is felvitte mindig. De aztán ez a turistasága az évekkel eléggé megkopott. Csak a kis ösvényt kereste és onnan is hamar visszafordult, nehogy a csúcsokra kelljen hosszadalmas fáradozással felbarangolni. Inkább a fal felé fordult és aludt, mély és kitartó horkolással, amely őt nagyon zavarta. Gyereket szeretett volna, de az nem akarta őt anyukának választani. Így csak várt. Ágota egy irodai cégnél dolgozott, takarítónő volt, a műszakja, mindennap déltől este nyolcig szólt. Fura egy beosztásnak tartotta, már többször váltani is akart, de a pénz, az kötötte! A főnökének szimpatikus lehetett, mert sokszor kivételezett vele, de félreérhető megjegyzést nem tett sohasem. Pedig, amióta Ernővel a csúcsra jutás dolgában elég nagy szüneteket tartottak, ha szólt volna, talán nem sokat gondolkodna a dolgokon. De főnök vonzóan megtartotta a három lépés távolságot. Csak annyi jutott neki belőle, hogy néha álmodott vele. Ilyenkor vizes harmat lepté el a testét és eléggé ziháltan ébredt. A napi szórakozása annyi volt, hogy reggel elment a boltba és bevásárolt. Nem sokat költött, csupán annyit, ami a létfenntartáshoz kell. Kenyeret, tejet, egy kis felvágottat. Néha egy kis gyümölcsöt, csokoládét. A költségekét nem vitte túlzásba. Arra gondolt, legyen mindig egy kis tartalék, ha kell, tudjon mihez nyúlni. Visszafelé, mindig megállt a gyerekjátszótérnél. Leült egy padra és figyelte az anyukákat, mit tesznek a kicsikkel. Később pár szülővel össze is ismerkedett és azok megengedték, hogy kézbe vehesse gyermeküket. Ilyenkor valami különös boldogság árasztotta el. Már az is megfordult a fejébe, hogy örökbe fogad egy kislányt. Nem fiút, egy lányt, mert a lányokat szebben lehet öltöztetni, azokkal jobban kell törődni. Egyszer, lehetett ennek már vagy négy hete, amint a játszótéren egy kismamával beszélgetett éppen, megjelent egy fekete hajú férfi és helyet kért ott a padon. Ágota meg is lepődött, amikor megjelent ez a fickó, aki olyan negyvenhez közelített korban. Jól öltözött volt, szürke nadrágjához fehér inget és egy kávészínű dzsekit viselt. Nem volt rajta semmi kivetni való, bizalomgerjesztőnek hatott, udvariasan beszélt és a szövege is műveltnek tűnt. Leültették. A beszélgetés először nehezen indult, inkább a férfi kérdeztetett. Az érdekelte, hogy mivel foglalkoznak, mi érdekli őket a világból. Ez inkább a technikai dolgok felé csúszott el. Van-e televíziójuk, CD vagy DVD lejátszójuk? Fokozatosan vezette be, mert a végén kitért a mobiltelefonra. Hogy ennek nyomatékot adjon, a kezében szorongatott fekete diplomata táskát kinyitotta és mindjárt előtárult a hölgyek előtt e kis kütyürük színes kavalkádja. Beszélt a márkákról, meg hogy mi mindent tudnak. Azonnal körbe is adta. - Tessék, csak izlelgetni, fogdosni. Mert az nagyon fontos, milyen a fogása, esetleg a színe! - mondta eligazításként. Ágota kézbe vett pár telefont. Márk, mert így hívták ezt a telefonba utazó, szimpatikus fickót, mindjárt észre is vette, a kézhez vétel módjáról, hogy a lánynak nincs telefonja. - Magának ez lenne a legjobb! - mondta és egy kis bőrtokból elővett egy szétnyitható, lapos, kis zöld szerkezetet. Ágota kézbe vette, egyből érezte, hogy ez jó lenne neki, hiszen ma már egy ilyen telefon nélkül, nehezen boldogul az ember.

Arra gondolt, hogy könnyen felhívhatná vidéken élő édesanyját, meg a bátyját is, akivel már legalább egy éve nem találkozott, mert Kaposvárott lakik. Meg azért is jó, ha van egy ilyen készülék nála, ha éppen bajba jutna, hívhatna segítséget. Az a szakmabeli takarítónő jutott éppen az eszébe, akit a bankrabló a wécébe zárt. Csak arról feledkezett meg a nagy sietségben, hogy annak a zsebében lapult egy ilyen készülék és a segítségül hívott rendőrök a bejárati ajtónál már le is kapcsolták a figyelmetlen betolakodót. Márk, a telefonos házaló, csak nézte a lányt. A telefon jól illett a kezébe, de már nem is a telefonra figyelt, inkább Ágota arca volt fontos számára. Barna, nagy szemei és hosszú szempillái szinte megbabonázták. Még fokozta a lélegzetvételt, amikor szeme megakadt formás mellein és a rövid szoknya alól kikandikáló sima, fénylő bőrű térdein. Innentől kezdve már a telefonos üzlet nem is érdekelte. A padon ülő és eddig szótlan hallgatásba ücsörgő kismama, látva az alakuló helyzetet, elköszönt. Hármában maradtak, Ágota, Márk és a zöld mobiltelefon, a kis börtokkal. - Ez lenne neked a legjobb! - mondta Márk és tegeződőre váltott. Ágotát ez nem zavarta, mert érezte, hogy a férfi biztosan jót akar neki, meg ahogy beszélt, az valami simogató, felkavaró érzést fejtett ki nála. A zöld mobiltelefont is akarta már. Csak most az jutott az eszébe, mennyi lehet az ára? Meg is kérdezte. Márk nem lepődött meg, a válasz mutatott némi kitérőt. - Megegyezünk szépen! - mondta és megsimította Ágota karját. A lány úgy érezte, mintha forróság futott volna végig a testén. - Nem olyan drága ez! Jó is lenne, mert ennek működő száma is van! - fejezte be és a kis börtokot kifordította és kék tintával írva feltűnt a telefon száma. - Mindjárt ki is próbáljuk! - mondta Márk és előkapott egy másik telefont és a börtokosát Ágota kezébe tette és hívta a számot. Pillanatokon belül Ágota kezében megremegett a kis készülék és kellemes csengő hangot adott. Kicsit megijedt, nem tudta, mitévő legyen. Márk megfogta a lány kezét, melyben a zöld mobiltelefont tartotta, szépen, könnyedén maga felé húzta. A lány engedelmeskedett, érezte a férfi testének meleg kisugárzását. Nem is tudta, hogy most mire figyeljen. - Ezt kell lenyomni, ha hívás érkezik, ezt meg akkor, ha befejezted. Ösztönösen engedelmeskedett a férfinak. Még beszélgettek egy darabig, aztán Ágota robbantott. - Mennem kell, mert dolgozom! - csattant fel hirtelen. - Ilyenkor? - kérdezte Márk, és a táskájába rakta a telefonokat. - Ezt tedd el! - és nyújtotta a börtokkal együtt, a lány kezébe helyezte a készüléket. - Majd ha befejezed a munkádat, a többit megbeszéljük! - tette még hozzá. - Este nyolc után végzek! Nem baj? - kérdezte Ágota, és jóleső érzéssel szorongatta a zöld mobiltelefont. Örült is neki, de izgult is egy kicsit, már csak azért is, mert tudta magáról, hogy nem egy technikai zseni, de majd csak meg tanulja egyszer kezelni is ezt a kis dobozt. - Nem baj! - mondta Márk. - Majd megvárlak, csak mond meg, hol legyek és mikor? A lány gondokozott egy kicsit, körbe járatta tekintetét a téren. - Abba a presszóba! - mondta hirtelen és a tér sarkára mutatott. - Fél kilenckor ott leszek, várjál! - szögezte le és felkapta a szatyrárt, az új zöld telefont és elrohant. Márkot otthagya a padnál. Ma nem tudott a munkájára figyelni. A telefont a köpenye zsebébe tette, és ha tehette, titokban nézegette. Nem mert rajta egyetlen gombot sem megnyomni, csak úgy forgatta a tenyerébe, áttette a másik kezébe, ízlelgette. Közben Márk is eszébe jutott. Tetszett neki ez a férfi, vonzotta, hogy nem volt tolakodó, minden mozdulata, beszéde természetesnek tűnt. Már várta az estét, a találkozást. A megjelölt presszóba Ágota késve érkezett, valahol kicsúszott az a tízperc, amivel később nyitott be az ajtón. Márk türelmesen várokozott, itta a sörét és csak üldögélt. Mindketten úgy érezték az üdvözlés után, hogy ez kedves gesztus volt, látszott mindkettőjükön, várták egymást. Ágota mindjárt a telefonra tért. Kérdezte az árát. Márk csak úgy lazán, mondott egy számot, a lány meglepődött, hiszen sokkal többre számított. - Nincs nálam ennyi pénz! - mondta és nézte a fiú sötét barna szemeit. Valami vonzó melegség áradt belőle. - Ha feljössz hozzám, odaadom. De meg kell ígéred, megtanítasz a kezelésére! - figyelmeztette. Márk könnyedén tett erre ígéretet. Innentől kezdve olyan gyorsan peregtek az események, hogy Ágota nehezen tudta követni. Arra a feles vodkára még jól emlékezett, amit indulás előtt megittak. A pénzt is átadta Márknak, csak a konyhaszekrény egyik titkos zugából elő kellett halásznia úgy, hogy a fiú azt ne vegye észre. A szobába ültette le, majd a telefon kezelésének a tudományát kezdte oktatni Márk, de a fotel keskenynek tűnt, nem volt megfelelő, így a díványra kellett ülniük, egymás mellé. Másnap talán öt vagy hat lépésre emlékezett, meg arra, hogy ezzel a férfivel minden olyan csodálatos volt. Ilyet még sohasem érzett, a bűvöletével ébredt. Márk elment, azt ígérte: - Az új készülékeden hívlak! Aztán becsapódott az ajtó utána. Teltek a napok, egymás után. Egyik kolléganője iskolázta ki ebből a telefon kezelési tantárgyból. Elég jól elmagyarázta a működését. Tudott telefonálni, sms-t küldeni, tehát tudta már kezelni. Édesanyját is rendszeresen felhívta, ez jót tett neki, mert közelebb érezte magához. Így sokkal több dolgot tudott meg róla. Meg tudta vigasztalni, tanácsot adni, de neki is jól esett ez a fajta „éter” kapcsolat. Egyik nap egy furcsa sms jelent meg a készülékén. - „Várlak ma hétre a szokásos helyen, Béla”. Ezen aztán eltűnődött. Nem értette. Ki lehet ez a Béla?

Nem adta meg senkinek a számát. Nem is volt kinek, hiszen az utóbbi időben eléggé zárkózottan élt. Nem is igényelte, hogy emberek legyenek a közelében. A társas kapcsolat viszonyait, a munkahelyen való találkozás a munkatársakkal, a főnökével, teljesen kielégítette. Két nap múlva egy újabb sms-t kapott. - „Vártalak, jó parti volt, csak te hiányoztál! Béla.” Kezdte magát furán érezni. Most mit tegyen? Márk biztos tudná, de ő hallgat. Aztán egy sms sor érkezett. - „Béla mondta, te elvállalsz egy négyes partit. Itt a számom, hívj vissza! Dezső”. Ez aztán furán hatott rá. Gondolkodott. - Számmal adta oda Márk. Akkor ez egy lányé lehetett. Mégpedig egy olyan lányé! Ettől kezdve ideges lett és bizalmatlan a zöld mobiltelefonnal szembe. Már nem is örült, hogy birtokolhatja. Fura érzéssel dolgozott a munkahelyén, lopva nézegetett körül, mintha rá lenne írva, hogy neki milyen telefonja van. Egyszer egy férfi beszélt a készülékbe, ő csak hallgatta a szöveget, megszólalni is csak arra futotta erejéből, hogy néha igent, vagy nemet mondott. Kérte jöjjön fel hozzá, holnap este és legyen vele egy éjszakát. Meg is mondta a férfi, mennyit szán erre. Itt véletlenül nemet mondott, a férfi ezen nem ütközött meg, a tarifát egyből megduplázta, de egy kikötést tett, az elvárandó szolgáltatást illetően. Ebbe Ágota látatlanul bele is pirult. Leült az öltözőben és azon gondolkodott, hogy az ő fizetése, meg a bement összeg között milyen nagy a különbség. A két munka között is van eltérés, csak az utóbbit hogyan lehet megszokni? Itt Ernő jutott az eszébe, ha vele kibírta, néha ittasan, néha durvábban, talán mással más lehetne? Amikor eddig jutott, kellemetlen érzés kerítette hatalmába. - Ezt azért már nem! - és haragudott önmagára. A másik hívásban egy lány beszélt. - „Te vagy Liza? Már sokszor hívtalak, de mindig ki volt kapcsolva a telefonod. - mondta folyamatosan, még közbe sem kellett szólnia. - Képzeld, kaptam egy jó ajánlatot, velem jöhetnél. Egy bárba kellene táncolnunk, ketten. Tudod olyan félmeztelen, cicis számot, amit már egyszer csináltunk. Aztán mondott egy összeget a fizetés fejébe. Ágota ettől úgy elsédült, hogy nem emlékezett arra, mi lett a beszélgetés folytatása. Csak ült a kanapé szélén és megbabonázva bámulta a plafont. Ezek a telefonhívások teljesen felzaklatták az életét. Mindig jelen voltak, szinte egy percre sem hagyták nyugodni. Úgy érezte, mintha egy szorítóba, présbe lenne. A telefon, amely eddig csak itt-ott szólat meg, most életre kelt. A hívások között, pedig nem mindig tudott válogatni, pedig a készülék kiírta a hívó számát. A kíváncsiság sokszor felülbírálta mindenféle védekezést. Pár nap múlva egy másik lány hívta. Azt mondta: - „Adri vagyok! Szia Liza! Van egy ajánlatom. Nem akarsz pornózni? Egy jó storyval készülne film, és szőke lányokat keresnek, olyanokat, mint te vagy. Nincs kedved? Szólalj már meg! Mi a fene, van veled? Megnémultál? - ... Halló! - ... Halló! Ágota, kinyomta a készüléket. - Pornófilmezés? - kérdezte önkéntelenül. Egyszer - emlékezett rá - a televízióban látta, valamelyik csatornán, hogyan készül egy ilyen film. Mikor megpillantotta, a szégyenkezés hulláma futott át az agyán. Tovább akart lépni, de valahogy a központ ott a fejben nem adta ki a parancsot a kezének, hogy megnyomja a továbbító gombját. A figyelme ott ragadt a képernyőn. Először értetlenül nézte, pedig Ernővel is tettek ilyet. Azért nem egészen volt az azonos ezzel, mert a férjében nem volt ennyi fantázia, de egy-két merészebb megoldást, jobb hangulatukban ők is kipróbáltak és nem is esett nehezükre. De ez mégsem tetszett neki, nem vállalna ilyet sohasem. Nem is tudnának annyit fizetni, mert itt a lányok, meg a fiúk ezt egy jó bulinak tartják. Őt zavarná a mindenki előtti szereplés. Hol van az intimitás? Mert ugye ebben a megváltozott világban az értékek is más megközelítést nyertek. Úgy érezte, elveszítette azt a készségét, mellyel korábban jól tudott navigálni. Egyik este, mikor ment haza a munkából megszólalt a telefon. Összerezte és hirtelen felvette. Egy mérges férfihang kiabált a készülékből: - „Szólj már bele, mert lecsaplak! Hiába hallgatsz te kis kurva, a telefon alapján úgy is megtalállak, aztán neked annyi!” Itt vége szakadt a szövegnek és néma csend követte. Ágota félni kezdett. Érezte, ez nem vicc, ez komoly fenyegetés. Újra hallotta a készülékbe mondott szövegfoszlányt: ... a telefon alapján úgy is megtalállak !...” Tehát a telefon a lényeg. Túl kell adni rajta, minél előbb! Ezt meg kell tennie, de hogyan? Még ötlete sem volt. Ment az utcán és csak bámult a semmibe. Odaért a múltkori presszóhoz, bement és kért egy kávé. Lassú körökkel kavarta benne a cukrot, közben szénézett. Néhány asztalnál söröztek, tőle közelebb egy magas, nagydarab férfi szivart szívott és nagy meglepéssel eregette a füstöt. Egyszer-egyszer Ágotára pillantott, majd változatlanul pőfékelt. Ekkor ugrott be az ötlet. A kávé árát és a zöld mobiltelefont az asztalon hagyta és óvatosan kiosont a presszóból. Egyenesen a túlsó oldalra és egy hirdető oszlop árnyékába húzódott, mint aki valamilyen büntényt követett volna el, és most menekülnie kellene. Lopva figyelte a presszó ajtaját. Nem kellett sokáig várni, megjelent a magas, nagydarab férfi, kezében a zöld mobiltelefon. Ott állt és kereste a lányt, de Ágota az oszlop mögé bújt. A szíve a torkában dobolt, alig kapott levegőt. Várt egy darabig, majd lopva kinézett. Az ajtóban már nem állt senki. Óvatosan elindult hazafelé és hirtelen csak annyit tudott, úgy félhangosan kimondani: - Most már keresheted a telefont! Meg Lizát is! Lépteit az estében egyenletesre váltotta. Csend és nyugalom vette körül. Fellélegzett, és megint szabadnak érezte magát.

ZSITVAINÉ BORSOS IRÉN

Igazság kerestetik.

Vasúti átjáró; őrszemmel, lámpával, sorompóval. Tábla feltűnően jelzi;

„a sorompó tíz percen túl is zárva tartható” Felüljáró, aluljáró nincs, repülni nem tudunk, ha egyszer lecsukták, nincs mese; ha törik, ha szakad, muszáj várakozni. . .

Lovak húzta szénásszekér érkezik, lassú tempójában. Mielőtt a sorompó megmozdulna, a hajtó már lassít. . . Autósok haragja zúdul a szekér felé, egyik a gyalogjárdán, jobbról előzi az állókat. Micsoda rutin, még sikerült átjutnia. . .

A sorompóór fentről látja, láthatja az ilyen közveszélyeseket.

- No, komám, a nap is lemén, mire ezt főhúzzák. . . mondja a hajtó a mellette ülő, rezes orrúnak.

- Igyék addig Jani bátyám!- nyújtja felé a kulacsot emez.

Motoros lassít, de nem áll meg, csak furakszik előre a többi között. . . de hova is mehetne már? A széna alatt nem áll meg, megy még előbbre. . . egyenest a ló mellé. . . Kávészínű Trabant álldogál egykedvűen. . . A gyalogjárón is bámészkodik néhány atyafi, egyikük egy kecskét vezet; kerékpáros asszony, ki kosárban kutyát visz; triciklis fiú; feketeruhás öregasszony batyuval a hátán; talicskát toló paraszt ember, egyaránt a nyitásra vár. . .

Mindenki türelmetlen bizonyos fokig. . . ez a „tíz perc” hosszú idő.

Végiggondolják, hol is kéne már lenni, mit is kéne már éppen csinálni. . . ?

A motoros látszik legidegebbnek. Egyre ingerültebben túráztatja motorját. . .

A Trabantot is túráztatják, ahelyett, hogy leállítanák.

A ló idegesen toporog, mintha ugrani akarna. Rossz hatással van rá ez a hangos pörcögés. . . Újabb gázadásra megugrik, és kirúg.

A motoros nagy ívben fordul le, sisakját a Trabantnak üti. Járműve halk dörögéssel lefekszik az útra. Néhányan a motoros fölé hajlanak. . . Megharapott. . . ! Mondja, s a karját emeli. . .

- Atyámfia, te mér ijesztgetted ezt a Bandit? - mondja a részeg hajtó.

- Én ? – Emmettől, a saját motoromat sem hallottam. . . ! – mutat a Trabantra.

A Trabantos egy kövér öreg; - Neköd mög, mi a fenéér köllött idetolakonnyi?

- Haggya má szegínyt, hát ajig lát. Védi a nénike

- Hol rúgta meg a ló?

- Nem rúgta, hanem harapta! – mindenki másképp látta az esetet, és mindenki véleményét akar mondani. . .

A részeg hajtók semmit nem láttak, de mindenkit szidalmaznak. . .

A kecskés ember valamihez odakötötte a jószágot. Bement középre, gesztikulálva magyaráz; ő aztán mindent látott! A ló megrúgta a gyereket, jól látta ő mi is történt valójában. . .

A mozdony lassan eldohogott mellettük, egymás hangját sem igen hallották. . .

De kit érdekelt már ez akkor, hiszen e s e m é n y történt!

Egy biztos; mindenki másként látta, és mindenki mást hibáztat. . .

Egyszer csak emelkedik a sorompó. . . A vita megszűnik. . . elhűlve látják, hogy a sorompó tetején, a kötél végén, ott lóg; a kecske. . .

FORGÁCS MIKLÓS

Igazolatlan hiányzás

Évre év, napra nap, rendezvényre rendezvény, rakódik a kultúra az időre, mint arca a ránc és a pedagógustársadalom sehol. Ők nem az emberiséggel együtt öregszenek, idejük titokban múlik, mint halni rejtőző vadállat. Egy falu, kisváros meghatározó szervezői, kulturális turbómotorjai, nyughatatlan álmodói általában tanáremberek közül kerülnek ki. Egy faluban, kisvárosban általában a tanárok azok, akik nem vesznek részt a közösség nyilvános életében. Nem járnak színházba, koncertekre, nem beszélgetnek írókkal. Mint közösség semmiképp. Persze miért éppen tőlük várjuk el, hogy valamiféle egységre törekedjenek, hogy csoportként működjenek? Nagyon kevés együtt lélegző, vagy csak éppen egymást időnként észreévő, és a szakmai, vagy egyéb problémákat nemcsak közhelyes sóhajokban megélő közösségek vannak manapság. Mégis a pedagógusok helyzete kiemelt. Emblematikus figurák ők, jobbik esetben a szellem, a nyitottság, a tudás, az élete értelmetlen áradásában felvillanó pillanatnyi értelem szimbólumai. Jelen esetben a rosszabbik eset zajlik, amikor egy pedagógus szó a közöny, a bezárkózás, a félműveltség és bigott konzervativizmus szavakkal tűnik egyenértékűnek. Azért merem ezt ilyen egyértelműen leírni, mert úgy gondolom azok a tanítók, tanárok, akik másképpen gondolkodnak, akik a pedagógiától még látják a gyereket, akiket az átadandó enciklopedikus szemétdomb helyett a gondolkodás semmi biztonságot nem nyújtó, lélegzetelállító kalandja érdekli, valószínűleg rosszul érzik magukat. Talán még szégyellik is azt, hogy egyedül vannak, mert egy-egy rendezvényen körül nézve szomorúan nem látszik a tanár. Ugyanaz a két-három ember kapaszkodik a kultúra szélmalmanak vitorláiba és már nem is húzódik egy picit félre, hogy mások is helyet kapjanak rajta, hogy mások is oda férjenek. Kinek a kollégái azok a tanárok, akik úgy gondolják a tanítás, a dolgok megélését jelenti, akik esztétikai élvezetet és az örök gyerek játékosságát csöpögtetik bármilyen tárgy tanításába? S persze ebből következik, hogy fiatal is ritkán látni fesztiválok, színházban, ne adj isten a kortárs kultúra pimasz mocorgásain. Példa nincs, otthonról is tízórai helyett társadalmi és kulturális farkasvakságot csomagolnak nekik ízléses „igelitzacskókba”. Az iskolában is csak a magas kultúra sznob falattá váló koncait vetik eléjük, s nem adatik meg nekik a szabad lakmározás, az önfeledt marcangolás öröme. A szabadság lakomáiról beszélni lehet, a kasírozott ételeket csak elfelejteni. Tévedni a legfontosabb, megtanulni, minden tévedés közelebb visz a megértéséhez, mint bármilyen definíciók és doktrínák tömkelege. De hogy lehet otthon, egyedül, akváriumba zárva tévedni, ott mindig igaza van az embernek, s így megszokja, hogy a világ tulajdonképpen mozdulatlan, hogy maga is egyforma. Kortárs kultúra!? Pedagógusaink nagy része, még mindig a nagy kujon Picasso, a pimasz Bartók, a zavaros Joyce és más komiszok turpisságain vannak fennakadva, s ezeket is inkább a legendákból, mint saját élmények alapján ismerik, százéves történeteken háborodnak fel még mindig, százéves jelenségeket nem tudtak még mindig feldolgozni. Még mindig szinte színmagyar falvakban magyar pedagógusok csemetéi járnak szlovák iskolába. Szűkíteni, zárni, megúszni ezt az üzenetet sugallja a pedagógusok egy része. Az iskolákban a tudás nem izgalom, rafinált becserkészésre váró nagyvad, de szigorú feladat, letudni való penitencia. A kultúra lélegzik, csak éppen egyedül, mert kisközösségeink nem kíváncsiak pirosposztag, erőtől duzzadó, vitákra ingerlő mivoltára, ők inkább árnyakat és halottakat fürkésznek. Gyerekeink pedig partizánmunkában vagy véletlenül betévedve ismerkedhetnek a hely szellemét egyedül megteremtő és éltető kulturális történetekkel. A pedagógus valaha főiskolás volt, nagyvárosokban kapálóztak, vagy lebegtek a történetek sűrűjében. De az ott idegenség volt, s most már hazajöttek. Mint kiderült besavanyodni.

Lebbenjen a fátyol, hulljon a lepel

Nem érek rá! Hagyjatok! Rá kell jönnöm! Meg kell fejtenem! A semmiben lebegtem mostanáig, de a kihívás, hogy választ találjak a lihegő kérdésbe bugyolált iszonyú rejtélyre, lassan körém párnázta a téboly celláját.

Első nap. Spaklival vakarom a falat, pereg a vakolat. Izzadtságtól sikamlós testemből csípős szag árad. Csak a fal és én létezem, a megveszekedett küzdelem élvezetében összeforva. Izgató, vadállati bűz smirglizi körbe a testem, valami rám lopakodik, nekiszorít a falnak. Zavarbaejtő démon szögez a mészporba. Fordulnék, de rámtapadva tiltja meg, hogy élveteg tekintetét keressem. Cseppfolyóssá válik a levegő, csiklandón bűg belém a kérdés: „Melyik a legintimebb testrészed?”. Megborzongok, s hirtelen megsűnik az egyre édesebb rabság, s émelyegve folyok bele a festékpörlevegőjű konyhába.

Második nap. Fejemben testek kavarnak, ízekre szedem őket. Minden darabot külön vizsgálok. Vannak tippjeim, de nem érzem a nagy megfejtés közelségét. Melyik a legintimebb? Mi marad mindig titokban? Képzetelemben számtalan testrész feszül, duzzad, kunkorodik, siklik, terpeszkedik, rejtőzik és hivalkodik. Nagy a kísértés, egyikre rábökök, de nem látom az igazit.

Harmadik nap. Nem bírom a fojtó bentet. Feltépem az ajtót, lerohanok a lépcsőn. Nekidőlök a napfénynek s boldogan zihálok. Nyugtalanság józanít ki nem sokára. Meglátom a férfiakat, a nőket. Ők tudják, ők viselik a titkot. Odalépek hozzájuk. Megkérdem. Melyik a legintimebb testrész? Mutassátok, ha lehet! Az egyik megpofoz, másik ruháját lebbenti, harmadik nyelvért ölti, negyedik övön alul sejtet, ötödik arcomba vág, sokadik lábát, karját, ruháját emeli. Hajolok, futok, messziről vizslatok. Sajgok és fájok. Tekintetem mélyre hatol, vagy takart felületeken csatangol sóváran. Érzem a legintimebb még őrző a titkát.

Negyedik nap. Nyár van, kétségbeesésem a strandig űzhet. Pöre fatörzs mögül reménykedem. Lesem a medencét, az öltözőkabinokat, pokrócok magánszféráját. Fürdőruhákat radíroz szemem. Már szinte mindent kizártam, már ez sem intim, meg ez se. Felbukkan térben, szóban szinte minden. Hol van a sötétben gubbasztó, védett kincs?

Ötödik nap. Szakértőkre van szükségem. Ezer irányból ezer pornófilmet gyűjtök össze. Mindent látok, feltáruznak a legrejtettebb titkok. Jegyzetelek, grafikonok, táblázatok szaporodnak a falakon. Most már tényleg nincs titok, mégsem dőlhetek hátra nyugodtan. Sejtetek valamit. Igen, van egy testrész mikkel a kitérültség hősei sem bírnak. Tudom merre tapogatózok, mégsem látok teljesen tisztán. Kiguvadt szemeim tudatlanságom sötétjébe temetem. Csődöt mondtam.

Hatodik nap. Belép a szerelmem. Talán már sokadszor, de most vagyok képes csak észrevenni. Rám mosolyog, leveszi cipőjét, kedvenc karosszékebe ül, s felteszi lábát a puffra. Felüvöltök, megvan, lelepleződött a legrejtettebb testrész, a legintimebb, amit mindenkin titkol, ami csak a magunké. A TALP, A TALPAZ. Ezt kerestem. Elpirulok kedvesem talpát bámulva, zavarba jövök, el-elkapom a fejem. Ritkán lát ilyet az ember, a személyes oly kevésszer mutatkozik meg így.

Hetedik nap. Megpihenek.

Légbe feszített csend

Mégiscsak ez érdekel a legjobban. Nyomorvárosban vagyok turista. Átrágtam magam a koldusbédekkereken, de érzékeim maguktól is csalhatatlanul vezetnek. Elkerülhetetlen a nevezetes Kopott-sor, érdemes óvatosan de elmélyülten tanulmányozni az agresszív korszak stílusjegyeit viselő Síró-közt, a stílkeveredés gyöngyszemét az Óbégató-zugot és az átmeneti korszak emléket őrző Bömbölő-sarkot. A fülsiketítő séta a Pityergő-háznál ér véget, minek falát az Üvöltő Koldus domborműve díszíti. Miután a sivitás felszeletelt, a harsogás belénk hasított és a nyomor fazekának súlyos fedője alól előpuffanó hörgés átpasszírozott magán, belekábulva a dobhártyaszaggató rimánkodásba a Fonnyadt utca szűken kanyargó, kongó falai között találjuk magunk. Megrendülten szlalomozunk a földön kuporgó, kopasz tarkójuk fölé nyújtott kezükben üres, műanyag söröspoharat tartó emberkupacok között. A Fakó kapun keresztül a Szerencsétlen térre jutunk, középen lustán magasodik a rezignált stílusú Szent Tenyér-templom. A templom körül párálló kabátokban, égő szemekkel állnak egymáshoz szorított vállal a karjaikat furcsa szögekben emelő, tenyerüket lazán ernyedő, vagy mereven feszülő ujjjaikkal sugarazó konok várakozók. A téren izgalmas gyűjteménye található az írásos emlékeknek. Hajtogatásai mentén rogyadozó, szétterített, nagy, barna dobozokra rótt vallomások, kis fehér kartonok tépett, koszlott széléig kúszó filcnyomba gyömöszölt életek, opálosra kopott tokokba gyűrt papírlapokra bízott esdeklések és parancsok, s mellettük a kiáltásaikat írásba gyúró lények, mint a kétségbeesés épületei. A Nyüszítő-sétányon eljutunk a Reménytelenség-palotához, melynek árkádos belső udvarán egyedülállóan keveredik a kókler és puritán iskola megannyi módszere. Ruharángatók, árnyként követők, fülbe kuncsorgók, falhoz lapulók, mosolyba veszők, idegesítőn téblábolók, harsány tudományukat zajba, hadonászásba, vonaglásba produkálók és szinte titokban, észrevétlenül koldulók egyaránt megférnek a tömegben. Az Áporodott Bűz és az Ételmaradék komor, riasztó zsákutcáiba éppen csak bepillantva tovább sietünk az Ismétlődő Elesettség új telepei felé, mikor megtorpanunk, mert útkönyveken kívül találjuk magunkat. A véletlen nem létező határán állt az öreg, mocskos kabátban, gyér szakállal. Nem kerestem benne a szentet. Álla alá szorította pikkelyesre pattogott lakkozású hegedűjét. Széles mozdulattal meglendítette vonóját és a melódiába feledkezve, ritmusváltásokkal, érzékeny szünetekkel játszani kezdett. Vonója nem érte a húrokat, látható volt a zene. A vonó alatt görgetett levegő rajzolta átlátszón és némán a muzsikát. Mintha létezne csoda. Vakvilágosodás. Otthon a papírra borultam és írva fakadtam.

CSAPÓ LAJOS

Ennyi

Csak egy halk szó, - mi elsöpri a gondokat,
Mitől fészket rak fejedben egy gondolat, -
Egy mondat, - mi felidéz valakit,
Egy fénysugár, - mi simogat, nem vakít, -
És rózsaszín hullámai a ködnek,
Mik áradva körbehömpölyögnek, -
Egy hit tüze, - mi táplálja reményed,
Mitől könnyû és oldott lesz a lélek, -
Egy szem, - minek tündértitkai
Láttán már nem tudsz sikítani,
Ha tegnap után hal a ma, -
Egy hang, - aminek dallama,
Széttöri zaklatott dühét a szónak, -
Amitől izgatón rejtélyes a holnap, -
Tündérfátyol, - mi szíved körbelengi, -
- És béke, - és csend, - más semmi, -
Semmi, - semmi, - semmi, - semmi, -
- Ez szeretnék lenni!

Szigethalom. 1997

NAGYPÁL ISTVÁN VERSEI

Csíny

belenyaltam a krémbe,
ezt a mama sose hagyta volna.
fiacskám, minden gyerekkéz koszos,
mondta és a kezemet a víz alá dugta.
a papa nem a tévét nézte, már nem is tudom mit
nézhetett, nem emlékszem, de ült a fotelben.
ha meglátott bennünket, csak mosolygott.
én meg a papa mindig csínyen törtük a fejünket,
a mama volt a célpont. könnyû megijeszteni,
de hát, ilyenek a nagymamák.
a tréfa nem gyerekdolog, a papa füttyült egyet,
a mama be is csoszogott, hallgattunk némán,
és ahogy kell, megvártuk, amíg az ajtóig ér,
és elé álltunk. hol a leves, szóltunk rá.
ő csak a szívéhez kapott. morgott egyet,
s visszament a konyhába.

mama már az ágyban fekszik.
a földön ülve rajzolom azóta is:
a papát, magamat és a mamát.

Halacska

elmentünk a közeli
folyóhoz, elővettük a
székeket, ültünk, néztük
a folyót. a végtelen tükörből
a nagypapa képe
fodrozódott, s egy-két
fodor közt halacska
úsztak el. horgásztunk,
horgász kisfiam! mondta,
csalira vágnak a halak.
a halacska szája tátogott.
bot, háló, és a nagypapa -
a folyóból kivetett halak.

Papa után

a hó ma a kezembe markolt,
éreztem a hideg leheletét.

nem a hó volt.
 mellettem egy
kutya a jeget nyalogatta,
szagolta, csóválta a farkát.

nem volt kutya,
 ugatni is csak
a szomszédok pulija tudna.

a mama egyedül van már.

a lédi lábnyomát ricsi szagolgatja.
mama nem tud az ablakon kinézni,
fekszik az ágyban, messze van
a meleg. a kályha úgy áll. hűti a teret.

a hó elfedi a tavaszt. a papa
sírján.

Be.

Belöknek a szekrénybe,
suttogják, kérik, maradjak is ott.
A sötétség úgy áll ott melletttem,
mintha Ames szobájában lennénk.
Kérdeztem, nem válaszolt,
figyeltem, félrenézett.
Próbáltam megfogni, tapintani,
érezni, csak a kívülről befelé
álló szegecsekre tapintottam.
Néhányan nézték (stigma)
a vért-eresztő szekrényt, vállukat
rángatták, és tovább mentek.

BÍRÓ PÁL TIBOR

A túlélés mérlegén II. rész

Második fejezet

Tüske figyelmesen végighallgatta a részleteket, aztán hirtelen egy sorompó állta az útjukat. Az erdő pereménél egy állig felfegyverkezett, baktereskedő katona lépett elő, aztán igazoltatta őket és kissé megszeppelve a magas rangú látogatótól, szerényen felemelte a sorompót. Az autó tovább folytatta útját a tükörsima aszfaltos úton, a fák között. Mint látvány elég barátságos volt a kopár vidéket átszelő kanálishoz viszonyítva, csak éppen Pali még nem tudhatta, hogy a hírszerző szolgálat egyik fontos bázisa is ott működik. Egy robusztus vaskapuhoz érkeztek, ahol őrszoba fogadta őket.

-Remélem, hogy innen egyedül is boldogulsz, – szólalt meg ismét az ezredes, aztán a sofőrön kívül mindketten kiléptek az autóból.

Pali megragadta bőröndjét és szó nélkül figyelte a további utasításokat.

-Nekem most sietnem kell, – folytatta az ezredes – de különben fel a fejjel öcskös, mert minden meg van beszélve az itteni felettesekkel, s ne mondjam, hogy már várnak. Majd telefonálok és akkor megtudhatod a további fejleményeket.

-Megértettem és nagyon köszönöm fáradozását, uram. – bökte ki halkán Tüske, aztán rövid kézfogás után magára maradt a bőröndjével a kapunál.

Folyton csak az járt a fejében, hogy vajon mi mindent beszélhetett Postelnicescu ezredes az itteni felettesekkel, akik még ráadásul várják is őt. Még mielőtt belépett volna a kaszárnya udvarára, egy utolsó pillantást vetett a távolodó Daciara, aztán egy óriásit sóhajtott, amikor rájött, hogy egy új világba érkezett. A hatalmas fák lombjait békésen lengette a szél, mintha lassú táncot jártak volna a ragyogó nap sugaraival. A paradús levegő kellemes erdei illatával bátorította a magára szakadt érkezőt, miközben elhessegette egy pillanatra az ördögi sártenger gyötrő emlékeit. Valami sugallta a rendet és a fegyelmet, melytől Pali erőt vett magán és köszörült torokkal belépett a kapun. Hirtelen meglepődésére egy katonatiszttel találta szemben magát, aki köntörfalazás nélkül, keményen fellépett.

-Katona vigyázzba! – hangzott el nyersen a parancs, miközben vigyázzállásban, jobbkezét a halántékához emelve ő is tisztelgett.

Tüske a hangos beszédétől remegve, zavarában szinte végigordította a saját nevét, megfélelkezve a katonaságban frekvenciált procedúrákról. Tévedésével vérvörösre varázsolta a katonatiszt arcszínét, aki nem állta meg szó nélkül.

-Még bemutatkozni sem tudsz, katona? – üvöltötte kérdésért Palinak acsarkodva.

Aztán mintha égből pottyant volna a jókedve, odalépett Tüskéhez és mosolyogva kezét fogott vele, akár egy színpadi jelenet után a rendező.

-Te az én oltalmam alatt leszel, katona. – jelentette ki most már kissé barátságosabban Palinak, aki még pár másodperc erejéig késleltette szavait.

-Igenis, kapitány elvtárs! – hangzott el végre, igen halk szavakkal, miközben leolvasta félszemmel a katonatiszt rangjait.

-Telefonon keresztül értesítettek, hogy érkezel! – folytatta a kapitány- és hátrahagyták, hogy különösebb bánásmódban részesítselek.

Ez utóbbit már cinikusabban mondotta, melyet Tüske kivörösödve, lesütött fejjel vett tudomásul.

-Mivel én vagyok az alakulat parancsnoka, minden cselekedet indítéka csak szigorúan a jóváhagyással történhetik meg. Érthető? – kérdezett rá Palira, aki mintha kissé el lett volna szállva gondolataiban, felkapta fejét és „igenis”-el válaszolt.

-Rendben, katona. – mondta a kapitány, aztán elkérte Tüskétől a kísérelveletét meg az áthelyezési parancslevelét, s azzal belépett a kapusszobába.

Pali tanácstalanul állt bőröndje mellett, miközben figyelte az alakulat udvarán nyüzsgő katonákat. Rövid idő elteltével, aztán ismét vele bajlódott, hiszen futólépésben közeledett egy barnabőrű, szikár katona, aki már távolról a nevét ordította Palinak. Hirtelen meglepő volt a jelenet, majdnem pánikszerű, hiszen máris a nevéen szólította az új jövevényt. Aztán hamar kiderült, hogy a kapitány parancsára érkezett, amikor a tiszt előjött a kapusszobából.

Hangos tisztelgés után Mihail kapitány rövid parancsokat osztogatott Lerescu tizedesnek, miközben Tüske felé fordulva, tovább folytatta.

-Kísérőt hívtam, hogy elvezessen az irodáig, ahol majd folytatjuk a részletekkel. Most elmehettek! – hangzott el a parancs mindkettőjüknek.

-Igenis kapitány elvtárs! – mondták a fiúk, szinte egyszerre, aztán Pali megragadva bőröndjét, szapora léptekkel követte a tizedest.

A parancsnokság épületéhez közel, tiszték csoportját üdvözölték, akik aktatáskákkal kezükben már hazafelé tartottak. Amikor beértek az épületbe, Lerescu tizedes vállatóra fogta Tüske Palit.

-Hol teljesítettél eddig szolgálatot, katona? – kérdezte kíváncsian Palit.

-Fehérkapunál voltam munkaszolgálaton. – bökte ki Tüske, lerövidítve válaszát, ugyanis megérkeztek a parancsnok irodájához.

Lerescu elővette a kapitánytól kapott kulcsot és szokatlan bajlódás után kinyitotta az iroda ajtaját.

-Lépjél be és foglalj helyet amíg megérkezik a kapitány elvtárs! – parancsolta Palinak, aztán hátat fordított és elsietett.

Tüske hirtelen egyedül találta magát a hatalmas irodában, némi zsúfoltságig pakolt, de mégis rendezett polc előtt. Kissé idegenkedve tette meg néhány lépését, amíg végre helyet tudott foglalni egy recsegős karosszékben. S mindez úgy történt, hogy észre sem vette magát, amint hűséggel szorongatja bőröndjének fülét. Amúgy szegényes berendezéssel találkozott, miközben a szembelevő falról a hírhedt diktátor némán meresztette rá szemeit, szerencsére bekeretezve. Az elsajátított szovjet energia sugárzott belőle, mellyel kifakult, vörösbe virító kényszerzubbonyt gyakorolt országára.

Hirtelen megcsendült az asztalon levő telefon, amely enyhítette a Pali felháborodását, s elvéve figyelmét, nyugalomra parancsolta. Aztán hosszan tartó csöngetés után végre elhallgatott. Egy idő után a várakozás kezdett unalmassá fajulni, miközben Tüske az izzadt tenyerét törölgette zsebkezdőjével. Egyszer csak megnyílt az ajtó és beviharzott rajta Mihail kapitány. A kaszkettáját hanyagul rádobta asztalára és helyet foglalt szemben Palival.

-Ejnye, te katona! – kezdte el finoman a szapulást – Nagyon sok instrukcióról lemaradhattál, – jegyezte meg felháborodva – hiszen feletteseiddel szemben sem ismered a szabályokat. Az embert ülve fogadod katona, s ráadásul csakóval a fejedem. – morogta dühében, aztán tovább folytatta – Ezt a hatalmas lemaradást sürgősen orvosolni kell, megértted?

-Igenis kapitány elvtárs, megérttem! – válaszolta Tüske könnybe lábadt szemekkel.

-Szerencséd van a magas rangú rokonoddal. – futott ki a kapitány száján, talán meggondolatlanul e szemrehányós megjegyzés – Máskülönb milyen rokonságban vagy te Postelnicescu ezredes elvtárssal? – tért rá a lényegre kérdésével a kapitány.

-Az édesanyám leánytestvérét vette el feleségül, így hát ő lett a nagybátyám. – válaszolta Tüske kissé felbátorodva.

-Halvány fogalmam sem volt arról, hogy magyar származású asszonyt tart el a te nagybátyád.

-Nem tartja el, mert van munkahelye. – vágott közbe Tüske a fogcsikorgató kijelentésre.

Erre hosszan tartó hallgatás következett az irodában. Aztán a kapitány megtörve a csendet, tovább folytatta Pali tekintetét vizsgálva.

-A dossziéd, amely végigkövet az egész szolgálatod teljesítése alatt, már egy fél órája megérkezett. Sajnos nem a legfényesebb dolgok tündökölnek ki belőle. Gondolom tisztában vagy azzal, hogy akinek nyugatra szökött rokonai vannak, az országunkban feketelevest érdemel.

Palit elöntötte a forróság és gyöngyöző homlokát némán törölgette. Ismét hatalmas csend uralkodott a teremben, melyet a kapitány hamarosan elütött, cigarettával kínálva alattvalóját. Tüske zavartan húzott elő egy szálat a dobozból, aztán gyufájához kapott és tűzzel vizonozta a furcsa kínálatot.

E cselekedet kérdésesnek bizonyult, hiszen nem lehetett hirtelen eldönteni, hogy a rangos rokonság, vagy éppen az embersége miatt cselekedett így a parancsnok.

Tüske megköszönte a figyelmességet, aztán magában tomboló érzelmekkel szaporázta a slukkokat.

-A dossziédtól eltekintve minálunk biztonságban leszel, mindaddig amíg leszerelsz, – mondta ki végre a kapitány – mert erre megesküdtem a bátyád előtt. – tette hozzá, közelebb hajolva Palihoz – Remélem az írásod elfogadható, hiszen a jelenlegi írnom, Panait káplár hamarosan leszerel, akit most küldtem civil ruhái után egyhetes szabadságra. Ha megfelelnél követelményeimnek, akkor helyébe léphetnél, azonnali kezdéssel. Mindaddig kihelyezlek próbaidőre az alakulat mezőgazdasági farmjára, ahol napközben írni fogod a helyzetjelentéseket és éjszaka pedig besegítesz az ültetvények öntözésében. Bármilyen gondod adódna, Lerescu tizedes melletted lesz, amíg betanulod. Érthető volt katona? – förmedt rá Palira kissé színészkedve a kapitány, akár egy ébresztőóra.

-Igenis, megérttem! – válaszolta Tüske kipirosodott fülekkel, miközben ismét magához tért gondolataiból.

-Most elmégy és megkeresed Lerescu tizedest, aki elkísér a farmhoz és elmagyarázza a teendőket. Távozhatsz! – parancsolta valamivel szelídebben.

-Igenis! – vágta rá Pali, aztán kapta bőröndjét és serényen kifordult az ajtón.

Harmadik fejezet

Hirtelen egy régi világ emlékei elevenedtek fel Tüske Pali szívében, új hangokkal idézve a civilizációt. Testében még bizsergett a fájdalom mámora, de agyában már teljes világossággal ott égett a tudat, hogy megmenekült a pokol szájából. Az új laktanya egy biztonságosabb védelmet nyújtott számára, segítőkész bajtársakkal a háta mögött.

Valósággal nemzetiségek ötvözetéből állott össze a haderő, amely az egy mindenkiért, mindenki egyért szellemi filozófián alapult. Persze voltak, mint mindenhol és minden időben, elvértve kivételek. Mondhatni ekkor kezdődött Tüske számára egy órarend szerinti katonaság, amely a felén túlhaladott ugyan, de tele volt kihívásokkal, melyeket Pali igyekezett odaadóan teljesíteni. A mezőgazdasági farmon kitartóan bizonyított és pozitív eredményeivel felkeltette a szakmabeli katonatisztek figyelmét.

Egyik este a parancsnok magához hívatta. Tüske futólépésben érkezett az irodához, aztán határozott kopogtatás után lihegve lépett be az ajtón. Rövid tisztelegést követve megszólalt a parancsnok:

-Foglalj helyett és fújd ki magad nyugodtan! – mondta mosolyogva Palinak, miközben nyugtatóan megveregette a vállát –

-Lenne egy komoly megbeszélőnivalóm veled, aztán kíváncsi vagyok, hogy reagálnád le véleményeddel. – folytatta a kapitány.

Tüske érezte, hogy különös megtiszteltetésben részesítik, amitől tágra nyílt pupillákkal figyelte a parancsnokot.

-Nemsokára elrepül az ősz – kezdte a kapitány – és érkeznek a téli hónapok, s az élelmiszer árak folyamatosan növekednek, nem beszélve a fűtési költségekről, amely padlóra fogja rántani a koszt mennyiségét, egybekötve a minőséggel. Termelésünk nem fedi az öt éves terv megszabott kvótáját, s különben a hadügyminisztérium támogatására sem számíthatunk, mert a többlet támogatását írásban már elutasították. – fejezte be mondanivalóját a parancsnok.

Pali a parancsnok arcminimikáját leolvassva meggyőződött, hogy a botrány lassan elkerülhetetlenné válik, hogyha nem találnak sürgősen rá egy megoldást. Rögtön időt kért egy terv kidolgozására, amelyről tisztában volt, hogy nem tűr halasztást. A parancsnok elfogadta kérését, de többet mint egy napot nem tudott engedélyezni Palinak. Aztán cigarettára gyújtottak és megvitaták a napi eseményeket.

Az esti névsorolvasás után Tüske a disznóólakhoz sietett, ahol a máramarosi barátjai teljesítettek szolgálatot. Nagy lázban volt a kiszabott feladat megoldásáért. Groza, a gondozók felelőse már mosolyogva fogadta.

-Mi ez a nagy sietség? – kérdezte Palitól.

-A régi pincék kulcsáért jöttem, meg egy elemlámpáért. – mondta Tüske a kíváncsiskodó kollégának.

-Csak nem takarítani akarsz bennük? – cukkolta Groza a barátját nevetve.

-Egyelőre szétnézek és megvizsgálom állapotukat, aztán a napokban remélem eldől, hogy ki fog bennük takarítani. – bökte oda Pali Grozának, aki nem igazán értett a szóból.

Azzal fogta a kulcsokat és az elemlámpát megragadva a raktár asztaláról, kilépett a helyiségből és elsietett. Groza megvakarta a saját fejét, aztán kérdő szemekkel nézett utána.

Nemsokára hideg őszi eső kezdett cseperegni, parányi krátereket ütve a porban, aztán betemetve a lábnyomokat, nekifogott zuhogni. Lassan hajnalig tombolt a nagyidő, ami alatt senki sem tudott Tüske Pali hollétéről. Már a kaszányát felforgatták keresésében, amikor Lerescu tizedes végre rátalált a ruharaktárban, egy ív papírra hajtva fejét az asztalon.

-Tüske megbolondultál? Az egész alakulat téged keres. – rontott rá dühösen Lerescu.

-Ki a fene keres? – kapta fel Pali a fejét álmosan.

-Többek között a parancsnok, ha akarod tudni és hátrahagyta nekem, hogyha mégis rád találnék, hát azonnal küldjelek a parancsnokságra.

Pali kapta magát és rohant, hónaljja alá rejtve az elkészült tervet. Az irodában tényleg a dühös kapitánnyal találta szemben magát, aki nem örült a késésnek.

-Hol az isten nyilában voltál? – förmedt rá Palira, aki védekezésből maga előtt lobogtatta a papírlapokat.

-A ruharaktárban voltam kapitány elvtárs és miután végeztem a feladattal, kimerültségem súlya az asztalra kényszerítette fejemet, amibe bele is aludtam.

Erre legyintett egyet a parancsnok, aztán elkérte Tüskétől a tervet.

-Foglalj helyet, amíg átolvasom! – jelentette ki röviden Palinak, aztán monoton csend következett. Hosszú hallgatás után egyszer csak felkapta fejét és kérdésért Tüskének szegezte:

-Te komolyan átgondoltad, amit ide leírtál? – kérdezte szigorú hangon a parancsnok.

-Én halál komolyan. – válaszolta Pali a kapitánynak – A pókhálókkaal tele, üresen tátongó pincéket bérbe adnánk szerződéssel a szomszédos gombatenyésztő vállalatnak. Cserébe kapnánk érte élelmet, ami a téli időszakra fedezné az öszslétszámunk napi fejadagját.

-Miféle élelmet Tüske? – kérdezte nevetve a parancsnok – Talán gombát etetnél az alakulat katonáival? – hahotázott a karosszékben.

-Nem éppen kapitány elvtárs, a gombát el tudnánk cserélni a bukurobori kantinok és éttermek raktárainál valami másfajta élelmiszerre, hiszen ott nem juthatnak még a közelébe sem a gombának, mivelhogy exportcikk a franciáknak. Az eredmény ekképpen az lenne, hogy megmaradna a minőség és biztosítva lenne a mennyiség.

-Mit tudnék erre mondani, – vágott közbe a parancsnok – egyelőre csak annyit, hogy előterjesztem, mint ötletet az én feletteseimnek. Aztán holnapra már tudni fogjuk a lehetőségeket. – jelentette ki a kapitány.

Tüske az életiskolának egyik fontos vizsgájához érkezett összeszorult gyomorral, hiszen tudatában volt annak, hogyha sikerülne, akkor madarat lehetne fogatni a kapitánnyal, ellenkező esetben összedőlhet a fáradozással felépített munkaviszony.

-Most elmehetsz és élvezheted a szabadnapodat, amit mára adok szorgalmazdért! – fejezte be mondókáját a kapitány.

Pali tekintete felvidult és csak annyit mondott, hogy „köszönöm kapitány elvtárs”, aztán kilépett az ajtón és útját egyenesen a kantin fele vette. Az éhségtől már szinte csillagokat látott, amikor belépett az óriáskukták birodalmába. Nyulas barátja, a főszakács, már előre hangosan üdvözölte.

-Mégérkeztél barátom? – kérdezte Palitól, miközben jó nagyot csapott a tenyerébe.

-Mint a farkas, csak annyira. – válaszolta Tüske gombolkozás közben a gőzök hatásától.

-Na gyerünk, mert én is falnék valamit. – mondogatta biztatóan Nyulas kezét kötényébe törölgetve – Hasábkrumpli sülvé, tükörtojással, megfelel? – kérdezte Palitól, de már mindketten nevettek.

Aztán egy kiadós ebéd után Tüske a magányra vágyva, elköszönt barátjától és visszavonult gondolatai dzsungelébe alkotni.

Másnap borongós volt a hangulat, mintha egy méhkaptár oldalát döngették volna meg az irodában. A kapitány rögtön riasztotta Lerescu tizedest Pali után az ültetvényre. Loholt is a szerencsétlen, egyenesen a szérákhoz, ahol Tüske a növényöntözés előkészületeit vizsgálta. Riadt képével a tizedes még levegő után kapkodott, amikor Paliból előtört a nevetés és rákérdezett:

-Mi ez a rémület cimborá, talán világvége következik?

-A fenét! – válaszolta Lerescu – kapitányunk ritka vendéget vár a központi tanácstól és megparancsolta, hogy a föld fenekéből is előkeresselek.

-Mégértettem! – válaszolta Pali, aztán megigazította uniformisát és a parancsnokságra sietett.

Az ajtóhoz érve, óvatosan kopogtatott, amiről bentről hangos igennel válaszoltak. Amikor benyitott az irodába, már ülve találta az idegen látogatót, aki civil ruhát viselve böngészett egy iratcsomót a lámpalázában fortyogó parancsnok előtt. Tüske összecsapta bokáját és határozottan bemutatkozott, aztán vigyázállásban várta, hogy felettese megszólaljon.

-A káplár elvtárs lépjen közelebb! - parancsolta a civil idegen, Pali nagy meglepődésére.

Tüske nem igazán értette a káplári megszólítást, de engedelmességgel a parancsnak, odalépett az asztalhoz.

-A parancsnok elvtárs által benyújtott tervet elfogadták, amelyről azt hallottam, hogy maga szorgoskodása is hozzájárult.

-Igenis! – helyeselte Tüske az ismeretlen küldöttnek, miközben a kapitány arcát fürkészte – Szorgalmazdért a mai naptól kezdve káplárként folytatja hivatását, melyet a jövőhéten beiktatnak a parancskönyvbe.

-Mégértettem! – válaszolta Pali a meglepetésszerű sikertől remegve, aztán a kapitány sem hagyta szó nélkül:

-Kitaró fáradozásodat egy hét alatt kipihenheted, hiszen jutalomból szabadság-kérelmedet engedélyeztem.

-Éljen a kapitány elvtárs! – ujjongott Tüske, megfélemedve magáról, aztán kukba szökött örömeiben.

-Most elmehetsz! – parancsolta a kapitány, amit nem kellett kétszer mondani Palinak.

A búcsúzkodás röpke ceremóniáját előadva, tüstént kifordult az irodából és hanyatt homlok rohant a parancsnokság lépcsőin lefele. Alig ért le az udvarra, máris hívták a telefonközpontba. Lihegve emelte füléhez a receptort, abban a reményben, hogy otthonról keresik. Nagy meglepődésére a bukaresti ál-nagynéni szólalt meg kellemes hangjával, Florentina asszony:

-Na, hogy van a bátor katona? – kérdezte Palitól, aki szavait keresve, félénken válaszolt.

-Köszönöm kérdését, napjaimat taposom, de különben katonaként megvagyok.

-Hát fel a fejjel katona, mert ebből is csak emlék marad. – mondta nevetve Palinak, miközben tisztán hallatszott a háta mögött Postelnicescu ezredes hagyakozása – Születésnapom alkalmából szeretettel meghívlak a szombat esti vacsorára. – jelentette ki Tüskének, aki mereven vette tudomásul, olyannyira, hogy markában szinte kettétört a telefonkagyló.

-Hiszen az holnap van! - futott ki a száján Palinak, aztán magához térve, megköszönte szépen a meghívást és megígérte, hogy igyekezni fog.

Másnap este nyolc órára volt időzítve a vacsora, amitől Pali fékezhetetlen izgalmában átvirrasztotta az éjszakát. A kapitány már tudott a dologról, amikor Tüske kimenő engedélyért lépett fel hozzá az irodába.

-Ablakom alatt a lombok közt azt sugdossák a madarak, hogy nagynénéd ma születésnapját ünnepli, vagy nem? - kérdezett rá a vörösödő Tüskére, aki azt sem tudta, hogy kezdje el mondókáját.

Aztán a fiú segítségére sietett egy legyintéssel és így folytatta:

-Foglalj helyett, amíg a kimenődet megírom! – hangzott el az enyhítő parancs, melyet dermesztő csend követett. Miután az alakulat pecsétje is rákerült az engedélyre, hát átadta Palinak, aztán kezet fogott vele és megjegyezte:

-Isten éltesse a nénédet és neked viszont jó szórakozást kívánok!

-Köszönöm kapitány elvtárs. – mondta Pali kissé sürgetve az indulást, miközben kihúzta magát, aztán becsülettel tisztelgett. És távozott.

BEMUTATJUK:

Farkas Sándor csont-, és fafaragó

Engedjék meg, hogy bemutatkozzam. Nevem Farkas Sándor. 1960-ban születtem Salgótarjában, ahol azóta is élek. Gyerekkoromat a Mátrától nem messze található Kisterenyén éltem le, ahol két bátyámmal szinte minden szabadidőnket az erdőben töltöttük. Ezek alatt az évek alatt sok tapasztalatot szereztem a környéken élő vadállatokról. Kezdetben ceruza és tusrajzokat készítettem, hobby szinten. Először 1998-99-ben ismerkedtem meg a fafaragással. Hamar kiderült, hogy a fa könnyen engedelmeskedik az akaratomnak, és egyre kifinomultabb alkotások születtek. Ahogy gyarapodtak tapasztalataim a fafaragás terén, úgy kezdtem más alapanyagokban is gondolkodni. Kezdetben üveget gravíroztam, azonban a fejletlen szerszámok miatt hamar korlátokba ütköztem. Később 2000-2001 körül egy jó barátom tanácsára próbálkoztam meg a csontfaragással, amit máig is nagy szeretettel űzök.

2008-ban részt vettem a Magyar Kézműves Remek elnevezésű pályázaton, ahol munkáimért a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elnökétől emléklapban részesültem.

Elérhetőségeim:

Cím: 3100. Salgótarján Határ út 9.

Telefon: 06/20 803-0041

KISSLAKI LÁSZLÓ

A hivatásos szûz

Lilla unottam báméskodott az ablaknál. A csipkefüggönyön keresztül a szemben lévõ Zalcer kávéházra látott, ahol Gombkõtõ doktor még mindig konyakozott, pedig már egy órája elment tõle. Elmosolyodott, mert a doki mellett a barátja, Lenz úr, a kóser mészáros várakozott egy spriccer mellett. Annak, még ideje volt. Ő majd csak félhatkor nyomja meg a lakáscsengõt, hogy aztán tíz perc múlva, már kielégülten loholjon haza a Dob utcába. Zárásra szeretett otthon lenni, mert nem szívesen hagyta a pénztárt az asszonyra. Múltkor is valami új gyûrû volt az ujján.

A Hatvani utcában ilyenkor tavasz derekán, gyér volt a forgalom. A ráérõk inkább a Duna korzón sétálgattak, vagy beültek a boltívek alá, ahol italmérést és kifõzdet is találhattak. Sõtétedéskor már zene és tánc is volt, sõt egyéb is. Az „egyébkor” a fiatal akácfák inkább szégyenkezve a víz felé pislogtak.

Csak a pucérj elõtt várakozott Baumgart tanácsos úr megszokott fogata, aki most jó hangulatban szivarozott Lilla budoárjában. A kisasszony még mindig a nyitott ablaknál állt, mert nem szerette a füstöt. Közömbösen bámulta az utcát. Váratlanul elmosolyodott, mert a ló éppen felpislantott az ablakára és a tekintetük összetalálkozott. Szemével mintha kíváncsian azt kérdezné, hogy:

- Kérem szépen, mikor jön már az a vén kujjon?

Lilla ma is, mint minden kedden, négytõl ötig olyan pucéron feküdt az ágyon, ahogy húsz éve az anyja szülte. Lábai enyhe V - alakban nyugodtak a mocskos rózsamintás pamlagon, s csak a jótékony szemek siklottak át a molyzabálta lyukas szöveten.

Ahogy ott pillegett Lilla lehunyt szemmel, így is látta lelkével fölõtte a fenyõk koronáját és egy maroknyi kék eget, ahová hébe-hóba bekeresgélt egy csordától lemaradt, vagy elbitangolt bárányfelhõ. Majd gondolatai átszálltak az erdõ szélén gunnyasztó faluba, ahová hazavárja Józsi völegénye. Végre négy év után hazaengedte õt Boszniából a ferencjóska.

A legény büszke volt Marira, mert lány létére is ismerte a nagy betûket. (A Mari nevet csak pestiesen ejtették itt Lillának).

Hogy ábrándozásai közben Baumgart úr zihált a széken, mint egy igásló, nem zavarta.

- Ha öröme telik benne? - de azért kellemes munka volt, mert még simogatnia sem kellett, hogy az öreg boldog legyen. Hirtelen nagy csönd lett.

Lilla, mint aki álmából riadt - így szólt a szerepe - megdõrzsölte öklével a szemét, meghökkent, majd dühös szikrázó szemekkel ránézett a tanácsos úrra, aki remegõ ujjakkal éppen a sliccét gombolta.

Akkor a fõtanácsos úr olyan fenyítést kapott Lillától, mint minden kedden, amiben már egy éve megegyeztek. Hiszen Baumgart tanácsos úr ezért fizette.

A szigorú büntetést malackodásért kapta a tanácsos, meg azért, mert megleste Lilla grófnõt - vagyis most õt - álmában. Még fejére is kapott a finom papuccsal, hogy tanulja meg, hogy soha többé nem szabad ilyet tenni.

Egy kis idõ elteltével Baumgart úr már a fotelben szivarozott, Lilla pedig az öreg talpát masszírozta.

Alapjában kedvelte ezt a kedves, magányos bácsit. Neki köszönhette, hogy csak finom urak jártak hozzá, akik õt egy ujjal sem illették, csak viszont õ kellett nekik ahhoz, hogy röpké negyedóra után, jóérzéssel távozzanak tõle.

Ezek után nem csoda, hogy büszke volt magára Lilla. Otthon, majd a templomban tiszta liliomként állhat az oltár elõtt, mert megõrizte becsületét Józsinak.

- Mert mi is az egyetlen ékessége a szegény lánynak? - a szüzessége. - Mondogatta is eleget a zsigori keresztanyja, aki az imakönyvön kívül, még rengeteg ájtatos mondást hagyott rá.

Az igaz - õ bizony nem züllött el, megmaradt ártatlannak ebben a bûnös nagyvárosban. Nem úgy, mint a Karcos Rózsa, aki már az elsõ pesti éjszaka nyolcszor vesztette el a lányságát a Tisza Kálmán téri „Kéthatos” garniszállóban.

Pedig szépen indult minden, mikor egy éve a levéllel megérkeztek Rózsával Pestre. Abban a berényi patikárius ajánlotta õket Silberstein úrnak, a gyerekeihez pesztrának. Rögtön elindultak a Szentkirályi utcába, ahol az ékszerész lakott, miután egy piros sapkás hordár útbaigazította õket. Igaz ugyan, hogy elõször kikeveredtek a Széna térre, de azért megérkeztek.

Hát nem a legjobbkor. Éppen Silberstein urat vezették megbilincselve egy zárt lovas kocsihoz, a kíváncsi báméskodók között. Felesége sírva szaladt még egy darabig a kocsi mellett, de aztán kifulladt s szívéhez szorítva kezét, visszabotorkált a házhoz, maga előtt terelve a bambán bámuló, megriadt gyerekeit.

- Így jár az, aki rezet akar eladni, arany helyett. - röhögte a bosnyák kucséber, és még időben elkapta a feléje tántorgó részeg akácfát, nehogy felöklelje őt a lutris kosarával együtt.

*

Egy ideig még tanácstalanul ácsorogtak a ház előtt, de később lejött Silbersteinné, de még mindig könnyezve pénzt kotort elő a bugyellárisból és adott - akkor (még) Marinak – vonatra, mert sajnálatára, pillanatnyilag érthető okokból, nem tudja őket alkalmazni.

- Ha mégis maradni akartok szerencsét próbálni, akkor lemehettek a Duna partra a Hídhöz. Ott a Boltívek alatt rengeteg kimérést láttok, és mindig találhattok érdeklődő gazdát, aki szívesen alkalmaz fiatal, tisztességes lányokat.

Mikor idáig ért Lilla az emlékeiben, hálatalt szívvel nyomkodta a tanácsos úr talpát.

Ő igazán áldott jó ember, a sors vezérelte, hogy éppen akkor üljön hozzájuk, mikor aggódva tanakodtak a jegelt cukros víz és édes pálinka mellett – mert azt szerették -, hogy mi is lesz velük itt a nagy idegenben.

Baumgart úr – mert később illő módon bemutatkozott - rögtön elhatározta, hogy Lilla hóna alá nyúl. Felajánlotta a segítségét, mert nagyon meghatotta őt a két szegény lány szomorú története. Hogy Lillát megóvja a fiatal, tapasztalatlan falusi szüzekre leselkedő veszélyektől, ezért jobb - mondta -, ha magával viszi és beköltözteti az egyik lakásába, amiről még a felesége sem tud. Csupáncsak azt kéri viszonzásul, hogy minden kedden egy órát vele tölthessen, persze szigorúan a tisztesség határain belül. És, hogy ne unatkozzon, küld neki néha egy-két talpig úriembert időtöltésre, és hogy képezze velük magát, a finom társalgási modorra. Különben azt tehet, amit akar, de őrizze meg a becsületét, mert az csak egy van!

*

Karcos Rózsát viszont inkább a változatos, kalandos élet vonzotta, ezért őt Baumgart úr egyik detektívje, Káplán úr, aki a szomszéd asztalnál ült, áthívta. Megígérte, hogy még ma este átviszi a „Kéthatos” intézménybe. (Ott már ténykedett a Hivatal egyik besúgója, és Káplán úr odaremélt Rózsát segítőnek.)

Az már nem tartozik ide, hogy az ajánlatot Rózsa, később felháborodva avval utasította vissza, hogy ő tisztességes lány és ilyen ocsmányságot nem tesz.

A garnizálló finom, forgalmas élete izgatta Rózsát. Mondta is Káplán úrnak az ötödik pálinka után, hogy ő úgy gondolta, hogy inkább dolgozik többet a kevés pénzért, mint ritkán, a bizonytalan sokért. Ő aztán bírja majd a strapát, ne féltsek. Így majd több pénzt gyűjthet s hamarabb tanul meg úgy viselkedni, mint egy úrinő.

Az utóbbiról később kénytelen volt lemondania, mert hozzájuk általában csak bérkocsisok, szenesek, bulvárlapok és a többi szennylapok firkászai, és az éjszaka szokványos vándorköszörűsei jártak.

Művelődésre sem volt ideje, se módja a nagy strapában, meg a kolleganői közül is csak Józsika ismerte a betűvetés tudományát.

Józsika kisasszony, aki fiúruhában járt, sokat keresett, mert állandó ügyfelei voltak, olyanok, kik még nem voltak benne biztosak, hogy melyik nemhez is vonzódnak inkább.

Rózsa is egy halom pénzt hozott össze; később már úgy gondolta, hogyha hazamegy a faluba, tán még cselédet is fog tartani

*

Lillának nem voltak olyan nagyravágyó tervei. Ő csak Józsijával akart a szent házasságban, békében élni. Családot ellátni, gondozni, gyerekeket szoptatni, és dolgozni Isten parancsolatja szerint.

Amikor kitelt az esztendő, a tanácsos úr hálás szívvel búcsúzott védencétől, mert igazán sok pénzt hozott a rendőrtisztí fizetése mellé az a jutalék, amit a lány vendégeitől kapott. A nászajándékra egy köteg bankót adott Lillának tehénre, lóra, szekérre; na meg még ráadásnak a saját simléderes bőrsapkáját küldte Józsinak.

Lilla, illetve már ismét Mari, már jó egy éve otthon volt. Józsi, aki elszokott a dologtól Boszniában, örült a rengeteg pénznek, amit Mari hazahozott. Megbékélt a múlttal, amit az ifiasszony szépítve elmesélt, mert kiszámolta, hogy ennyi pénzből nem kell neki látástól vakulásig dolgoznia, mint a többieknek. Elég neki, ha kijár a szőleijébe, amit Mari vett neki, hogy kedvére gondolza.

A kedves, szorgalmas Marit megbecsülték a faluban, mert világot látott, tehetős asszony lett belőle. Azt beszélik, hogy az öreg grófnő nagysága, akinél Pesten szolgált, egy láda pénzt hagyott rá örökül.

Mari kislány is olyan szép volt, mint az a pufók, szárnyas angyalgyerek, akit az anyja sokszor elnézett az oltárképen, ahogy a pocakos kis puttó éppen az arany harsonáját fújja, hogy szinte hallani vélte az ember. Ki gondolta volna, hogy egy hónappal korábban született ez a hurkás kis vasgyúró.

*

Karcos Rózsa, később jött haza. Míg odajárt, egy igazi szép finom hölgy lett belőle, Tudták róla, hogy a Szallay családnál kitanult nevelőnő lett belőle. Réghalt anyjától örökölt házába, ragyogó új bútorokat vett. Később valaki által elterjedt, hogy Rózsa nem nevelőnő volt, hanem egy éjszakai mulatóban kaszírő, ezért a megbecsülés, rögtön megvetésre fordult iránta. Ráadásul a falu gyanúja csak megerősödött, mikor látták, hogy mikor először ment szemben Marival, a volt barátnő nem fogadta Rózsa mosolygós köszönését.

Inkább tüntetőleg elfordította a fejét, mintha sose látta volna Rózsát. Akkor már biztosra vették, hogy Mari többet tudna mondani a volt barátnője városban viselt dolgairól, de hát neki olyan lágy galambszíve van, hogy inkább nem árult el semmi róla.

Az igazság kedvéért azért meg kell említeni, hogy Rózsa a rászorulókra sokat segített, akiket a zsugori falu csak ködnek nézett. A templom építésére is három kalap ezüstpengőt adományozott. Ezért a rákövetkező vasárnapon a plébános úr megható prédikációt tartott a Bűnbánó Magdolna dicső megtisztulásáról, és evvel igenis szép példát mutatott - ahogy ő mondta - a falusi lányoknak, hogy meg kell fogni a dolog mindkét végét. Mint munkában, úgy adakozásban. Bátran végigjárhatják a tövises utat. Mint ahogyan azt a jószívű Karcos Rózsa tette.

*

Utóbbi időben Mari sokat szenvedett. Férje egyre később járt haza. Volt, hogy az udvaron talált rá reggel, úgy, ahogy még az éjjel részegen, dolga közben odaajult az orgonabokor alá. Már rég nincs kedve Jóskája kezét keresni a hitvesi ágyban, mert úgyis csak a hideg ürességet találná a takaró alatt.

Úgy érezte, hogy levegővé vált az ura számára. Az apa már rá se néz a gyerekekre, nem nyargalja vele nyerítve körbe a szobát, mint ahogy szokta az első időben. S ami még nemrég mindennapos volt, most férjének havonta tán kétszer jut eszébe, hogy felesége is van, akkor rögtön ölelni van kedve, persze, csak ha nagyon berúgott: - Biztos összetéveszt valakivel. - gondolja olyankor Mari, s a kezdődő örömét elfagyasztja a közömbös tőrés. Aztán alig végzett az embere, rögtön hortyog, vagy egyenesen a pajtába megy aludni, s reggel onnan tűnik el a szőlőhegy irányába.

Az utóbbi időben azt rebesgetik a faluban, hogy gyakrabban látják Jóskát Rózsa háza körül, mint ahogy az egy nőseberhez illenék. Ez volt az igazi törszúrás Marinak. Még ha más asszony után koslatna az ura, azt még könnyebben elviselné, mert hát a férfiakat már csak ilyenek teremtette Isten. De hogy éppen ez a legutolsó, két hatosért megkapható, mindenki szalmazsákja akarja az ő Józsiját, az már maga a fertelem.

Éppen rosszkor találta kérdezni a kaptatosan hazatérő részegen vigyorgó férjét, aki éppen a vizesvödörből húzott egyet: - hogy miért hagyja, hogy az a mocsok szajha, elcsábítsa?

Józsi először letette a zománcozott edényt - mert az drága -, majd hirtelen nagy erővel szó nélkül szájon vágta Marit.

- Először is, nem akart elcsábítani! Én kívánom azt a tiszta asszonyt. Te annyira hideg vagy, mint a fagyott róka a hóban. Annyira se kellesz, mint ahogy egy fejőstehenet se kívánok meghágni.

Azért később lehiggadt Józsi, átölelte Marit, megsimogatta a haját, majd nagyon szomorúan, párás szemmel kiballagott a szőlőbe. Mari bement a tisztaszobába, hogy rossz rongyot keressen, amivel a kiserkent vért letörli a felrepedt ajkáról, mikor az asztalon egy szétnyitott levelet látott. Biztos Jóska tehette oda, mert ő szokta a postát elhozni.

A levelet Lenz úr, a Dob utcai kóser mézszáros írta Pestről, hogy csak most értesült a kislány születéséről, ezért csak írjon, ha kell pénz, azonnal küld, csak ne szenvedjenek semmibe sem hiányt.

Mari felett lezuhant az ég és összeesett. Később, mikor magához tért, eszébe jutott az utolsó alkalom, amikor Lenz úr könyörgött, hogy legyen az övé. Erre egy köteg bankót tett a kezébe, hogy a rengeteg pénz láttán megszédült. Ráadásul még a megvadult férfi megígérte, hogy majd nagyon vigyáz, hogy ne legyen baj belőle. Aztán megtörtént.

Jóska nem vett észre semmit, mert aznap este a lakodalomban annyira berúgatta, hogy nem emlékezett már reggel arra sem, hogy egyáltalán mi is történt a nászéjszakán.

Lassan Mari magához tért a szívbemarkoló jeges kábulatából. Szinte öntudatlanul kivitte a főtt krumplit, hogy a vályúba öntse, de hirtelen azt hitte, hogy káprázik a szeme. A disznó a két mellső lábával az ól palánkjára kapaszkodva ordított moslékéért. Ez nem volt meglepő, hiszen ez minden reggel így volt.

De ma Baumgart úr simléderes bőrsapkája volt a disznó fejére szíjazva.

Fizetésemelés mai módra

- Két csirkevér, ötös asztal rendel! - ordította túl a kocsmá zajt Lilla, a viharvert pincéernő. Eljárt felette is az idő. Rég volt, mikor hajdanában templomba kísérte keresztapja bérmálkozni. A misére menet gyakran, meghatódva csodálták Lilla szépségét az öreg görény mámik. A hetyke, falkában dohányzó rövid farkú legénykék is csak bámulták, mikor ez a tünemény ellibbent előttük a templomtéren. A belső tűz, ami bennük izzott, ilyenkor hirtelen fellobbant az égig, ahol a legelésző bárányfelhőkről is leperzselte a bundát. Mamája büszkén dicsekedett is Leipziger néninek, a csirkekopasztó üzem szabásának, hogy már a polgármester is komolyan udvarol Lillának és az, az itt állomásozó vadászgörény ezred századosa is epekedik utána. Aztán az egész falu csodálkozott - a mama is -, mikor a szép Lilla nagy titokban egy kezdő humoristát ajándékozott meg ikrekkel. Ma már azokból is apák lettek, és a seregben szolgálnak, mint tolmácsok.

Turnowsky Gyuri már a tálcáról levette a két kupicát, mikor Lilla kihozta nekik a méregerős lötytöt. Rögvest Beleznai kezébe nyomta a kevesebbit, mert leivott gyorsan belőle, tudniillik, a barátja még mélyen aludt. Beleznai Gáspár a kocsmá képéhez tartozott. A múltkori leltározásnál még a lajstromba is felvették. A törzsvendégek úgy tudták, hogy Beleznai valami főgörény volt a Hivatalban és a kocsmáros akkor csak egy szürke beosztottja volt.

Ahogy megszűnt a Hivatal, élete és hite porba zuhant. A régi főnökének a kocsmáros megengedte, hogy napközben itt ücsörögjön. Legalább védve volt a fászkerti görénysuhancoktól. Elnézték neki, hogy kiigya a poharakban hagyott italmaradékot, és néha a valami ételt is kapott a konyháról. Nem sok kellett neki. Talán kevesebbet is evett, mint egy elcsavargott elefántbébi, akinek egy sakál leharapta az ormányát, és a többiekkel türelmesen várja, hogy az éhségtől összeessen. Beleznai azért nem esett össze. Néhányan italt is fizettek neki, abban meg dögivel van a kalória.

Turnowsky hirtelen nagyon megirigyelte a kopott, delirium szélén napozó, rongyos görényt. Most már neki is a fejébe szállt ez az olcsó, erős csirkegyári kotyvalék, amihez libavér aromát is pancsoltak, ami teljesen meghülyíti a görényt.

Nagyon szerette volna a mai napot örökre elfelejteni. Reggel még jókedvűen beugrott Illatosy Pistához, a trösztigazgató barátjához húsz százalék fizetésemelésért, meg csak úgy egy kicsit elbeszélgetni vele, a régi szép közös gimnazista időkről. Tudta, hogy a cégük Kocsikenőcs és Anyatejpor részlege, százötven millióval többet kaszált az idén, mint tavaly. Még a liftben is azon röhögött magában, hogy most szinte saját magától kér fizetésemelést. Alapjába véve most ő lenne a tröszt igazgatója, ha a zsebében lett volna annak idején az a rohadt forint, amivel jogszerűen átveszi az egész gyárat. Addig is ő vezette, és mindenki szerint értette a dolgát. Illatosy a fölkönyvelő meg csak úgy viccből, ahogy mondta, befizette a bizottságnak a jelképes összeget, és a formáság miatt rögtön alá is írta az új tulajdonjogi papírt. Evvel az aláírással, azonnali hatállyal ő lett a cég jogszerű tulajdonosa és igazgatója. Szorgalmasan tevékenykedett, és egy évtizedre rá szerényebb milliárdosává spórolta magát. Turnovszky még meg se szólalt, de a barátja örömmel bontott egy palack hatvanhetes Leghorn kendermagost.

- Tudom én Gyurikám, hogy ez a kedvenc évjáratod, múlt héten hozattam Angliából. - mosolygott rá Pista, de elkomorult az arcra, mikor Turnowsky megemlítette a húszszázalék emelést.

- Most nem lehet Gyuri, éppen mondani akartam neked, hogy felére kell csökkenteni a fizetésedet. Tudod sok görényt el kellett küldeni a cégtől, mert új gépeket vettünk, de te maradhatsz öreg harcos. - veregette meg a vállát.

Turnowsky hirtelen elvesztette az eszét, ekkora emberség hallatán. Azt hitte, hogy ez a görényvilágban elképzelhetetlen.

- Nem teszünk az utcára. - Jó, jó, azért nem kell rögtön körmöt csókolni, kapta el Illatosy a mellső lábát, mikor még a sokként fellépő elmezavarában Turnovszky lehajolt a mancsához. Turnovszky még később sem emlékezett arra, hogyan került ki a parkba. Üres fejjel ült egy padon, de később összeszedte magát, és határozott léptekkel nekivágott az első útjába eső kocsmának.

- Hát te itt vagy barátom? - riasztotta vissza a jelenbe gondolataiból Beleznai vidám ordítása, mert most kivételesen magához tért.

- Igyunk a találkozás örömére! - s már rendelt is katonásan - két duplát abból a nedűből, a barátom állja - rikoltotta derűsen Lillának. Még azt sem vette észre, hogy asztaltársá már órák óta mellette ült. Beleznai rendelése után Turnowsky a pulnál kifizette a számlát, majd kilépett a kocsmából. Felnézett a csillagtalán égre, majd elindult felfelé az alvó utcán. Útközben lenyalt egy lapulevélen heverő, tökrészeg levelibékát. A piszoknak olyan magas volt az alkoholtartalma, hogy félreállt öklendezni. A szemében a könnyek szivárványán keresztül, csak foltokban látta az összehányt őszi lombot. Mint egy fordultatos önéletrajz - jutott eszébe, és elmosolyodott. A görények ennél rendesebbek egymáshoz. Bár, ha ismernék a pénzt... És megint az ivás, már nem csak a gödények, hanem a görények is... Fordultatos önéletrajz. Hm. Csak hogy hol lehetne egy ilyen írást elhelyezni?

BESZÁMOLÓ

Sikerprogram a Múzeumok Éjszakáján

Megnyitotta kapuit a balassagyarmati börtön

Persze csak egy napra, s csak a patinás épületbe látogatók előtt.

Hiller István oktatási és kulturális miniszter írta a program országos beharangozójában, hogy „az elmúlt néhány év során, az első ilyen rendezvényünk óta mind a résztvevő múzeumok, mind pedig a látogatók száma a 8-szorosára emelkedett. Idén az előzetes adatok szerint az országban több mint 200 múzeum csaknem 2000 programmal várja az érdeklődőket. Meggyőződésem, hogy mindez pozitív hatást gyakorol majd az év közbeni múzeumlátogatásokra. Ennél hatásosabb kedvcsinálót nehezen tudok elképzelni.”

A Múzeumok Éjszakája hét évvel ezelőtt csak egy kis Szent Iván éji könnyű, nyári kulturális programnak indult. A szervezők akkor azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy a kávéházakhoz hasonlóan a múzeumok is a közösségi lét, a találkozás fórumai legyenek; olyan helyek, ahol pezsgő kulturális élet folyik, és ahol ötletek sokasága kínál szórakozást. Mégis, legszebb álmainkat is felülmúlta, hogy pár éven belül százezreket megmozgató országos fesztivállá fejlődött.

A Múzeumok Éjszakája egyébként francia „találmány”, 1999-ben indult és 2005-ben vált európai megmozdulássá. Az évek óta sikerrel zajló eseménynek a többi európai országban is az a célja, hogy minél több látogatót vonzzon a múzeumokba és galériákba.

A Nógrád Megyei Levéltár, valamint a Balassagyarmati Fegyház és Börtön egy rendhagyó programot szervezett, csatlakozva a nemzetközi kezdeményezéshez. Egy átlagember számára ritka lehetőség, hogy beléphet egy börtön kapuján, s aztán ott megtekintheti az érdekességeket, ki is jöhet onnan. Volt is érdeklődő bőven. Már jóval a rendezvény napja előtt betelt az a keret, amely engedélyt kapott látogatásra. Sokaknak nem is sikerült bejutniuk. Mert hát egy „élő”, működő börtönről van szó, melynek életét így eléggé megbolygatta a kíváncsiak hada.

Már maga az épület érdekes, hiszen egész Európában egyedülálló építmény, mely eredetileg is börtönnek épült 1842 és 1845 között, s mind a mai napig ezt a célt szolgálja.

A műemléki leírás szerint: „A börtön tulajdonképpen a volt megyeháza U alakú udvarának tengelyében áll és azzal egy építészeti kompozíciót alkot, bár ezt az újabb gazdasági épületek miatt ma alig lehet áttekinteni. A kör centrális alaprajú épület a négy főtengely irányában falsávok szegélyezte háromszögű rizalitokkal tagolt, míg a vízszintes tagolást egyedül a földszint és az öt emelet ablaksorai adják. Az eredeti tervek szerint a körépületben körfolyosókról nyíló 168 cellán kívül két munkaterem és egy imaház is elhelyezést nyert. Az épület kitűnően érzékelteti rendeltetését úgyszólván minden tagolás nélküli szűkszávságával. A hasonló korú, és rendeltetésű börtönépületek kis száma miatt nemcsak építészeti, de történetileg is jelentős.”

Már a belépés izgalmakkal járt. Egy rabomobil várta a látogatókat a balassagyarmati moziban. A várakozás időszaka sem telt el eseménytelenül, hiszen a filmszínház több ízben vetítette az 1973-as balassagyarmati kollégiumi túszedrámáról készült filmet. Az ügy levéltári dokumentumait tekinthették, és Szederjesi Cecília előadását hallgathatták meg.

A börtönépület látogatása a korabeli haranglábnál kezdődött, mely egykoron része volt a börtön riasztási rendszerének is. A földszinten mindjárt számos látnivaló kínálkozott. A bírósági tárgyalóban Végh József helytörténész idézte fel a börtön egyik nevezetes lakójának, Sisa Pistának, az utolsó nógrádi betyárnak az életét. A vitrinekben a börtönélet és a betyárvilág tárgyai voltak megtekinthetők. A kíváncsiak személyesen is találkozhattak a híres betyárral. A magánzárkák egyikében üldögélt, egy szegényes felszereltségű cellában. Miközben a látogatók egyenként bejuthattak a szűkös helyiségbe, a hátuk megett a magyar kultúra két lovagjának: a tereskei Pál Pista bácsinak és a herencsényi Bartus Teri néaninek a történeteit hallhatták felvételről az egykor rettegett haramiáról. Az ő esetében ugyanis igaznak bizonyult a mondás: „rablóból lesz a legjobb pandúr” – hiszen a betyár miután az utolsó napig letöltötte büntetését, vadörnek állt és híven szolgálta gazdáit élete végéig. A bátrabbak megtekinthették a nevezetes negyedudvar akasztófáját is. A hozzá vezető úton halálra ítélt rablók és betyárok képei vezették őket.

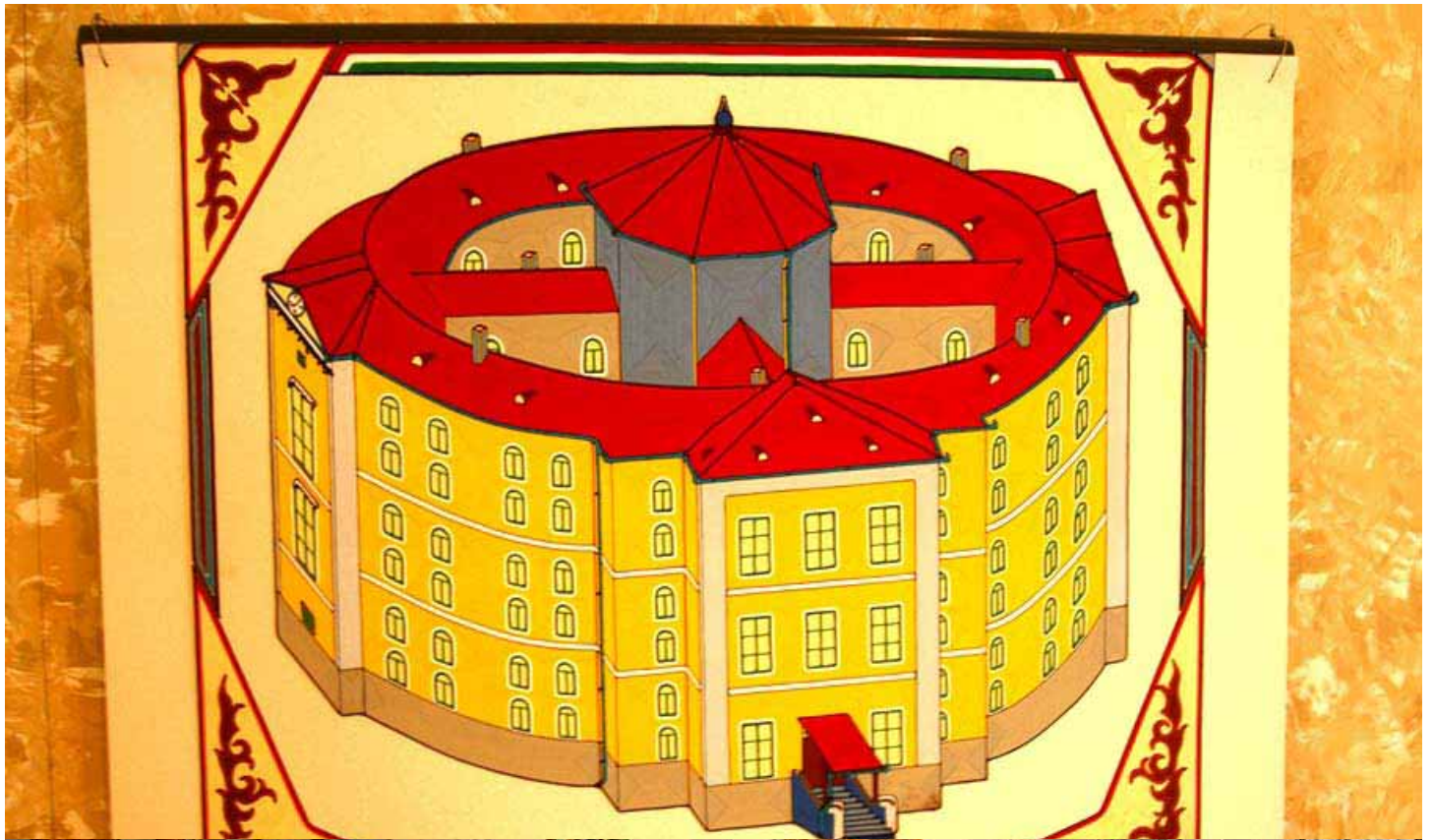
A program a kápolnában folytatódott, hol Dr. Hausel Sándor előadását hallgathatták meg a börtön történetéről, építésének, s jelenlegi felújításának körülményeiről. A gazdag kiállítási anyagban megtekinthetők voltak a féltett levéltári dokumentumok, egy fotókiállítás a büntetés-végrehajtási intézet életéről, s egy válogatás a fogvatartottak alkotásaiból. Egy telefonvonal segítségével még a kihallgatási hangfelvételekbe is belehallgathattak.

Az élő börtönben tett séta után a börtönudvarban folytatódott a program. Ki-ki fényképezkedhetett rabruhában, készíthetett magának „börtöntekót”, s ingyencék még a Jagyutt cukrászda ez alkalomra kitalált börtönszeletét is megkóstolhatta. Egy dolog biztos: a látogatók talán kissé megkönnyebbülve, de mindenestre egy maradandó élménnyel távoztak el a programról, hogy aztán megmutathassák majd az otthoniaknak „börtönviselt” múltjukat igazoló „ideiglenes” szabaduló levelüket.

Végh József

Versünnep

Június 17-én, 18 órakor *Versünnep* címmel kiállítás nyílt Záhorszki Mónika rajzaiból Rétságon, a Városi Művelődési Központ és Könyvtár kiállítótermében. A rajzokat Karaffa Gyula interneten olvasható versei ihlették. A kiállítást Végh József nyitotta meg. Záhorszki Mónikát bemutató, méltató szavai után ifj. Majnik László három Karaffa-verset énekelt, adott elő igazán megtiszteltetést jelentő módon. Majd a szervezők egyik eddigi legjobb ötletétől vezetve, mindenki talált a saját széke ülökéje alatt egy-egy kinyomtatott verset, amit felolvashatott. Senki sem utasította vissza ezt a kérést, így egy igazán jó hangulatú est kerekedett. A sütemények, üdítők és a szép képek mellett még sokáig beszélgettek a résztvevők és az alkotók.

A Szerk.

Most látható a természetben – 7. (Július)

A száraz, aszályos május után a június bizony igen sok esőt, vihart, sőt kellemetlen és szélsőséges időjárást, az ország egyes részeire ítéletidőket hozott. Esik még most is, július első napjaiban, korábban a pockoknak jósltam kedvező időjárást, de a sok eső bizonyára sok-sok fészekalj pusztulását okozta.

Énekes madaraink még harsányan hirdetik, kiáltják világba érzéseiket, de már csökken egyes fajok énekének intenzitása, a kirepült fiókák énekével egészülnek ki a strófák.

A sárgarigó viszont még fáradhatatlan, szinte egyfolytában hallom hangját, hogy is mondja: „*huncut a bíró*” vagy „*érik a dió*” - ahogy tetszik. A vörös vércse Budapesten is rám „szólt” a magasból egy műemléki épület párkányáról, de ott keresgél a nyílt területek felett néhány pár a térségünkben is. A szürke gém látványáért nem kell messze menni, hiszen akár a Nőtincsi tavon, akár a Drégelypalánk alatti madármegfigyelőnél, a Kétdobonyi halastónál, mindenhol biztosan találkozunk vele, de főleg az alkonyati órákban vándorútjuk valamely szakaszán is látómezőnkbe kerülhet.

A madarak után ezúttal három többé-kevésbé ismerős emlős lesz e havi „vendégünk”, hiszen az őz, a sün mindenki számára ismerős lehet, a házi görény talán kevésbé. Ismerkedjünk hát meg velük, talán lesznek új információk ezen újabb állatfajokról.

Sárgarigó (*Oriolus oriolus*)

A rigó, mely nem a rigók közé tartozik. A sárgarigó rendszertani rokonai valamennyien trópusi fajok, ő az egyetlen, mely Európában él. Igen rövid ideig, csupán a költés idején találkozhatunk vele, az év nagyobbik részét a trópusi Afrika esőerdeiben tölti. A madár teljes hossza mintegy 24 cm.

A lombkoronában tartózkodó madarakat a mindenki által ismert hangjukról ismerhetjük fel elsősorban, valamint különösen a hímeket a jellegzetes harsány sárga - fekete ruházatáról, az ivarérett hímek piros csőréről, szeméről.

A térségünkben általában május elején megjelenő madarak fészkelésre a ligetes erdőket, árterületeket, gyümölcsösöket, valamint előszeretettel a nyárasokat választják. Fészkeiket vízszintes ágvillába szövik, fűszálakból, rostokból, mely egyedülálló módon csüng az ágvillában, általában igen magasan.

Májusban, vagy júniusban kerül a fészekbe az általában 4 db tojás, melyből 14-15 nap múlva kelnek ki a fiókák.

(Érdekesség, hogy a nagy szeleknek kitett fészkekben a fiókák a kezdetektől erősen kapaszkodnak karmaikkal, így erős szél esetén sem esnek ki a himbálózó fészkekből.)

A fészkeket általában július közepén hagyják el a fiatal madarak.

Táplálékuk sorában elsősorban fán élő rovarok szerepelnek, mivel igen ritkán (elvétve) repülnek le a földre és e táplálékok között főleg a hernyók bírnak jelentőséggel és közöttük a szőrös hernyókat is elfogyasztja a kakukkhhoz hasonlóan.

Rejtőzködő életmódot folytatnak a lombkoronában, de a hímek igen aktívan védik revírjuket fajtársaikkal, vagy esetleg egy-egy dúvaddal (szarka, szajkó), ragadozó madárral szemben.

Augusztusban ugyancsak észrevétlenül indulnak, majd visszatérnek Afrikába.

Vörös vércse (*Falco tinnunculus*)

Az egerész ölyv mellett a legismertebb ragadozó madarunk e sólyom-féle.

Szárnyfeszítávolsága mintegy 75 cm. Az összefüggő erdőt kerüli, legtöbbször nyílt terület, rét, mezőgazdasági terület felett a levegőben egy helyben „szitálva” figyelhetjük meg. (Testnagyságra ugyan összetéveszthető a karvaly-jal, de attól hegyes szárnya és ez a „szitáló” táplálékkereső módja is megkülönbözteti.)

A hím madár viseli a sólymok jellegzetes barkóját, csőreiken ott van az ugyancsak jellegzetes sólyomfog. Gyakran hallatják éles „ki-ki-ki” hangjukat.

A vörös vércsék elsősorban a varjú-félék fészkeit használják költésre, de megtelepedtek a nagyvárosokban is, épületek párkányain, padlásain, virágládákban. Szívesen fogadják a kihelyezett kosarakat, ládákat, tálcákat fészkelésre. Fészekanyagot nem hordanak. Évente egy alkalommal költenek.

Általában májusban raknak tojást, melyeken csak a tojó ül, miközben a hím eteti. A kotlási idő 28-30 nap. A kikelt fehérpihés fiókákat a tojó eleinte állandóan, majd csupán szakaszosan melengeti, ezután mindkét szülő táplálék után jár.

Egy hónapos korukban hagyják el a fészket, de közel azonos ideig etetik még őket a szülők a fészük közelében.

Táplálékukat szinte kizárólag a talajról szerzik, melyek jelentős része a rovar, sáska, de a gyíkok, kis rágcsálók, békák, madárfiókák sincsenek biztonságban tőlük. A kifejlett talajon mozgó énekesek (pacsirták, sármányok, mezei verebek) is felkerülnek az étlapra, legtermetesebb zsákmányuk a hörcsög, fűrj, fekete rigó lehet. Ritkán sólyom módra levegőben is megkísérli a zsákmányszerzést.

Akár húsz évig is élhetnek ezek a tetszetős, kedves madarak, de ez a természetben igen ritka.

Szürke gém (*Ardea cinerea*)

A gémféléink közül viszont ő a legismertebb és leggyakoribb madarunk.

Igen gyakran figyelhető meg a vizektől akár távol is a „légtérben”, amikor lassú szárnycsapásokkal, behúzott nyakkal repül, legtöbbször fel is hívja magára a figyelmet a rekedt-hangos „*krekk*” kiáltásával.

Nagy testű madár, szárnyfesztávolsága 170 cm körüli és súlya 1,5-2,0 kg.

Tollazatának színe a szürke különböző árnyalataiban játszik, de az öreg madarak tollazatában a fekete és fehér színek is jellemzőek.

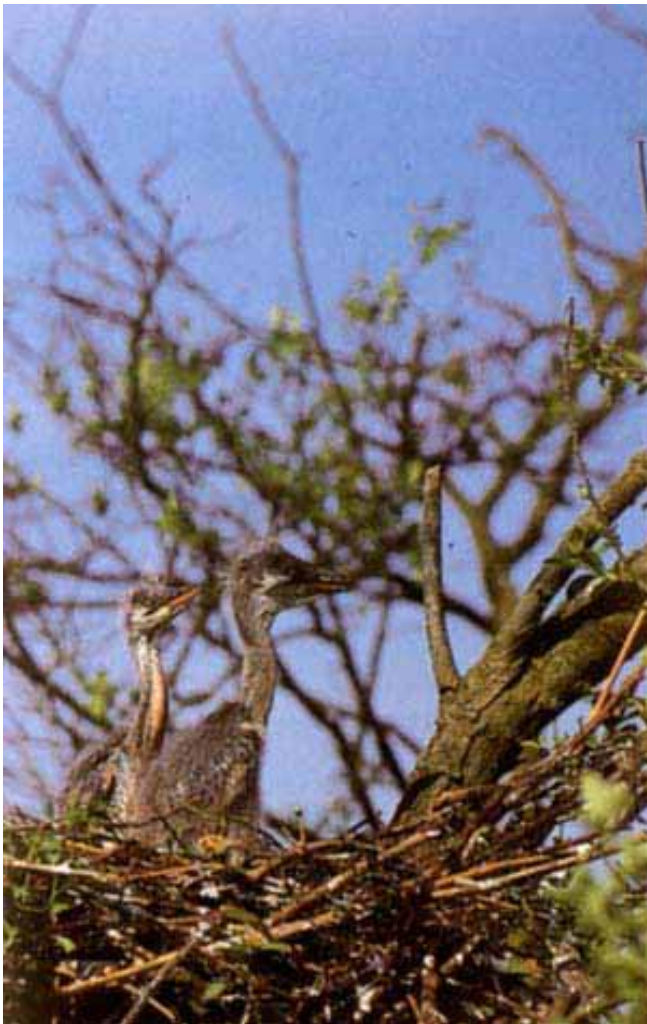
Rendkívül alkalmazkodó madár, a halban gazdag vizek körzetében mindenhol megtelepszik, telepekben, fákon fészkel, gyakran más fajokkal együtt.

Magyarországon elsősorban folyóink mellett alakultak ki, akár évszázados fészkelő telepeik. A zajos gémtelep biztonságában márciusban kezdődik a tojásrakás, ahol a szülők felváltva kotlanak a 3-5 tojáson, melyekből a fiókák 26-28 nap alatt kelnek ki, majd 6-7 hétig maradnak a fészkekben. A szülők kb. kétórás időtartamonként etetik őket az akár több tíz km-ről hozott táplálékkal.

A szürke gém ugyan társas madárként telepesen költ, de magányosan jár táplálék után, mely elsősorban halakból áll, de a napi fél kg-nyi eledel jelentős részét tehetik ki a sáskák, a pockok, az egerek is, sőt kígyót, madárfiókát is zsákmányol. E nagy mennyiségű hal fogyasztásával akár érzékeny károkat is okozhat a halgazdaságok tehetetlen-tunya „nemeshal” -, pontyállományában.

Vadászatakor egy helyben állva, vagy a vízben lassan lépkedve les áldozatára, melyet villámgyors csőrívágással kap el. Gyakran megfigyelhetjük pocokjárás idején, vagy kaszáláskor a mezőgazdasági területeken is.

Vonuló madár, de rendszeresen át is telelnek példányai, amelyek nem, azok a telet általában Dél-, Nyugat-Európában, Észak-Afrikában, esetleg délebbre töltik.

Sün /v. keleti sün/ (*Erinaceus concolor*)

Legnagyobb testű rovarévő emlősünk, mely mindenki számára ismert – sajnos legtöbbször az utak mentén elütött példányain keresztül „találkozhatunk” velük.

(*Nem sündisznó, nem sünkutya, egyszerűen sün.*)

Testhosszuk 30 cm körüli, míg az alig feltűnő farkuk 4-5 cm-es, általános testtömegük 400-1000 gramm, de az ősszel a télre készülve súlya meg is duplázódhat. Jellemzően a dús aljnövényzetű erdőkben, parkokban, kertekben élnek elsősorban, igen gyakran az ember közelében. (*Nem ritkán fordul elő, hogy éjszaka a szálkásszőrű tacsókóim acsarkodó támadásai elől kell megszabadítanom egy-egy – a portámra keveredett állatot.*) A legtöbb ellenségével szemben védelmet jelentenek szőrszálakból módosult tüskéi, de a rámenős kotorékebek megölhetik, illetve a vadonban elsősorban az uhu tudja zsákmányai közé sorolni.

Túlnyomó részt alkonyattal és éjszaka mozog, jár vadászni, amikor erős rovarévő fogazatával szerzi zsákmányát: gilisztákat, rovarokat, csigákat, apró emlősöket, madárfiókákat, gyíkokat, kígyókat, de elfogyasztja a dögöt, a hullott gyümölcsöt, a neki, vagy a ház macskájának kitett eledelt is. (*A sünök száma összefüggésben van fő táplálékuk, a földgiliszták gyakoriságával.*)

A sün az aktív életszakasza után téli álmat alszik, amikor belső hőmérséklete 5 C fokra hűl, életfunkciói lelassulnak. Ez az állapot a tavaszi felmelegedésig tart.

A sünök – mint a legtöbb rovarévő emlős – rengeteget esznek, (egy éjszaka alatt akár 150 grammnyit), ehhez hatalmas területeket kóborolnak be, kilométereket vándorolnak. Területeikre nem féltékenyek fajtársaikkal szemben, kivéve, ha a hímek nőstényeiket látják „veszélyben”.

Ha az őszi napi középhőmérséklet több napon át nem éri el a 10 C fokot, a sün téli álomba merül levélkupac, vagy komposzt védelmében.

A sünök párzása márciustól júniusig tart, miután a hím keresi fel a nőstényt és évente általában két alkalommal legfeljebb 7 utódot hoznak a világra. Mintegy két hónapos vemhesség után a kölykök lágy tüskékkel és vakon jönnek a világra, szemüket kéthetes korukban nyitják ki. A későn született sünfiakban nagy számú lehet az elhullás, ha nem érik el a tél elviseléséhez szükséges testtömeget.

A sün állományát igen érzékenyen érinti az említett, utakon történő gázolás, amikor elsősorban az esők után a csigák, giliszták összeszedése végett ott keresi a táplálékot, vagy csupán kóborlása esik az utakra.

VEZESSÜNK ELŐRELÁTÓAN, VIGYÁZZUNK EZEKRE A VÉDETT, KEDVES ÉLŐLÉNYTÁRSAINKRA.

(*Igazán nem foghatjuk rájuk, hogy az autónk alá, elé ugranának, nem oly fürgék, minimális odafigyeléssel is el tudjuk kerülni elgázolásukat, ne legyünk érdektelenek, nemtörődömök, közömbösek!*)

A sün a természetben – az utaktól távol – a tíz éves kort is megéli.

Európa nyugati felében az európai sün (*Erinaceus europaeus*), míg a Földközi-tenger mentén Spanyolországban és Franciaországban a mediterrán sün (*Erinaceus algirus*) él.

Házi /v. közönséges/ görény (*Mustela putorius*)

A kifejlett példányaik hímjei 38-40 cm, míg a nőstények 30-35 cm hosszúak, 12-14 cm-es farkkal. Testtömegük az 500-1000 g. között mozog a hímek javára.

Sötét, feketésbarna a bundája, hasi oldala fekete. Jellemző jegye a világos pofácskáján levő sötét maszk. Magyarországon közönséges.

A magas hegyeket és a sűrű erdőket kerüli, előnyben részesíti a sok búvóhelyet nyújtó terepet, a vízpartokat, ártéri erdőket, a lakott területeket is felkeresi.

Szürkületkor és éjszaka vadászik, futása, mozgása közben ugyancsak jellegzetesen felgömbíti hátát.

A gazdasági épületekben, állattenyésztő telepeken, parasztgazdaságokban is szívesen megtelepszik, ott előszeretettel portyázik.

„Büdös, mint a görény” tartja a mondás, hát ez sem teljesen igaz, hiszen nem tartanának kedvencként egyre többen görényeket lakásban társként, ha ez így lenne. Viszont az igaz, ha megszorítják, támadójára a végbélnyílása körül található mirigyből lövell átható, émelyítő szagú, bűzös, visszataszító váladékot. (*Ne akarják megismerni, én ismerem, hatásos fegyver.*)

A március, áprilisi párzásukat követően mintegy 50 nap múlva születik meg a 3-7 kölyök, melyek három hónaposan válnak önállóvá.

Táplálékuk: egerek, pockok, vándorpatkányok, békák, gyíkok, beteg, dög halak, csigák, rovarok, madárfiókák. Korábban a falusi kisgazdaságokban érzékeny károkat okozhattak a nem megfelelő védelemben részesített apró baromfik állományában. A közönséges görények állománya lényegesen visszaesett a vizes élőhelyek felszámolása, valamint az említett parasztgazdaságok eltűnése miatt is.

Közeli rokona a mezei v. molnárgörény (*Mustela eversmanni*), mely lényegesen világosabb színével a puszták lakója, hazánkban elsősorban az Alföld déli részén. Testmérete alig észrevehetően kisebb a házi görényénél, a hörcsög lakta területek jellemző ragadozója.

Bár vita tárgya, de valószínű, hogy a kedvelt házi kedvenc, a vadászgörény őse.

Őz (*Capreolus capreolus*)

Szelíd, erdei állat, két betűvel, mondja a keresztnejtvény, a megfejtés: őz.

Nos, bár nagyon kedves, finom alkatú, kecses állatról, hazánk szarvasféléinek legkisebb és legismertebb képviselőjéről van szó, de ő azért vadállat és hazai állományának jelentősebb része nem az erdeinkben él, hanem a mezőgazdasági területeken – a többi stimmel, ennyit a rejtvényről.

Testtömegük 15-30 kg közötti, testhosszuk mindössze 100-140 cm.

Évente kétszer vedlenek és váltják rőtörös nyári, vékony szőrzetüket a téli szürke, szürkésbarna dús szőrzetre, illetve vissza. Minkét szőrzetnél, de a télinél hangsúlyozottan látszik az állatok farán látható fehér folt, a „*tükör*”, mely a kommunikáció eszköze az őzeknél. Az újszülött gidák szőrzete foltokkal mintázott. Az őzek agancsa a hímek, bakok fejét ékesíti, a nőstények, suták nem viselnek agancsot. E csontképződményt az állatok minden év őszének végén elhullajtják, hogy következő év áprilisára újabb pár agancsot „rakjanak fel”.

A téli ruhájukban az agancstalan bakok és a suták megkülönböztetéséhez biztos támpont a nemiszervüknél levő szőr pamacs, a bak „*ecset*”-je, a suta „*kötény*”-e.

A fejlődő, maximum 30 cm körüli hosszúságot elérő agancsot vérerekkel sűrűn átszőtt szőrös (barkás) bőr (háncs) borítja, melytől annak elhalásával a bak fákhhoz, ágakhoz való dörzsöléssel szabadul meg. A kifejlett agancs általában három ágú száranként (hatos) és 500-600 g-os tömegűek a kiváló példányok.

Az agancsok igen változatos formákat is mutathatnak, a bak 7-9 éves koráig egyre erősebbek lesznek, majd egyre rövidülnek, veszítenek tömegükből a kor előre haladtával. *(Nem érdektelen megjegyezni: az őz nem kis szarvas, hanem más, önálló állatfaj!)*

Az őzek a nap minden szakában mozoghatnak, de a zavart területeken az alkonyati, éjszakai és hajnali órákra esik táplálékkereső útjuk. Étküket tekintve igen válogatós, pákosztos állatok, mondhatni ínycselek.

Párájuk nyár derekára esik, amikor a bakok hosszasan űzhetik körbe-körbe a magát kérető sutát, melynek nyomán határozott nyomok – „*boszorkánygyűrű*”-k maradnak a lucernásokban, vagy a búzatarlón.

A párást követően a megtermékenyített petesejt(ek) nyugalmi állapotba kerül(nek) és az 1-2 utód, a gidák csupán következő év májusában születnek.

Születésük után a járni már tudó, de még gyenge gidákat a suta csupán szoptatáskor keresi fel, egyébként elfekteti, hogy ne vonja a gidára a ragadozók figyelmét jelenlétével, mivel ekkor még a gidáknak semmi szaguk nincs, így védettek ellenségeikkel szemben.

(Ilyenkor bizony sokan felveszik és hazaviszik az elárvultnak vélt gidát, okozva ezzel legtöbbször pusztulásukat, pedig a szülő a közelben van és féltőn figyelni utódját. Ne is nyúljunk ezekhez az állatokhoz, nehogy a suta számára idegen és riasztó szagunk miatt esetleg ne fogadja el gidáját és ez okozza annak pusztulását.)

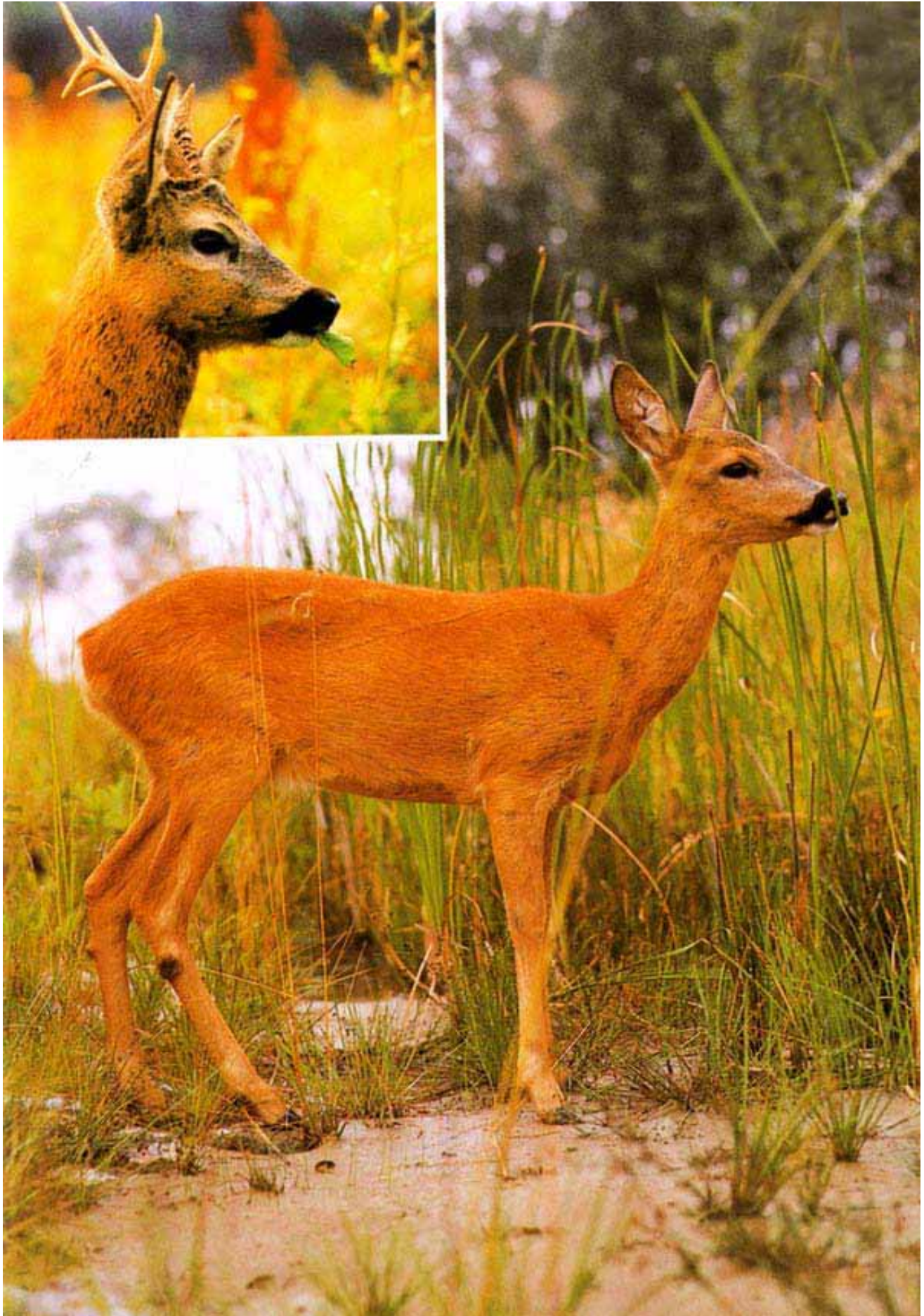
Két hét múlva már követik a gidák anyjukat, biztos lábakkal rendelkeznek ekkora az esetleges meneküléshez is.

Megintcsak kellemes nyarat kívánok, ha idejük, időtök engedi irány ki a természetbe, higgyük el amit Ő tud adni, az semmivel nem pótolható.

Figyeljük meg az állatokat és figyeljünk oda az állatokra! – Minden nap!

Balog István

a Természetismereti rovat írója, szerkesztője

HÖRÖMPŐ GERGELY

Ama régi malomkövek

“nincsen pénzem se dohányom,
vedd meg pajtás a dolmányom”

Nem kellünk mi testvér
sehol a világon,
furcsa buta ember
kinek szíve lángol
idegenek voltunk
régi malomkövek
a mi eszméinket
s minket megöröltek.
Tapostunk mi sok-sok
kisváci udvarban
sár alól kivillant
malomkő darabban.
Kerek malomkövek
vékonyra kopottak
járda lett belőlük,
ezt hozta a holnap.
Kerek malomkövek,
trágyával takartak
középen, mint szíven
a nagy üres lyukak.

AUDITOR

Szávai Attila írása

Alaplik a leves

Mindig vannak váci emlékeim. A váci emlékek olyanok, mint a pörköltzsaft, hamar átütnek az idő hímzett abroszán... Hétköznap, Vác, vonatpályaudvar. A hőségben minden kissé lelassult, lustább lett a sín párok távolba veszése, nehéz mozdulatokkal csókolóznak a fiatal párok, hőremegnek a részek a padokon, lassan vibrál gyomrukban a kannás bor, berreg a *bier*, hőtágulnak a mondatok. Hosszúra nyúlnak a percek, mint nejlonzacskó a főzőlapon. Valahonnan vonat érkezik. Ha másodéves bölcsész lennék, azt írnám: talán az időből. De nem, kinek van erre ideje.

Hozza (húzza) a nyarat a tehervonat, igazítja maga alá a feszes síneket, nyeli be, nyeli be ágyépig. Hőtágulósos délelőtt, beremeg a kikelet, gépek tavasza. Na, most kicsit vonatkoztatassunk el itten: (például) a tavasz, mint kókadék bakter bambán néz a nyarat hozó szerelvénnyel, kezében a kis piros vasutas serpenyő, másikban kolbász. Zsebében langyos dombok lehelete, eltette, jó lesz jövőre, ha dohos is. Gurul a nyár tehát, közelít, egyre nagyobb, szagosabb, hömpölyög, akár a szántó föld.

A vonaton vasárnapi népek utaznak (síneznek). Kirándulók, melósok, dekoltált lányok, kendőzött nénik, kiskacsák, turistaszalámik. Az egyik fülkében Aloe Vera színművésznő néz ki az ablakon, arca savanyú, „cévitamin”. Az ablak menti asztalkára kitéve mobilja, rejtvényűjság, öngyújtó. Aloe Verának jól láthatóan most olyan a kedve, mint egy tömondatnak. Amúgy sem szeret sokat beszélni, szerinte az emberi társalgás (dohogó dumálás, recsegő fecsegés) nyolcvan százaléka felesleges, a zacc a lényeg, ami az alján van. Azt persze az emberek nem mondják ki, bent marad a szájüregben, megreked a hidak alatt, mint a koldusok.

A kupében a vékony alkatú színésznőn kívül egy nagymama ül két unokával (unokázok, tehát vagyok), egy szolgálton kívüli közlekedési rendőr, és egy tájmasszázs-hálózat szoláriumos arcú ügyvezető igazgatója. A vonat megáll az állomáson, begurul, sziszegnek az ajtók, mint a vásári libák. Mindenki a vonatablak előtti jelenetet bámulja. A vasúti kocsma előtt két etnikai asszony kínál eladásra ruhákat, tavaszi *kaba* (tehát tavaszi kabát), lódenpóló, csizmapulóver, garbóharisnya. Mivel az üzlet igen nagy hanggal bonyolódik, a kupében ülők egyszerre néznek ki az ablakon. Aloe Vera aztán visszanez a bámulásból, rátekint a többi bámulóra, és eszébe jut egy sor a napokban próbált kortárs színdarabból: néztek, mint akikben palacsintát majszol a lélek (kakaósat).

Valahonnét forró szél érkezik, a távolban viharlik az égbolt (felhőüzlet, párapláza, cirruszirkusz), száll, hullik a nyárfavirág, mint a vakolat, mint a nyári hó. Fiatal leány az utca forgatagából a falhoz fordulva parfümöt visz fel nyakára, lassú cinkosi mozdulatokkal, egészen hátra, hogy a múltban is érezni lehessen. A lányon fehér nadrág van, alatta láthatóan nincs semmi, feneke feszes, szépen hordja. Zavartan nézelődik, mint aki vár valakit, valami helyzetet, ami fontos neki, amin sok múlik. Az első randi előtt ilyenek a lányok, mikor úgy kenik magukra az illatokat, akár a tavaszi mező (vagy első randis lány a tavaszi mezőben). Talán valóban első randevú, talán egy interneten megismert fiúval, és hát fontos az első benyomás, az illatos kezdet. Jelentős a lány izgalma, kistükörben sminkigazít, haját bedob fül mögé, nadrágjáról kisbogár lepöck. Aztán meglátja a távolban a célszemélyt, én nem látok semmit, csak a szokásos lakossági utcaképet, humán hömpöly. A lány lábujjhegyre emelkedik, hogy jobban lássa a közelgő pillanatot, a találkozás közelgő másodperceit, az első másodperceket. Ezeket múlik minden.

Egy autósiskola oktató kocsija áll meg a járda mellett. Meglepetésemre lány tanulósofőr, közlekedési növendék, szoktatják vele a sebességhatárokat. Nem ám száguldozni a szellem ösvényein. A lány beugrik a sofőr mellé, kéjesen vigyorog, szaglanak a közlekedésrendészeti szabályok, ragad a parfümtől a jobbkez-szabály. A lány zavarában elkeni a sminkjét, mint nyikorogva fékező kamion a záróvonalat.

Ezt most csak azért írom, hogy keretben legyen ez az utóbbi váci tömb. Tömbülni nem mindig jó, tömbösödni, mint a zsírszalonna. Hazádnak tömbületlenül légy híve óh.

A bánki víkendtelkek egyikén bográcsban rotyog a levesalap. Alaplik a leves. Körülötte láthatóan városi emberek, több passzív üldögélő, csendesen figyelik a beszélgetőket (aktívakat). Az aktívak nagy lendülettel isszák a sört, mondják az ígét (alanyt, állítmányt, a múlt idő két té), nagy lendülettel keverik a bogrács alján a rotyadékat. Egyikük mondta ezt így, hogy rotyadék, pontosabban az egyik passzív szemére hányta, hogy összeesté', mint hagyma a gulyás előtt. Ez volt a gomb, ami aztán aktivizálta az eddig passzívat, rákötötte Paksra a lelket, szépen megcsillant a gondolat a szemben, mint hurkaszír a viaszkos vásznon. Az immár aktív passzív (szakmáját tekintve villamosmérnök – legalábbis így első ránézésre; csak azok hordják így a frizőrt a fejtetőn, akik naponta az átlagnál gyakrabban gondolnak erre: megawatt) felállt a kempingszékéből, hogy nagy lendülettel kezdje a magáét. Előtte azonban még halkán megjegyezte, hogy mindig vannak ilyen gombok, amik megnyomódnak és onnan más lesz, másként mennek onnét a dolgok körbe-körbe. És hogy bármiből lehet gomb, egy lehulló falevél is, egy fékcsikorgás, egy kutya ugatása vagy éppen egy könnyű nyári zápor hétszáznegyvenharmadik földet ért esőcseppje. Megtörténnek ezek, és onnét másként lesz, mint volt, vagy lehetett volna. Mindenből lehet ilyen gomb, amit kedvére nyomkodnak az angyalok, vagy akiknek nyomós okuk van erre.

Miszerint tehát a villamos hajú felállt ültéből, majd hasán lesimította ingje gyűrődéseit (noha ezzel leginkább lapos hasfalát szerette volna hangsúlyozni, súlyozta is rendesen, mivel a rotyadékoló aktív személy hasa jelentős, szegycsonttól indul, akár a Cserhát, aztán erős ívben púpol a dudor, mely nem kenyeré a fiatal és középkorú városi nőneműeknek), szóra nyitotta ajkait. A gulyás előtti hagymaösszeesés logikai tételei és tapasztalatai szólásra készítették a villamosmérnököt, kinek feszültek az ajkai, akár a hálózati kábel. Szerinte az eleve vesztett meccs (ép hagyma kontra *echte ungarische gulasch*) kezdete a hagyma aspektusából egy önkifejezés, önmegfogalmazás, önmegvalósítás lehetősége. Ki ne örülne egy kis üvegesedésnek (*dinszt aspekt*), mielőtt... Mielőtt! És a hangsúly itt a mielőttön van, ide akarta rakni a villamosmérnök a lényegét, kapcsolni a magasfeszítet recsegésig. Hátratett kézzel sétálva a bogrács és a levesalapot kevergető aktív körül, folytatta, hogy ha egy ismeretlen, a megszokottól eltérő jövő (van-e megszokott jövő?) van kilátásban (hagymának gulyásleves), akkor elsősorban a változást megelőző közvetlen időtartomány a legfontosabb, az fogja a jövőt is meghatározni. A hagyma esetében a *dinszting* ez, zárta hanyag angolszászkodással a mérnök. És ugye, a gulyásalap hagyma nélkül olyan, mint a víziló víz nélkül. (Milyen lehet a vízilógulyás?)

KÖNYVAJÁNLÓ

Sodrásban címmel a *Vizuális Pedagógiai Műhely* kiadásában megjelent a *Barátok Verslista* idej antológiája. A kötetet szerkesztette *Baranyai Attila*, a borítógrafikát készítette *Jakus Tamás*, lektorálta *Sz. Gábor Ágnes*. A kötet megrendelhető a 8263 Badacsonytördemic, Római út 84 sz. postacímen, illetve a megrendeles@verslista.hu email címen.

László György fordításában és kiadásában megjelent *A. Sz. Puskin: Jevgenyij Anyegin* című írása. *Bérczi Károly* és *Áprily Lajos* fordításai után ez immár a harmadik magyar nyelvű változata a klasszikus műnek. *László György* majd öt évet dolgozott a fordításon, ajánlom mindenki figyelmébe kötetét. Olvassák, s hasonlítsák össze a másik két fordítással is.

A. Sz. Puskin
Jevgenyij Anyegin

Fordította
László György

PROGRAMAJÁNLÓ

A Nagyoroszi Művelődési Ház szeretettel tájékoztatja Önöket

Záhorszky László

Lévai festőművész, a Lévai Alkotó Kör tagja

K i á l l í t á s á r ó l

A Megnyitó:

2009. június 27-én szombaton 18:00 órától volt

A Nagyoroszi Művelődési Ház kiállítótermében

A kiállítást megnyitotta: Végh József

Közreműködött: Vas Ottó ~ versek az Ipolyról

A kiállítás megtekinthető: 2009. július 18-ig 10-16 óráig

SZONDI

VÁRJÁTÉKOK

„Bajvívás és mulatság...”

2009. július 11. szombat

11 órától Drégely váránál:

A hollókői **Szent László Vitézeinek** viselet- és fegyverbemutatója, ostromjáték, élő történelem óra: szokások, törvények, erkölcsök... , haditechnikai fortélyok

13 óra : **Ünnepi köszöntő** - Medvác Lajos polgármester - Balassagyarmat **„Elindulunk őseink útján...”** - Fiatalok zenés műsora
Igricek középkori zenekar, Lázár Attila bábművész előadása és hangszer bemutatója

Várbemutató - Teszáry Károly, Drégelyvár Alapítvány Kuratóriumának elnöke

14.00 órától a vár alatti Schaffer-kúti tisztáson:

Az Egri Vitézlő Oskola és Szent László Lovagrend - had- és kultúrtörténeti bemutatója, történeti játékok, várkapitány választás, portyázó törökök...

Rétsági Árpád Egylet - íjászbemutató

Kézműves kirakodóvásár és élőmunka-bemutató

„Apródok udvara” – középkori játszóházi foglalkozások

Toma és csapata: történelmi játékok felnőtteknek, hordós-táblás játékok...

Életmód-sátor, hastáncosok bemutatója...

A Nomád-tábor területén 2 óránként vezetett túra, természeti és helytörténeti értékek, bemutató állattartás, íjászkodás

Megközelítése: a Schaffer-kúttól kb. 550 m-re. Belépő: 300 Ft/fő.

Drégelypalánk község Önkormányzata szeretettel várja az érdeklődőket!

Szóljon az ének, hála és dicséret néked Örökkévaló!

Mottó: „Hadd hallják, és tanulják meg félni az Istent!”
(5. Mózes 31,12.)

Keresztény Nyári Zenei Fesztivál 2009. július 25-26. Rétság, Nagyparkoló

Alternatív helyszín: Városi Művelődési Központ

Program:

Július 25. szombat (Nagyparkoló):

KONCERTEK:

Váci Gyülekezet dicséret zenekara: 11.00

Pintér Béla és a Csemeték: 14.30

Újszövetség zenekar: 16.00

M. Is. K. A. zenekar: 17.30

Részletkérdés: 19.30

Kreatív foglalkozások 14.00 órától: Papp Katalin és társai

Vendégeink: Magyar Keresztény Motorosok Közössége

Royal Rangers

Július 26. vasárnap (Színházterem):

Agapé Gyülekezet Kemencei Közösségének Istentisztelete 10.00

Dicséret: H. É. V. zenekar

Igét hirdet: Hommer László a gyülekezet pásztora

Infomáció: 70/611-3402-es telefonszámon, vagy a
roda88@freemail.hu e-mail címen

Krumplibaba-fesztivál

Időpont: 2009. augusztus 8. (szombat)

Helyszín: Patvarc

Első alkalommal szeretnénk megszervezeni Patvarcon a pincesori krumplibaba-fesztivált. A rendezvényre meghívást kapnak a környékbeli és határon túli települések. A szabadtéri színpad előtti parkban kiváló lehetőség nyílik a sütésre - főzésre. Titkos receptek alapján készülnek a különféle ízű, formájú krumplibabák. Érdekes valamennyit megízlelni, hiszen tudjuk, hogy „Ahány ház, annyi szokás!”. Kóstolnivalóból lesz bőven, ugyanis a kondérokban különleges palóc ételek is készülnek.

A színpadon hagyományőrző csoportok, néptáncosok lépnek fel.
A rendezvényt színesíti majd a népi játszóház és az élő kézművessátor.
Helyieket-környékbelieket, kicsiket és nagyokat egyaránt várunk!
Remélem érdeklődésüket felkeltettük! Ha szeretne Ön is bemutatkozni, kérem keressen !

Üdvözlettel

Bernáth Kornélia Tel: 20/569-5508 (polgármester)
Leszák Andrea Tel: 20/779-0964

Ismeri a rétsági rétest? Szereti az **Arany Fácánt**?

És a **Dupla Kávét**?

*Ha igen:***2009. augusztus 8.**

Rétság

Ságok I. Találkozója – Rétsági Rétes Nap

Díszvendég: Ipolyság

PÁLYÁZAT

Benedek Elek születésének 150-ik és halála 80-ik évfordulója előtt tisztelegve, Dunakeszi Város Önkormányzata és a Magyar Hagyományőr Világszövetség meseíró- és meseillusztrátor-pályázatot hirdet, amelyen lakóhelytől függetlenül bárki részt vehet az alábbiak szerint:

Meseíró-pályázat

A mese témája szabadon választott.

Terjedelme:

- írógépen vagy szövegszerkesztővel megírva, maximálisan 5 A/4-es oldal,
- kézzel írva, maximálisan 10 A/4-es oldal lehet.

Korcsoportok:

- alsó tagozatos,
- felső tagozatos,
- középiskolás (20 éves korig),
- és 20 éves kor fölötti korosztály.

Meserajz-pályázat

Szabadon választva három kategóriában:

- Benedek Elek-meséhez,
- magyar népmeséhez,
- magyar műmeséhez.

Korcsoportok:

- alsó tagozatos,
- felső tagozatos,
- középiskolás (20 éves korig),
- és 20 éves kor fölötti korosztály.

Minden pályázó mindhárom kategóriában indulhat, és kategóriánként 3 rajzot nyújthat be A/4-es vagy A/3-as méretben. Kérjük a pályázókat, hogy egy kísérőlevélben írják meg, melyik meséhez készítették rajzaikat. A magyar műmeséhez készített rajzoknál a meseíró nevét is szíveskedjenek megadni.

A pályaműveket a Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár címére:

2120 Dunakeszi, Kossuth L. u. 6. várjuk.

Beküldési határidő: 2009. szeptember 15.

A beküldött rajzok Dunakeszin, az október 10-én megrendezésre kerülő Benedek Elek Mesekarneválnon lesznek megtekinthetők. Ugyanott hallhatók majd a győztes mesék is.

Kassovitz László szervező

70/36 96 168

kassolaci@invitel.hu

E havi számunk szerzői:

Balog István (Békés, 1951) Felsőpetény, kézműves, erdei iskola vezető, "világutazó"

Bíró Pál Tibor (Marosvásárhely, 1966) Göd, író

Borsi István (Budapest, 1957) Diósjenő, szellemi szabadfoglalkozású, író

Csapó Lajos (Makád, 1947) Szigethalom, költő, festőművész

Forgács Miklós (Ipolyság, 1973) Léva, újságíró, író, rendező

Hörömpő Gergely (Kisvác, 1945 - Kisvác, 2007) református lelkész, költő

Ketykó István (Szügy, 1946) Verőce, nyugdíjas köztisztviselő, költő

Kisslaki László () Németország, író

Kontra Marika Szvita (Pásztó, 1964) Pásztó, művelődésszervező, költő

Kovács T. István (Füzesgyarmat, 1935) Vác, újságíró, író

Kő-Szabó Imre (Orosháza, 1936) Vác, író

Magdás Emőke () Szatmárnémeti, író

Móritz Mátyás (Budapest, 1981) Budapest, író, költő

Nagypál István (Budapest, 1987) Budapest, egyetemi hallgató

Pongrácz Ágnes (Balassagyarmat, 1968) Szanda, tanár, költő

Szajbely Zsolt (Balassagyarmat, 1987) Rétság, költő, író

Szávai Attila (Vác, 1978) Rétság, író, újságíró

Százdi Sztakó Zsolt (Ipolyság, 1967) Százd, író

Székács László (Budapest, 1946) Budapest, nyugdíjas mérnök, költő

Végh József mkl. (Diósjenő, 1953) Diósjenő, helytörténész, művelődési ház igazgató

Végh Tamás (Gödöllő, 1960) Isaszeg, nyomdász, költő

Zsitvainé Borsos Irén (Cegléd, 1945) Pásztó, író,

Impresszum:

Alapító-szerkesztő:
Karaffa Gyula

Helytörténet:
Végh József mkl.

Képzőművészet:
Konczili Éva

Természetismeret:
Balog István

Szerkesztőség címe:
2645. Nagyoroszi, Petőfi út 19

Telefon:
0630-383-5385

Email cím:

karaffagye@freemail.hu

www.karaffagye.blogspot.com

hgev@freemail.hu

bajkalamour@freemail.hu

Terjesztés kizárólag PDF formátumban.

Farkas Sándor fafaragványa